

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Kuch — bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ * ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ * مەرىفەت

1931 йилдан чиқа бошлаган

2002 йил 13 июль, шанба

Баҳоси сотувда эркин нархда

№ 54 (7457)

KENGASH MAJLISI

Respublika "Ma'naviyat va ma'rifat" kengashining Milliy matbuot markazida bo'lib o'tgan navbatdagi majlisida ma'naviyat va ma'rifat tashkilotlari hamda matbuot, radio-televideniyeining jamiyatimiz hayotini erkinlashtirishning hozirgi bosqichidagi o'rni va roli bilan bog'liq masalalar muhokama etildi.

TALABALARIMIZNING OLTINLARI

Rossiyaning Ufa shahrida "Anesteziologiya, reanimatologiya va bolalar jarrohligining dolzarb muammolari" mavzuida bo'lib o'tgan Rossiya talabachilari yoshlarining an'anaviy IX ilmiy konferensiyasida Belorusiya, Ukraina, Qozog'iston mamlakatlari yoshlari qatorida ishtirok etgan Samarqand Davlat tibbiyot instituti talabalarining 4 ta

ma'ruzasi I, II, III darajali diplomlar bilan taqdirlanishib, umumiy hisobda erishgan muvaffaqiyatlari samarasi o'laroq anjumaning Oltin medaliga sazovor bo'lishdi.

QISHNING YOZGI TASHVISHLARI

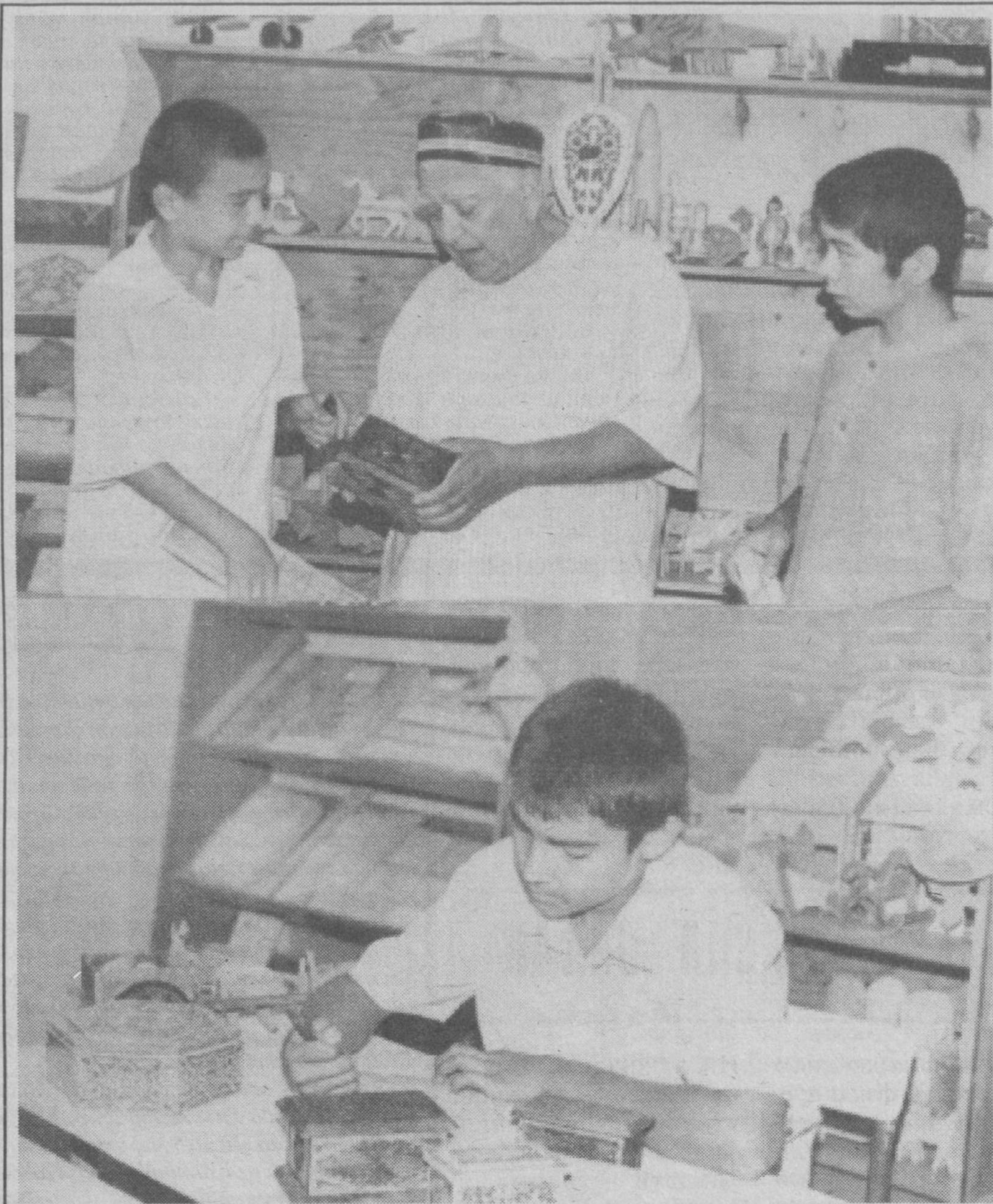
Vazirlar Mahkamasida Iqtisodiyot tarmoqlarini kuz-qish davrida ishlashga tayyorlash bo'yicha respublika komissiyasining yig'ilishida shaharlar, tumanlar, korxonalar, uy-joy xo'jaliklari, ijtimoiy soha ob'ektlari va shu kabi muassasa, tashkilotlarda qishga tayyorgarlik ishlarini aniq chora-tadbirlar asosida izchil amalga oshirish lozimligi alohida ta'kidlandi.

ISTIQBOLLI DASTURLAR

Mamlakatimizga tashrif buyurgan AQSH Savdo va taraqqiyot agentligining direktori Den Stayn rahbarligidagi delegatsiya a'zolari "O'zbekiston temir yo'llari" DAK, Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi, Tashqi iqtisodiy faoliyat Milliy banki, "O'zkiyosanoat" DAKda bo'lishib, ikki tomonlama hamkorlikni yanada rivojlantirishga xizmat qiladigan istiqbolli dasturlar xususidagi fikrlar bilan o'rtoqlashishdi.

Олий тоифали физика-математика фани ўқитувчиси Илёс Ҳошимовни Вобкент туманида яхши танишади. Унинг қарийб 40 йиллик меҳнат фаолияти 9-мактабда кечди. Жонкуяр муаллим бор билими, қалб қўрини ёш авлод тарбиясига бағишлаб, ҳалол меҳнати ва олижаноблиги билан ҳурмат қозонди.

Устоз ҳозир нафақада бўлишига қарамай, ҳамон мактабдан кўнгил узоқмай-

Ўзбек халқи қадимдан ёғочга ишлов бериш, унда чиройли безаклар орқали доно фикрларни қолдириш, бетакрор дизайн яратиш билан шуғулланиб келган. Кулолчилик, заргарлик, каштачилик сингари авлоддан-авлодга ўтиб келаётган дурадгорлик санъати ҳам бугун асл ҳолича келажакка етказиб берилмоқда. Бугун мана шу буюк меросимизни ёш авлодга қолдириш, унинг сирларини ўргатиш биз катталарнинг бурчимиз саналар экан, бошқа жойлардаги каби Тошкент вилоятининг Зангиота туманидаги болалар ва ўсмирлар ижодиёт марказида бу нарсани яхши йўлга қўйилган. Ҳозир марказда фаолият юритаётган наққошлик, "моҳир қўллар", бичиш-тикиш, ўлкашунослик каби 18 та тўғаракнинг бири дурадгорлик саналади. Эътиборли жиҳати мазкур тўғарак аъзолари кўпчилигининг сабабини суриштирсак,

уларга 42 йилдан буён шу соҳада меҳнат қиладиган, дурадгорликнинг пирига айланган Насриддин ота Саъдуллаев сабоқ берар экан. Бинобарин, у кишининг қўлида тарбия олган кўплаб ҳунармандлар қатор танловларда марказ довуғини мамлакатимиз бўйлаб тарқалишига ҳисса қўшганлар. Аҳамият берсак, ёғоч ўймакорлиги кишидан ўта эътиборни, эҳтиёткорликни ва синчковликни талаб этади. Салгина йўл қўйилган хато шакл сифатининг бузилишига, ёғочнинг яроқсиз бўлиб қолишига олиб келади. Илло, ана шунинг учун ҳам дурадгорликнинг нонини ейиш, "Ҳунарманд" деган номга сазовор бўлиш кишидан анча машаққатни талаб этади. Зеро, донишмандларимиз ҳам "Ҳунарли кишининг иши унар" дея бежизга айтмаганлар.

БУРХОН РИЗОКУЛОВ олган сурат.

БИРНИ БЕРСАНГ, ЎННИ ОЛАСАН

ди. Илм маскани қандай ютуқларга эришяпти, нима етишмовчиликлар бор, барча-барчаси уни қизиқтиради. Айни кунда ёшларга сабоқ бераётган шогирдларидан маслаҳат ва ёрдамини аямайди. Нафақадор

педагог "Ҳошимхўжа" фермер хўжалигини ташкил этган. Ундан олган даромадининг ҳам бир қисmini кўпинча камхарж оилалар, маҳалла ва мактаб, боғчаларга улашиб туради. У киши бирни берсанг, ўнни

Saxovat

оласан деган нақлга амал қилиб яшайди.

Яқинда Илёс Ҳошимов 150 минг сўм пулини қадрдон мактабига ҳадя этди. У ўтган йили ҳам ўқувчиларга дарсликлар олиб берган, таълим даргоҳини таъмирлаш учун 125 минг сўм пул кўчирган эди. Бундай юксак маънавиятли, фарзандлар камоли учун борини аямайдиган, олиҳиммат инсонлардан ибрат олса арзийди.

Маҳбуба ХОЛОВА

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

ЁРДАМЧИ МАКТАБ МУАММОЛАРИ

ёхуд уни битирган ўқувчи қаярга боради?

3-бет

Фахриддин УМАРОВ:

ШОГИРД ТОПА
ОЛГАН УСТОЗ
ҲАҚИҚИЙ УСТОЗДИР

5-бет

ДАСТУР ЯНГИ
ТАМОЙИЛАР
АСОСИДА ҚАЙТА
ИШЛАНДИ

Давра суҳбати

6-бет

БОЛАЛАР БИЛАН
БАҒРИМ БУТУН

7-бет

"ТАЛАБА" ДАСТУРИ

7-бет

ОРЗУЛАР ҚАНОТ
ҚОҚМОҚДА

11-бет

КОМПЬЮТЕРНИ
БИЛАМАН ПЕДАГОГ
ЙЎҚ

13-бет

ТЕЛЕДАСТУРЛАР

(Келгуси ҳафта теледастурлари билан танишасиз)

14-бет

"ОРАЗ"
ЦИКЛОКРОССВОРДИ

16-бет

Галлаорол туманидаги Фуркат номидаги 28-мактаб директори Абдуғаффор Норкуловнинг ташаббуси билан бунёд этилган 2 та синфхона катта қулайликларга замин яратди. Гап шундаки, хоналар

Shu songa xabar

риш учун
барча
қулайлик-

ларга эга бўдилар. Ўрни келганда шуни айтиш керакки, Галлаорол Жиззах вилоятидаги ҳудуди катта туманлардан бири. Айни пайтда у ерда 82 та

МУАММО БАРТАРАФ ЭТИЛДИ

етишмаслиги туфайли мактабда ўқиш 3 сменада олиб борилар эди. Энди янги ўқув йилидан бошлаб мактабда таълим-тарбия ишларини 2 сменада олиб бориш учун барча шароитлар яратилди. 924 нафар ўқувчи 54 нафар малакали ўқитувчилар кўмагида фан сирларини давр талаби даражасида ўзлашти-

умумтаълим мактаби бор. Ҳозир деярли барча мактабларнинг таъмирлаш ишлари ҳашар йўли билан амалга оширилмоқда. Яқин кунларда таъмирлаш ишларини ниҳоясига етказётган галлаоролликлар ҳақли равишда "Ҳимматингизга балли, ҳашарчилар" дейишмоқда.

Абдусаттор СОДИКОВ,
"Маърифат" мухбири

"МЕҲНАТ ҚИЛИБ, ПУЛ ТОПАМИЗ"

Марҳаматдаги мактаб-интернат иш тажрибасидан

Айни таътил пайти бўлишига қарамасдан Марҳамат туманидаги физика ва математика фанларига ихтисослаштирилган мактаб-интернат ўқувчилар билан гавжум. Мактаб-интернат ҳудудидаги меваларни саранжомлаш, гул ва манзарали дарахт кўчатларини парваришлашда устозларига ёрдамлашаётган юқори синф ўқувчилари билан суҳбатлашдик.

— Мактаб-интернат боғида ишлаш очиги, менга жуда ёқади, дейди 11-синф ўқувчиси Нозимжон Мадрахимов, — устозларимизга ёрдамлашганимиздан мамнунмиз. Шу билан бирга меҳнатимиз учун ҳақ ҳам оламиз. Бундан ота-оналаримиз ҳам хурсанд.

Умуман, мактаб-интернат сармоядан ташқари маблағ топиш ва уни мақсадли сарфлаш бўйича Андижон вилоятидаги энг илғор таълим масканларидан бири ҳисобланади. Таълим масканида 1 гектарга яқин мевали боғ бўлиб, боғдан ва экилган турли

сабзавот экинларидан ҳар йили мўлжалдагидай ҳосил олиниб, ҳам бозорда сотилмоқда, ҳам мактаб-интернат ошхонасига етказиб берилмоқда.

2001 йилда мавжуд боғ ва экин майдонларидан, шунингдек, мактаб-интернатда ташкил этилган пулли тўғарак ва кичик ишлаб чиқариш корхоналаридан 4 миллион сўмдан зиёд даромад қилинди. Хўш, топилган даромад қандай мақсадлар учун сарфланмоқда?

— Сармоядан ташқари маблағлар, энг аввало, ўқув-тарбия ишларини такомиллаштириш, ўқувчиларнинг билим самардорлигини оширишга сарфланмоқда, — дейди мактаб-интернат директори Холмуҳаммад Сулаймонов.

Таъкидлаш жоизки, АКСЕЛС ташкилотининг "Инглиз тилини ўқитишда аълочилик дастури" бўйича танловда иштирок этган мактаб-интернатнинг инглиз тили ўқитувчиси Маҳфират Йўлчиева танловнинг барча си-

новларидан муваффақиятли ўтиб, АКСЕЛС ташкилотининг 2000 АҚШ доллари миқдоридаги грантини олишга муваффақ бўлди.

Мактаб-интернатда маркетинг хизматининг тўғри йўлга қўйилганлиги, даромадларнинг тўғри тақсимланиши ва ҳомийлар ҳамда мактаб-интернат ота-оналар кўмитаси раиси Иброҳимжон Дадахонов ва Раҳмонжон Ҳожи Болтабоевлар билан мустаҳкам алоқа ўрнатилганлиги боис таъмирлаш ишларининг барвақт якунланди.

— Йил охирига қадар яна 2 миллион сўм даромад топишни режалаштирганмиз. — дейди мактаб-интернат маркетинг бўлими бошлиғи М.Маматов, бунинг учун бизда имкониятлар етарли. Шу кунларда мактаб-интернатда компьютер синфини Интернет тармоғига улаш учун сўнгги тайёргарлик ишлари олиб

О.СИДДИКОВ

Фаргона Давлат университети немис тили филологияси факультетининг учинчи курс талабаси Нигора Салоҳидинова ГФРнинг Академик алмашувлар хизмати томонидан утказилган танлов ғолибаси бўлди.

да ғолиб чиқдим.

Н.Салоҳидинованинг таъкидлашича, энди у беш ой давомида Германиянинг Кассил шаҳрида бўлиб, билимини оширади. Барча харажатлар Академик алмашувлар хизмати томонидан қоп-

— Германияга бориб немис мутахассисларидан дарс олиш, билимларимни янада бойитиш шунингдек, немис халқининг турмуш тарзи ва миллий маданияти билан яқиндан танишиш имконини беради, — деди

НИГОРА ГЕРМАНИЯДА ТАҲСИЛ ОЛАДИ

— Ёшларга яратилаётган имкониятлардан фойдаланиб, тил урганишга киришдим, — деди Н.Салоҳидинова "Туркистон-пресс" мухбирига. Устозларимнинг сабоқлари қолаверса, уз меҳнатим билан танлов-

ланади. 250 нафар даввогар орасидан фақат тўрт талабагина бундай ҳуқуқни қўлга киритди. Ғолиблар орасида Нигоранинг ҳам борлиги тенгдош дугоналарини ғоят қувонтирди, ҳавасларини келтирди.

Н.Салоҳидинова сўзининг якунида. — бунинг учун эса Германиянинг Академик алмашувлар хизмати ходимлари ҳамда менга билим берган устозларимдан миннатдорман.

"Туркистон-пресс"

ОРОМГОҲДА БЕЛЛАШУВ

Мактабдаги дарслардан бўшаб, таътилни ўтказиётган болажонларимизнинг аксарияти бугун ёзги оромгоҳларда ҳордиқ чиқармоқда. Ўз навбатида, республикамизнинг сўлим гўшаларида жойлашган юзлаб дам олиш масканларида турли-туман тадбирлар ўтказилляпти.

Яқинда Чимён тоғи қўйнида жойлашган "Алгоритм" болалар соғломлаштириш масканида 15 ёшгача бўлган ёш спортчи қизлар ўртасида волейбол бўйича анъанавий республика мусобақаси бўлиб ўтди.

Эътироф этиш керакки, бу йилги мусобақаларда ҳам мезбонлар — "Алгоритм" жамоаси муваффақиятга эришиб, қаторасига олтинчи марта биринчиликка эришдилар. Ўз шогирдларига ишонган жамоа мураббийси М.Колесников бу сафарги мусобақага ёш жихатдан нисбатан анча кичик болалар-

ни тайёрлади. Гарчи турнирда Тошкент шаҳри, Навоий, Фаргона вилояти каби кучли жамоалар иштирок этган бўлса-да, "Алгоритм" ғолиблик анъанасини сақлаб қолди.

Ушбу мусобақа ҳам олдинги турнирлар сингари унутилмас, кескин баҳсларга бой бўлиб қолди. Улардан энг кўп мухлис йиғилган ўйинлар "Алгоритм" жамоаси иштирокидаги учрашувлар бўлди. Республикамиздаги ёшлар спорти ривожига анча-мунча ҳисса қўйишга улгурган Михаил Колесниковнинг меҳнати эса бу мусобақада ҳам яққол кўзга ташланди.

Албатта, ёшлар ўртасида спортни ривожлантиришга катта эътибор қаратилаётган мамлакатимизда энди бу каби ютуқлар, истиқболли жамоалар кўпа-йиб бориши, шубҳасиздир.

Анна ИВАНОВА

"УМР"—ИШОНЧ ВА ТАЯНЧ МАСКАНИ

Республика "Умр" жамғармаси ҳақида кўпчилик эшитмаган бўлса керак. Ногирон болаларга ва ўсмирларга ёрдам бериш билан шуғулланадиган мазкур марказнинг Андижон шаҳри бўлими очилганига эса ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин, шунга қарама-дан аллақачон амалий ишларга қўл урилган. Жумладан шаҳардаги 2-болалар клиник шифохонасида жамғарма бўлими ҳамкорлигида ногирон болаларга тиббий, маънавий, тарбиявий ёрдам кўрсатиш, уларнинг ота-оналари билан ўқув машғулоти олиб бориш учун мўлжалланган кундузги даволаш маскани ишга туширилди.

Бу маскан келгусида кўнгли кемтик болаларнинг ҳаётга бўлган ишончларини мустаҳкамлашга хизмат қилиши, шубҳасиз.

МУХБИРИМИЗ

Айни ёз палласида республикамизнинг барча оромгоҳларида мактаб ўқувчилари мириқиб дам олмақдалар, ўзларининг соғликларини мустаҳкамламоқдалар. Шунингдек, барча оромгоҳларимизда болажонларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш учун турли тадбирлар,

машғулотлар йўлга қўйилганки, бу нарса уларнинг дунёқарашини шакллантириб, қобилиятларининг янги қирраларини очишига сабаб бўлади. Бугун пойтахтимиздаги "Лочин" дам олиш масканида ҳам бундай тадбирлар яхши йўлга қўйилган.

Бурхон РИЗО

ҒИЖДУВОНДА БЕЛЬГИЯ ҚЎҒУРЧОҚ ТЕАТРИ

Дам олиш билан таҳсилнинг уйғун ҳолда олиб борилиши болалардаги муайян фанга бўлган интеллектуал қобилиятни янада тўлароқ юзага чиқаришда ижобий роль ўйнайди. Масалага ана шундай ёндашган Бухоро вилояти халқ таълими бошқармаси ҳамда таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси вилоят кўмитаси Ғиждувондаги 62-ихтисослашган иқтидорли болалар мактаб-интернати базасида оромгоҳ ташкил этиб, унда ўқувчиларнинг ҳордиқ чиқаришлари билан бирга, фанлар бўйича машғулотлар олиб борилишини йўлга қўйишди. Шу тариқа икки сменада 120 нафардан бола жалб қилинди.

Республика ва вилоят фанлар олимпиадаларида иштирок этган ҳамда совринли ўринларни эгаллашга муваффақ бўлган ғиждувонлик ёшлар оромгоҳдаги кўшимча амалий ва назарий машғулотларда мактабда олган билимларини янада бойитишмоқда.

Шунингдек, мамлакатимиз бўйлаб гастролда юрган Бельгия қўғирчоқ театри санъаткорлари мазкур даргоҳга ташриф буюришди. Франция Республикасининг элчихонаси тавсияси билан келган хорижий меҳмонлар "Саҳродаги шайтонлар" спектаклини намоиш этиб, дам олувчилар кўнглини хушнуд этдилар. Саҳна томошаси дўстлик кечасига уланиб кетди. Ўқувчилар ўзбек, француз, инглиз, немис, рус тилларида шеър ва кўшиқлар айтишди ва жозибали рақслар ижро этишди. Кеча нафақат болалар, балки бельгиялик санъат усталари қалбида ҳам унутилмас, илиқ таассурот қолдирди.

Жаҳонгир ИСМОИЛОВ,
"Ma'rifat"нинг махсус мухбири

Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги қонуни ва "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"да ривожланишида турли хил нуқсонлари бўлган ногирон болалар ва ўсмирларга ҳам алоҳида эътибор қаратилган. "Таълим тўғрисида"ги қонуннинг 22 ва 23-моддаларида ногирон болалар ва ўсмирларга таълим-тарбия бериш, ижтимоий қўллаб-қувватлаш учун зарур шароитлар яратиш кафолатланади. Алоҳида ёрдамга муҳтож ўқувчиларни амалий фаолиятга тайёрлаш махсус мактаблардаги энг асосий ва долзарб вазифалардан биридир. Чунончи, махсус мактаблардаги меҳнат таълими ўқувчиларни касбга тайёрлаш, уларнинг ақлий ва жисмоний нуқсонларини йўқотиш ҳамда ўрнини тўлдирish имконини беради. Шунинг учун ҳам ёрдамчи мактабларда ўқувчиларда меҳнат қилиш кўникмасини шакллантириш, касбга тайёрлаш дарсларининг ўрни каттадир. Ёрдамчи мактабларда таълим жараёни учун ажратилган соатларнинг шу кунгача асосан дурадгорлик, чилангарлик, тикувчилик йўналишлари бўйича дарслар олиб борилган бўлса, бугунги кунга келиб, бозор иқтисодиёти ва ҳудудлар эҳтиёжидан келиб чиқиб, "Қишлоқ хўжалик меҳнати", "Сартарошлик", "Кулолчилик", "Тўқувчилик", "Наққошлик", "Боғдорчилик", "Косибчилик" каби йўналишлар бўйича дастур лойиҳалари ишлаб чиқилди.

Вилоятларда бу борада олиб борилаётган ишлар тўғрисида маълумотлар тўплашиб, қўйидагилар аниқланди: Наманган вилоятида мавжуд 2 та ёрдамчи мактаб-интер-

натларда сувоқчи, бўёқчи, этикдўз, ёғочсозлик, новвойчилик касблари бўйича тўғрак ишлари ташкил қилинган. Тўрақўрғон туманидаги 48-ёрдамчи мактабда 6 та дурадгорлик, 1 та кулолчилик, 2 та тикувчилик, 1 та тўқувчилик каби устахоналар мавжуд.

Бу мактаб-интернат дурадгорлик меҳнати бўйича ишлаб чиқилган дастур лойиҳасини 1999-2000 ўқув йилида тажриба-синовдан ўтказди.

Ўқишни давом эттиришлари, ёки ишга жойлашиш, коллежлар қошида махсус гуруҳлар ташкил этиш масалалари, афсуски, тўлиқ ҳал этилмаган. Иш тажрибаси ўрганилган вилоятларда ўқувчиларни касб-хунарга йўллаш бўйича олиб борилаётган ишлар қониқарли, бу соҳани ривожлантириш ва такомиллаштириш бўйича бажарилиши зарур бўлган вазифалар ва муаммолар ҳам талайгина. Жойлар-

дастурларини ишлаб чиқиш ҳозирги куннинг долзарб муаммоси бўлиб турибди. Ёрдамчи мактаб ўқувчилари 9 йиллик таянч маълумотни олгач кейинги бўш вақти қандай кечадиган? Ўрганилган касби бўйича ишга олинishi муаммолигича қолмоқда. Чунки мактаб томонидан гувоҳнома берилмайди, касб-хунарга қолжларидан эса махсус гуруҳ

дан ёрдам беришлари мақсадга мувофиқ.

Юқоридаги таҳлилий кузатувлар асосида биз ёрдамчи мактабларнинг касб-хунарга таълими йўналиши бўйича фаолиятларини такомиллаштиришга оид қўйидаги таклифларни тавсия этамиз:

— жойларда меҳнат таълими йўналишларини мактаб яқинидаги корхона, ташкилотлардаги касб-хунарга бўлган эҳтиёжга кўра ташкил этиш;

— ёрдамчи мактаблардаги касб-хунарга йўлловчи ўқув устахоналарининг моддий-техника базасини яхшилаш таклифи билан юқори ташкилотларга мурожаат қилиш;

— ақли заиф болалар 9 йиллик таълим олиш жараёнида эгаллаши мумкин бўлган касб классификатори рўхатини ишлаб чиқиш, амалга оширишга тегишли ташкилотларни, мутахассисларни жалб этиш ва шу асосда меҳнат таълими дастурларини такомиллаштириш;

— ташхис маркази билан ҳамкорликда махсус таълим муассасаларида касбга йўналтириш ишларини шакллантириш ва ёрдамчи мактаб битирувчиларини гувоҳномалар билан таъминлашни ХТВ га таклиф билан мурожаат қилиш.

— меҳнат таълими бўйича мутахассис кадрлар билан таъминлаш масаласини ҳал этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш.

Хулоса қилиб айтганда, ёрдамчи мактабларда меҳнат таълими мазмунида туб ўзгаришларни амалга ошириш даври келди.

Р.ШОМАХМУДОВА,
РТМ махсус таълим бўлими бошлиғи

ЁРДАМЧИ МАКТАБ МУАММОЛАРИ

ёхуд уни битирган ўқувчи қаерга боради?

Ҳозирги кунда бу дастурдан барча ёрдамчи мактаблар фойдаланишмоқда. Қувонарлиси, бу мактаб-интернатда 2 йилдан буён кулолчилик, зардўзлик, тикувчилик каби тўғараклар фаолият кўрсатмоқда. Тошкент вилояти Ангрен шаҳридаги 9-ёрдамчи мактабда 1 та темирчилик, 3 та тикувчилик устахоналари, Чирчиқ шаҳридаги 23-ёрдамчи мактабда сартарошлик касби бўйича ўқитилиб, улар мактаб ҳудудига яқин жойдаги сартарошхонага бириктирилган. Вилоятлардаги ёрдамчи мактабни тугатган ва касб-хунарга бўйича махсус тайёргарликка эга бўлган ёшларни ишга жойлаштириш, уларни ўз йўналишлари бўйича

даги бу муаммо чуқур ўрганиб чиқилиб, шу ҳудудда мавжуд ва ишчи кучи зарур бўлган касб йўналишлари бўйича ўқув курслари ташкил этиш ҳамда ёрдамчи мактабдаги мавжуд имконият ва моддий база асосида ўргатилган касб йўналишларини кенгайтириш зарурияти туғилмоқда. Ишга жойлаштириш борасида ёрдамчи мактаб ўқувчилари танланган касб бўйича гувоҳнома ёки сертификати йўқлиги туфайли иш ўрнини топиши қийин кечмоқда. Мактабдан ташқари, яъни коллежларда махсус мактаб ўқувчиларини касб-хунарга коллежларида ўқишни давом эттириши бўйича касб классификатори рўхати

ташкил этилмаган, касб таълими бўйича ўқитувчи мутахассислар етишмайди. Уларни жалб этиш учун маблағ ажратилмаган. Бу тўғрак машғулотларида ўқувчилар томонидан тайёрланган маҳсулотларни турли байрам тадбирларига келган меҳмонлар, ота-оналарга сотишни ташкил қилиш орқали топишган маблағ ҳисобига ўз-ўзини таъминлаш ва мактаб моддий-техника базасини яратиш ва муаммони ҳал қилишда эса мактаб маъмуриятига ҳокимиятлар, халқ таълими бошқармалари ва мутасадди ташкилотлар, солиқ идоралари томонидан ногиронларга мўлжалланган чегирмалар, имтиёзлар билан таъминлашга имкон яратишда яқин-

ТОҒЛАР ОШИЎ, БОҒЛАР ОШИЎ

Ўқувчи болаларга таълим-тарбия беришда оила, мактаб, маҳалла, мактабдан ташқари таълим муассасаларининг ўрни, улар тутган мавқе-мартаба ҳақида кўп гапирамиз. Айниқса, боланинг бўш вақтини мазмунли ўтказишда тўғараклар муҳим роль ўйнайди. Ўқувчи хунарга ўрганиш баробарида жамиятдаги турли тоифадаги кишилар билан мулоқотда бўлишни, дунёга теранроқ назар ташлашни ана шу тўғаракларда ўрганади.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган мураббий ҳам умрининг деярли кўпгина қисмини ёш сайёҳлар ва ўлкашунослар марказида, болалар даврасида ўтказётган инсон Раҳматилла Жабборовдир.

Раҳматилла ака болалигиданок ўртоқларига бош-қош бўлиб, сайёҳлар уюштирарди. Табиатга, ҳайвонот ва ўсимлик олами сир-асрорларига қизиқарди.

1988 йили Қашқадарё вилояти ёш сайёҳатчилар ва ўлкашунослар Марказига директор этиб сайлангач, орзулари рўёби мана шу даргоҳда амалга ошишини сездди ва энг шимариб ишга киришди. Вилоятда ягона бўлган ёш сайёҳатчилар ва ўлкашунослар маркази сони 1995-96 ўқув йил-

ларига келиб еттига етди. Шаҳрисабз, Китоб, Яққаб, Қарши, Косон, Муборак туманларида ана шундай марказлар фаолият кўрсата бошлади.

Марказда 2005 йилгача мўлжалланган режа тузилган. Унда мактаб ўқувчиларининг бўш вақтларини

кўнгилли ўтказишлари учун сайёҳатларга олиб чиқиш кўзда тутилган. Шу кунгача юзлаб ўқувчи-ёшлар Китоб, Шаҳрисабз, Тошкент, Хива, Бухоро, Самарқанд, Фарғона водийси шаҳарларини томоша қилиб қайтишди. Зеро, бундай яхши амалларга Раҳматилла Жабборов бош-қош бўлди.

Р.Жабборовнинг хизматлари муносиб тақдирланиб, у киши 1982 йили "Халқ таълими аълочили", 1999 йили эса "Халқ таълими фидойиси" унвонларига сазовор бўлган. Қарши шаҳрининг бир қатор мактабларда бугунги кунда Марказга қарашли "Ёш фольклоршунос", "Музей фаоллари", "Ёш экологлар", "Санъатшунос-ўлкашунос", "Велосайёҳат", "Ишбилармон иқтисодчи", "Қандолатчи" каби 50 дан ортиқ тўғарак ишлаб турибди, уларга мингдан ортиқ ўқувчи жалб қилинган.

Бинобарин, ушбу тўғарак аъзолари республика кўрик-танловларида ҳам қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаб келишмоқда. Яқинда бўлиб ўтган ўқувчи-ёшлар ўртасидаги "Тоғ сайёҳлиги" республика мусобақасида Қашқадарё вилояти вакиллари биринчи ўринни эгаллашди. Бунда ҳам Раҳматилла аканинг муносиб ҳиссаси бор. Бундай хайрли ишларга раҳбарлик қилаётган Р. Жабборов ўқувчилар нафақат чуқур билимли, балки юксак маънавиятли, хунарни, туғилиб ўсган тупроғига садоқатли, муҳаббатли бўлишини истайди.

Шарифа МУРОДЖОН қизи

Abiturient—2002

Ўзбекистон Бадий академиясининг Камолитдин Беҳзод номидаги Миллий расомчилик ва дизайн институти ташкил топганидан бери бу ерда “Тасвирий санъат”, “Амалий санъат” ҳамда “Санъатшунослик” факультетлари таркибида 18 тадан ортиқ ихтисослик ва мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрлаб келинмоқда. Ҳар йили институтда янги ихти-

ентлар қабул қилинмоқда. Чунки ҳозирги кунда рассом-модельер ижодкорлар мустақил Ўзбекистонга сув ва ҳаводек зарурдир. Ўз ҳужжатларини топшираётган абитуриентлар қаторида Дилноза Нуридинона шундай дейди:

— Институтда мана шундай янги бўлимнинг очилганлигини эшитиб, жуда хурсанд бўлдим. Менда мана шу даргоҳнинг талабаси бўлиш иш-

ЯНГИ ДАРГОҲДА ЯНГИ ИХТИСОСЛИКЛАР

сосликлар очилапти. “Санъат дизайни”, “Либос дизайни ва газламалар бадий ечими”, “Хаттотлик ва миниатюра”, “Меъморлик дизайни”, “Тасвирий ва амалий санъат асарларини таъмирлаш” шулар жумласига киради.

Бу йил ҳам ҳужжатлар қабули ҳар доимгидек қизгин бошланди. Бу йил грант бўйича 115, контракт асосида 160 нафар талаба қабул қилиш режалаштирилган. Бошқа олий таълим муассасаларига нисбатан бу ердаги таълим жараёни катта маҳорат ва кўпроқ ижодкорликни талаб этади.

Бу йил ҳам “Либос дизайни ва газламалар бадий ечими” бўлимига абитури-

тиёки туғилди. Мактабни тугаллаб, бир йил давомида мазкур соҳа бўйича билимларимни мустаҳкамладим. Институт талабаси бўлиш шарафига муяссар бўлсам, орзуим илм олиб, ўзбек халқи миллий анъаналарига таянган ҳолда замона талабига мос янги либослар яратмоқчиман.

Бундан ташқари институтда мазкур йилдан бошлаб “Реклама ва амалий графика” таркибида “Бадий фото бўлими” очилди. Яна энг асосийси, илмий жараёнларнинг жадаллашуви натижаси ўларок, илк бор “Маданият ва музейшунослик” бўйича аспирантурага қабул эълон қилинди.

Шаҳрибону СУЮНОВА

КОНСЕРВАТОРИЯДА КИМЛАР УҚИЙДИ?

Ўзбекистон Давлат Консерваторияси санъат соҳасига етук мутахассис кадрлар тайёрлаб келаётган таянч олий таълим муассасасидир. Консерваторияда 2002-2003 ўқув йили учун бакалаврият ва магистратура бўйича қабул квоталари белгиланган. Бунга кўра, бакалавриятга 6 та йўналиш бўйича 365 нафар талаба қабул қилиниши керак. Магистратурадаги мутахассисликлар эса 15 та бўлиб, 65 нафар магистрант қабул қилиниши мўлжалланмоқда.

— Консерваторияга ҳужжат топширадиган абитуриентда мусиқа ва куй-қўшиқни англаш санъати юқори даражада бўлиши керак. Касбий тайёргарлик бўйича ижодий имтиҳонлар 16 июлдан бошланиб, 26-27 июлда якунланади. Энг юқори балл 111,6 балл. Ҳужжатлар қабули тугаб, абитуриент ва магистрлар гуруҳларга ажратилгач, алоҳида таркибдаги ҳайъат аъзолари олдида синовдан ўтадилар. У фортепиано чала оладими, сольфеджио, гармониядан хабари борми, барчаси бирма-бир синаб кўрилади. Агар у бастакорлик санъати йўналишига ҳужжат топширган бўлса, ўзи яратган бирорта куйни, анъанавий хонандалик йўналишига киришни орзу қилаётган бўлса, мумтоз қўшиқлардан бирини ижро этиб беради. Умуман, ҳоҳ абитуриент, ҳоҳ бакалавр бўлсин, унинг ўз ижодий дастури намойиш этилади.

Қабул ҳайъати масъул котиб ўринбосари Ақром Хоши-

мов касбий тайёргарлик синовларини ўтказиш мақсадида тузиладиган ҳайъат таркиби ҳақида ҳам гапирди:

— Бакалаврликка қабулда ҳайъат раислигига доцентлар қўйилади. Аъзолар эса катта ўқитувчи, магистрлардан ҳам бўлиши мумкин. Магистратурага қабулда эса раис фан доктори ёки профессор бўлиши лозим. Ҳар иккала раис Маданият ишлари вазирлиги, аъзолари эса ички тартибда, консерватория ректорининг буйруғи асосида тасдиқланади.

У кишининг таъкидлашига қараганда, ижодий синов жараёнида энг кўп кўзга ташланган битта камчилик бор. У ҳам бўлса, вилоятлардан келаётган абитуриентларнинг билим савиялари анча паст. Чунки улар ўқиган лицей ва коллежларда малакали ўқитувчилар кам. Ана шу муаммони бартараф этиш мақсадида янги ўқув йилидан бошлаб, “Мусиқий таълим” йўналишида бакалаврлар тайёрлаш йўлга қўйилдиган бўлди.

Ўзбекистон Давлат консерваторияси кўз кўрса қувонадиган бинога кўчиб ўтди. Бу ерда мусиқий саводхонликини юксак даражада эгаллаш учун 400 та синфхона ва махсус жиҳозланган аудиториялар мавжуд. Умид қилиш керакки, консерваторияга мусиқа ва қўшиқчилик санъатини теран англайдиган ёшлар қабул қилинади.

... Билим ва истеъдодни бир-биридан паст қўймаган ҳолатда ривожлантириб келган абитуриентни, шубҳасиз, маълум фурсатдан сўнг талабалик бахти билан кутлайсиз.

Х.ТҶИМАНОВА.

ДИЛБАР ҚЎШИҚЛАР ТАНЛОВИ

Жаҳон мусиқа маданиятига “танбур чизиги” деб номланган мусиқа нотасини берган, не-не буюк шоирлар, санъаткорлар, ҳофизлар юрти бўлмиш — Хоразмда “Ўзбекистон қўшиқ байрами” Республика кўриктанловининг якуний босқичи бўлиб ўтди. Танловда барча вилоятлар, Тошкент шаҳри, Қорақалпоғистондан келган ўрта махсус касб-ҳунар даргоҳлари талабалари томонидан Ватан ҳақида куй-қўшиқлар ижро этилди. Қалблар ҳаяжондан энтикди...

— Томошабинлар ҳар бир жамоа тайёрлаган дастурда ўқувчиларимизнинг тер тукиб машқ қилганликлари ва ўқув юртларимизда иқтидорли ёшлар кўплигига, миллий қўшиқчилигимиз бойиб бораётганлигига яна бир марта амин бўлдилар, — дейди

Хоразм вилоят ўрта махсус касб-ҳунар таълими бошқармаси бошлигининг маънавий ва маърифий ишлар бўйича ўринбосари Ш.Машарипов.

Янги қобилият, янги истеъдодлар кашф этилган ушбу танловда Урганч автомобиль йўллари техникумининг “Жайхун” жамоаси биринчи, Самарқанд, Фарғона, Сурхондарё вилоятларидан келган жамоалар иккинчи, Наманган, Тошкент, қашқадарёлик санъатсевар талабалар фахрли учинчи ўринга сазовор бўлдилар. Шунингдек, энг фаол иштирокчиларга ҳам алоҳида эътибор берилди.

Ҳакамлар ҳайъати голибларни танлаб берди, аммо энг муҳими, санъат байрами ёшларга олам-олам қувонч бахш этди.

М.АЙТИМОВ

Пойтахтнинг Шайхонтоҳур туманидаги Садриддин Айний номли 84-мактабда бугун ўзгача тантана. 1962 йилда 10-синфни тамомлаган собиқ ўқувчилар беғубор ёшлик даврлари ўтган жонажон мактабларида меҳр нури ёғилиб турган устозлари ҳамда синфдошлари билан учрашдилар.

Қирқ йил... Шу давр мобайнида собиқ ўқувчилар орасида ҳатто бир-бирларини танимай қолганлари ҳам бўлди. Ахир ўтган вақт ичида улар бир неча ўғил-қизларнинг меҳрибон ота-онаси, шириндан-шакар набираларнинг суюкли бувижони ва буважониси бўлиб қолишган эди-да.

Учрашувда нафақадаги меҳнат ўқитувчиси Анвар ҳожи ота Аҳмад қори ўғиллари ўтиб кетган устозлар ва

икки нафар бевақт ўтган синфдошлар — Маъмура ва Муталлар (охиратлари обод бўлсин) хотирасини эслаб, улар ҳақида дуойи фотиҳа қилдилар. Сўнгра мактаб дирек-

40 ЙИЛДАН
СЎНГ...

тори Дилором Жавҳарова (ўша даврда мазкур мактаб директорининг муовини эдилар), она тили ва адабиёти фани ўқитувчилари — Лутфи опа Асророва, Абдугани Абдурахмоновлар сўзга чиқишиб, меҳр кўрлари ила таълим-тарбия бериб, илм-фан чўққиларини забт

этишда оқ йўл тилаган ўқувчилари мустақил диёримизнинг гуллаб-яшнашида муносиб ўрин эгаллаганликларидан бениҳоя фахрланганликларини изҳор этдилар. Собиқ ўқувчиларнинг икки нафари фан номзоди, деярли барчаси олий маълумотли мутахассис кадрлардир.

Бирин-кетин сўзга чиққан синфдошларнинг учрашганларидан қувончлари бир олам. Улар тўлиб-тошиб ёшлик — ўқувчилик онларини кўзларида севиқ ёшлари билан эсга олдилар.

Учрашув иштирокчилари жонажон мактабдан чиқиб, Ўзбекистон Миллий боғида бир пиёла чой устида суҳбатни давом эттирдилар.

Дилбар ХҲЖАЕВА

2002 yil—“Qariyalarni qadrlash” yili

Фарзанд инсон ортидан ёниб қолгучи шамчирокдир, дейди доно халқимиз. Ана шу шамчирокнинг ёрқин нур сочмиши, соғлом, бақувват униб ўсиши учун ота-она ўз меҳрини, жисму жонини бериб тарбиялайди. Уни илм ўчоғига етаклаб, энг дастлабки ва таянч билимларни онгу шуурига, фикру ёдига мустаҳкам жо айлагувчи инсон—ўқитувчилар борки, уларнинг пойларига гул сочсанг-да, қанча кўкларга кўтарсанг-да, ум-

ми 8-ўрта мактабда илк фаолиятини бошлади ва қарийб 35 йиллик умрини шарафли, ўз навбатида заҳматли касбга бағишлади. Ўқувчиларда ўзига нисбатан юксак меҳр ва чексиз ҳурмат уйғота олди. Ўзининг соддалиги, самимийлиги, янгиликка интилувчанлиги, ҳар бир ишга масъулят билан ёндашиши туфайли ҳамкасблари орасида ҳам обрў-эътибор қозонди, кўпгина шогирдлар етиштирди. Етти йилдан

ҚЎША ҚАРИГАН МУАЛЛИМЛАР

ринг бўйи таъзим қилсанг-да кам. Чунки улар шогирдларининг билимли, ўткир зехнли, комил инсон бўлиб етишишларида туну кун меҳнат қилдилар. Ана шундай жонкуяр ўқитувчилардан бири Самарқанд вилояти Окдарё туманидаги Улуғбек жамоа хўжалигида истикомат қилувчи Эшпўлат ака Бахромоғли. Эшпўлат ака 1938 йилда оддий оилада дунёга келган. 1955 йилда Янгиқўрғондаги 2-ўрта мактабни битирди. Йигит кишига қирқ хунар ҳам оз, деганларидек, мактабда ташкил этилган асаричилик тўғрисида қатнашди ва кейинчалик ҳам шу хунар билан шуғулланиб юрди.

Самарқанд Педагогика институтини битиргач, туманда-

буён қарилик гаштини суриб келаётган Эшпўлат ака оилада ҳам меҳрибон ва ибратли ота. У киши турли соҳаларда фаолият юритаётган ўн фарзанднинг отаси; шакардан ширин набираларнинг бобосидир. Эшпўлат аканинг турмуш ўртоғи Салтанат опа ҳам ўқитувчилик қилганлар. Улар 2002 йил Қарияларни қадрлаш йили, деб эълон қилинганлигидан беҳад мамнунликларини билдиришди. Ҳозирда ўз шогирдлари ва фарзандларини қарияларни эъзозлашга даъват этмоқдалар. Зеро, кичикка иззатда, каттага ҳурматда бўлиш халқимизнинг азалий қадриятларидан биридир.

Райҳон ХОЛМУРОВА

ЭЛЧИ — ФАХРИЙ ДОКТОР

Тошкент Давлат шарқшунослик институтида Мисрининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жамил Файид жанобларига фахрий докторлик дипломи топширилди. Институт ректори, илмий кенгаш раиси, академик Неъматилла Иброҳимов Ўзбекистон ва Миср ўртасидаги алоқаларни яна-

Tadbir

да мустаҳкамлаш кўламини кенгайтириш борасидаги таклифларини айтди.

Элчи жаноблари ўзининг жавоб нутқида унга юксак дипломатлик миссиясини тўлақонли адо этиши учун барча шароитларни яратиб, яқиндан кўмак бераётган Ўзбекистон ҳукумати раҳбариятига, унинг камтарона хизматларини юқори баҳолаган институт илмий кенгаши аъзоларига ўз ташаккурини изҳор этди. Юксак унвон уни янада самарали фаолият юритишга ундайди. У бунинг учун ўз куч-қуввати ва малакасини аямаслигини таъкидлади.

Назира ТОЛИПОВА

40 йил... Бир йигитнинг қирчиллама умрига тенг давр. Ёшу кексанинг қалбини жунбушга келтирадиган, ҳар бир ўзбек хонадонига кириб борган, оналар ҳақида энг гўзал кўшиқ — "Онам дерман", Бобур ғазали билан айтилувчи "Жамолини васфини, эй ой" кабилар яратилганига ҳам 40 йил бўлибди. 40 йилдирки, бу кўшиқларни санъати ва ўзи олдида таъзим қилувчи санъат мухлислари энтикиб, ҳаяжон билан тинглайдилар. Абдулла Орипов таъбири билан айтганда, у каби санъаткорлар "баҳор осмонида чақиндек пайдо бўлади, чанқоқ дилларни гўё оби раҳмат билан суғоради, қалбга ором беради ва ўзидан кейин ҳам ёрқин из қолдиради". "Бундайларга раҳматли шоиримиз Муҳаммад Юсуфдан ўтказиб таъриф беролмаймиз: Ўзбекнинг ўзидай хокисор ҳофизлари кўлига тушган соз яйрайди, шеър эса булбул бўлиб сайрайди. Куйлаганидан кўпроқ ўқиган, айтганидан мўлроқ биладиган донишманд Ҳофиз". Топдингиз, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, лирик хонанда **ФАХРИДДИН УМАРОВ** — бизнинг меҳмонимиз.

— Фахриддин ака, ғазалнинг тошга ҳам жон бағишлай олиши ҳақидаги байт сизга маълум. Ширин ғазал унга мос муסיқа ила кўшиққа айланса-чи? Ва бу кўшиқ инсон юрагини забт этса-чи? Ҳар қандай тош юрак ҳам эриб, ёвузлик ўрнини эзгулик, жаҳолат ўрнини маърифат эгаллаши, тараңлашган асаблар юмшаб, дил ором олиши табиий. Бу ўринда сизнинг "Жамолини васфини, эй ой", "Эй муҳаббат", "Умр ўтмоқдадур" кўшиқларингизни назарда тутаяпман. Бобур ғазалини кўшиқ қилиб куйлашингизга туртки бўлган омил нима?

— Болалигим — пошшолгим, дейдилар. Аммо менинг болалик даврим Ватандан олосда — Украинада азоб-уқубатда ўтган. Отамни "Бойсан!", "Ёт унсурсан" деб "қулоқ"лар рўйхатиға тиркаб қўйишган. Отамнинг бойлиги эса 12 фарзанд, муштипар онам ва оила аҳиллиги эди, холос. Украинада мусофирликда яшаётган одамлар Ўзбекистондан бирорта меҳмон йўқлаб бориб қолса, Ватан тўғрисидаги ҳар бир сўзни кўзларига тўтиё қилар, пластинкага ёзилган кўшиқ олиб келган бўлса, тонг отгунча қайта-қайта эшитиб, кўз ёшлари қуригунча йиғлайверарди. Мен Бобур ғазалларини куйга солиш ниятида эмас, ундан маънавий озуқа олиш, рухий малҳам олиш мақсадида ўқирдим. Бир кун Бобурнинг "Жамолини васфини, эй ой" ғазалини ўқидиму, "Ох!" деб юбордим. Муҳожирликда юрган кезларимиз кечалари осмондаги тўлин ойга термулиб ширин хаёлларга чўмар эдим, шу ой ватанимни сутдек нурига фарқ қилиб, чўмилтириб ўтади, ундан хушхабар келтиради. Бобур ғазалида ҳам Ватан соғинчи мужассам эди. Хис этдимки, бизнинг бошимизга тушган мусибатлар бир-бирига ўхшаш эди. Қолаверса, мақсадим халқимнинг дардини, бахтини, орзу-умидларини куйлаш эди. Ишқ-муҳаббат эса буларни боғлаб турарди. Инсон умрининг негизи ҳам — муҳаббат. Фарзандга, Ватанга, миллатга, Оллоҳга бўлган кенг маънодаги бу муҳаббат эса кундан-кун ортиб бораверади. Зеро, бир рубоийимда шундай ёзганман:

Кўзидан нури қочган гул рангин танимамайди,
Муҳаббатли кишилар ҳеч руҳан қаримамайди.

Кимга насиб бўларкан ёрнинг вафодорлиги,
Ёши юзга борса ҳам севгиси аримайди.

Ватандан йироқда кечган хотиралар, армонларга дармон бўлган бу ғазалга 1954 йили куй басталаб, кўшиқ яратдим. Бобур Мирзонинг руҳи мададкор бўлиб, катта санъат даргоҳига кириб келдим.

— Сиз сўзга, унинг маъносига катта эътибор берасиз. "Ойнаи жаҳон" кўрсатувларида мумтоз адабиётимиз дурдоналари бўлмиш ғазалларнинг ҳар бир байтини мутахассисдек шарҳлай олгансиз. Бу

Фахриддин УМАРОВ:

ШОГИРД ТОПА ОЛГАН УСТОЗ ҲАҚИҚИЙ УСТОЗДИР

илм билан махсус шуғулланасизми?

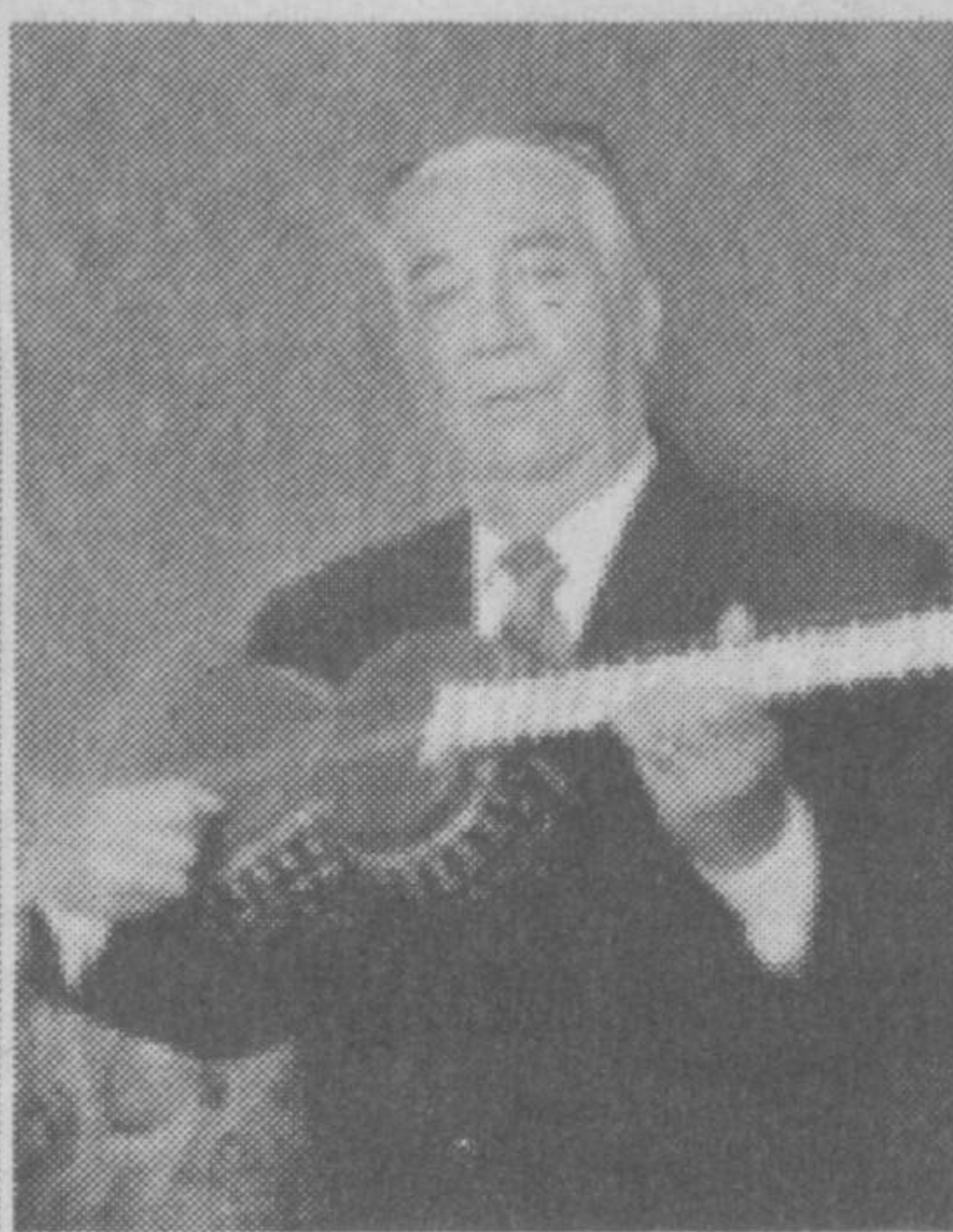
— Отам Мулла Асил Пўлат (раҳматли) араб тилини яхши билардилар. Кўп сўзларнинг маъзини чақиб тушунтирардилар. 1000 га яқин кўшиқ ижро этган бўлсам, аввало ҳар бир сўзнинг маъносини тушуниб оламан. Луғатлардан сўзнинг бир неча маъноларини билиб оламан. Устозим филология фанлари доктори, профессор Шарифжон Юсупов билан сўз, ғазал ҳақида кўп мулоҳаза юритамиз. Ғазал маъносига ёки бирор сўзга тушунмасам, уни куйламайман.

1953 йилда Навоийнинг "Ҳаргиз" ғазалига куй басталаганман.

"Кўюнг борида қилмон жаннатга гузар ҳаргиз,

Қаддинг қошида солмон тўбига назар ҳаргиз", матлаъли бу ғазалдаги куй ва гузар сўзларини ўз маъносига, яъни кўча, йўл, обод, гавжум ва серкатнов жой маъносига тушунсак, ҳеч нима англашмайди. Аксинча, куй сўзини кўчма ишқ-муҳаббат ҳаёл, гузар сўзини диалектизмдаги йўл маъносига тушунсак, ажиб маъно пайдо бўлади, яъни сенинг ишқингда жаннатни ҳам ўйлайман, жаннатга йўл олишни ҳам истамайдим, сарвадк қаддинг олдида жаннат дарахти қоматиға ҳам назар солмайман.

Mehmonxona

Ҳозир ҳам сўз устида ишлайман, кўп китоб ўқийман.

— Сизда сўзга, санъатга бўлган муҳаббатни уйғотган устозларингиз, биринчи ўқитувчингиз ҳақида билишни истардик.

— Биринчи устозим Илаш ака Пўлатов эдилар. Ашула ўқитувчимиз Раҳимжон Икромов, географиядан сабоқ берган Азиз ака Расуловни ҳурмат билан эслайман. Мен дутор чалишни отамдан ўрганган бўлсам, скрипка чалишни, ашула айтиш йўлларини Раҳимжон акадан ўрганганман. Санъатдаги илк устозим отам эдилар. Қиблагўҳим эдилар энг биринчи устозим,

"Устозимдан ёдгорлик қўлимдаги бу торим" деб бежиз ёзмаганман.

— Сиздаги санъатга

вал "Онам дерман" кўшигини куйлаган эдингиз. Ёдимда, радио ёки ойнаи жаҳонда шу кўшиқ янгра-са, ҳамма ишни йиғиштириб қўйиб, уни тинглардик. Барчани оҳанрабодек ўзига тортувчи бу кўшиқ ҳамон тилларда достон. Шу кўшиқни куйлаганда кўз олдингизда онангиз гавдалансалар керак?

— Юқорида айтганимдек, отамни Украинага сургун қилганларида онам "Эр қаерда бўлса, хотин ҳам ўша ерда" деб бир этак бола билан отамизга эргашиб келган эканлар. Отам ва катта акам ГПУ ходимларидан юртимизга қайтиш учун рухсат сўраганларида, қўлларига кишан солиб, қибрайлик мусофирлар қаторида Узоқ Шарққа сургун қилиб юборадилар. Ҳали 30 га ҳам кирмаган онам ва 14 ёшли опам рўзғор оғирини енгил қилиш учун тинмай артелда ишладилар. 1935 йилда, 32 ёшда онам касалликдан мусофир юртда вафот этганлар. Онам дафн этилган кун шаррос ёмғир қуйган. Мен ёш боламан, қабр тепасида узоқ қолиб кетганман. Шу ҳолатни кўп эслайман. Онамиз вафотидан сўнг отамиз уйланганлар. Ўғай онамни ўз онамдек кўрардим. Ёнгин акага онам вафот этганини айтдим, аммо иккинчи онам демадим. 2-3 кундан сўнг Ёнгин ака "Онам дерман" шеърини уйимизга ташлаб

фуз қилса, кечалари тўлғаниб чиқаман. Навоийнинг "Кеча келгумдур дебон" деб бошланувчи ғазалида "кўрганда" сўзи бор.

Ул париваш ҳажридинким, йиғладим девонавор,

Кимса бормуким, они кўрганда кулгу келмади.

Баъзи ёш санъаткорлар, айрим ҳолларда етук хонандалар ҳам "кўрганда" сўзини биринчи бўғинидан кейин пауза қилиб, кўр-ганда деб айтадилар. Кўшиқни тинглаб ўтирган киши ҳаёлида "кўр" киши пайдо бўлади, — ганда ёмонлик маъносини англатади. Байтдаги маънони санъаткор бузиб айтгани учун тингловчи ҳам тушунмайди. Санъат — илоҳий мўжиза. Кўпинча гўзал ғазални қайта-қайта ўқиб, ёдлаб ухлаб қоламан. Фойибдан келган куйини илғаш, жиловлаб олиш учун киши покиза бўлиши керак. Санъатга кириб келаётган хонандаларга сўзни бузманг, кўшиқни эшитиб эмас, ўқиб, маъзини чақиб сўнг куйланг, дегим келади.

— Иқтидорли қаламкаш Набижон Бокий ва шоғирдингиз Ҳожиакбар Ҳамидовлар оҳанрабо тасмасидаги ёзувлардан фойдаланиб, сиз ҳақингизда "Мени ёд эт" номли китоб чоп этдилар. Китобда ёзилишича, 1967 йил Душанбе шаҳрида Жомий номли санъат саройида (уч минг томошабин сифат экан) ўн икки марта концерт қўйган экансизлар. Концертда Пўлат Мўмин шеъри билан айтиладиган "Эй муҳаббат" кўшигинингизни 5-6 дақиқа тинмай олқишлаган эканлар.

Бизни ҳам кўшиқ сўзлари, ижроси лол қолдирди:

Ўйламаган юракни ўйлатасан,

Ўйнамаган юракни ўйнатасан.

Йиғламаган дилларни йиғлатасан,

Эй муҳаббат, гоҳи сен хукмронсан.

Ҳаётингизда чинакам муҳаббат бўлганми?

— Халқимни чин дилдан севдим, халқим мени улуғлади. Севилган санъаткор халқини улуғлаб юрса, уни дунёдаги ҳеч нарсага алмаштирмасам, шу муҳаббат эмасми? Шахсий ҳаётимда чинакам муҳаббатга дуч келганман. Қалбим тўридан жой олган инсон, 6 фарзандимнинг онаси раҳматли Равзахоним билан 40 йилдан ортиқ муҳаббат билан бекаму кўст ҳаёт кечирдик. Айрилиқ кунлари унга атаб марсия битдим:

Кеча — ой, кундуз — куёш,

нури жаҳоним, алиvido,

Ўтди қадринг, кунлар ўтгач,

ёрижоним, алиvido.

— Суҳбатингиз сўнгига устозларга тилак билдирсангиз.

— "Устоз отангдай улуғ" дейдилар. Ҳар бир инсон, у осмонга учадими, ер қаъридан олтин топадими, кўшиқ куйлайдими — устоздан ўрганади. Шоғирд топа олган устоз ҳақиқий устоздир. Устозга шоғирднинг муҳаббати сўнмасин.

Устоз шоғирдига иззат-икром кўрсатсин, шоғирд эса устозига ҳурмат, муҳаббат изҳор этишдан чарчасин. Устоз ва шоғирдлик аънаналари бокий бўлсин.

Махмуда ВАЛИЕВА
суҳбатлашди.

кешибдилар. Шеър менга маъқул бўлди:

Гул умрим машъали сўнмас, — хаёлдан сурати ўчмас,

Дилимга оқ дили пайваст, мададкорим, онам дерман.

Бу сўзлар Ёнгин аканинг қалбидан вулқондек отилган бўлса, менинг қалбимдан тубсиз фарёд бўлиб отилди. Бу кўшиқни ўзимники деб билдим, ўзга юртларда жон берган, ўн гулидан бир гули очилмай сўлган ғарибимга, рўшнолик кўрмай кетган онаизоримга бағишланган деб билдим. Кўшиқни ижро этишдан аввал Шухрат акамнинг қуйидаги тўртлигини айттардим:

Сен онанг ўлганда туздинг дастурхон,

Пистаю, бодому, казию карта.

Онангнинг ўзини қилдингму меҳмон —

Онанг тириклигида сен бирор марта.

Бу кўшиқ халқ қалбидан чуқур жой олганидан, Ёнгин ака билан ҳамкорликда "Ота билан онангизни", "Фарзандим — жигарбандим", "Топмасман" каби кўшиқларни яратганмиз.

— Ёш санъаткорларга қандай ўғитлар бермоқчисиз?

— Баъзан ҳаваскор кўшиқчилар сўзларни бузиб талаф-

бўлган муҳаббатни пайқаб, катта санъат даргоҳига олиб келган устозларингиз кимлар эди?

— Маҳалламизда ўзига тўқ бир киши бор эди. Бир кун шу киши элга ош бериб, машҳур санъаткорларни — Гулом Абдураҳмонов, Шоқосим Шожалилов, Дони Зокиров, Мавлуда Аъзамова, Берта Давидоваларни тўйга таклиф этган эди.

Санъаткорлар ўртасида ўзига хос ижодий мусобақа бошланган пайтда ўзимизга қарашли бир киши "Азизлар, бизнинг ҳам булбулимиз бор, ижозат берсангиз, у ҳам кўшиқ айтиб берсин", — деб қолди. Ҳаяжондан энтикиб кетдим. Дуторни сошлаб, кўшиқ айтганимдан сўнг улардан бири ёнимга келиб "Ширали овозинг бор экан, эртага сени радиода кутамиз", — дедилар. Шундай қилиб, радиога ишга келганман. Устозлар даврасида юриб, санъатнинг назик томонларини ўргандим. Сўфи-хоновлар, Шожалиловлар, Ортиқхўжа ака, Фахриддин Содиков, Комилжон Жабборов, Сайиджон Калонов, Илҳом Тўраев каби созанда, бастакорлар билан бирга ишлаб укаларидай бўлиб, уларнинг ёрдами билан обрў-эътиборим ошиб борди.

— Сиз бундан 40 йил ав-

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети хузуридаги Олий педагогика институтида мамлакат олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари билан бир қаторда академик лицейлар ва касб-хунар коллежларининг "Шахс ва жамият" фани ўқитувчилари ҳам ўз касб малакаларини ошириб, қайта тайёргарликдан ўтиб келмоқда.

Яқинда институт кафедралари аъзолари ҳамда "Шахс ва жамият" фани бўйича малака ошираётган тингловчиларнинг иштирокида ушбу ўқув фани дастурининг навбатдаги авлоди матни муҳокама қилинди. Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясининг профессорлари Н.Комилов, Н.Жўраев ва ЎзМУ доценти Ш.Азизов томонидан академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари учун тузилган дастур 1998-2000 йилларда олий таълим вазирлиги буюртмасига кўра, уч марта нашр этилган эди. Унинг навбатдаги наشري мутлақо янги тамойилларда қайта ишланди.

"Шахс ва жамият" фанидан сабоқ берувчи, институтга малака оширишга келган тингловчилар масалага жиддий ёндошиб, ўзларини қизиқтирган кўпгина саволларга батафсил жавоб олдилар. Шунингдек, муҳокамада дастурни янада такомиллаштириш бўйича ҳам қатор таклифлар билдирилди.

Ш.ШАРОПОВ, институт директори, тарих фанлари доктори, профессор:

— "Таълим тўғрисида"ги қонун ва "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури"нинг бажарилиши мамлакатимизда таълимнинг алоҳида тури — малака ошириш ва қайта тайёрлаш йўналишини ривожлантиришга ҳам туртки берилади. Олий ўқув юртлири профессор-ўқитувчилари билан бир қаторда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларида "Шахс ва жамият" фанидан дарс берувчи тингловчилар ичида ҳам катта амалий тажрибага, илмий даража ва унвонларга эга бўлганлари ҳам борки, уларнинг салоҳиятидан фойдаланиб, янги методология ва технологияларни қўллаган ҳолда ўқув-услубий ишларни анча ривожлантириш мумкин. Бу йўналишда олиб борилаётган амалий ишлар муайян натижаларни бермоқда. Хусусан, "Шахс ва жамият" фанининг янги авлод дастури тузилди ва унинг асосида профессор Н.Жўраев ва доцент Ш.Азизов дарслик тайёрлади. Ҳозирги вақтда дастур ва дарсликнинг компьютер варианты амалда қўлланилмоқда. Улар, айтиш мумкинки, амалий босқичдан муваффақиятли ўтди. Бугунги муҳокама эса олиб борилган ишларнинг яқунловчи қисмидир.

Н.Жўраев, сиёсатшунослик фанлари доктори, профессор:

— Миллий истиқлол ғояси, мустақиллик тафаккури бевосита инсон шахси билан унинг жамият ўртасидаги муносабатларини илмий жиҳатдан ўрганишни тақозо қилмоқда. Зотан, шахс ва жамият ўртасидаги боғлиқлик ўзига хос олам, мураккаб, кўп қиррали, аини пайтда зиддиятли жараёндир.

Улуғ алломалардан бири "инсон олам ичра оламдирки, бу кенг олам унинг олами олдида тор ва майдадир" деган эди. Дарҳақиқат, жамият тараққиёти, унинг омиллари, маънавий қиёфаси бевосита жамиятни ташкил этган фуқаролар мақсад ва интилишлари билан чамбарчас боғлиқ. Бу — масаланинг бир томони.

Масаланинг иккинчи томони шундаки, инсон ва жамият бугуннинггина муаммоси эмас. Асрлар мобайнида доғишмандлар бу масала атрофида бош қотириб, қатор ва хилма-хил қарашларни ўртага ташлаганлар.

"Шахс ва жамият" курси ана шу жиҳатдан академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари учун алоҳида аҳамият касб этади.

Эндигина дунёқараши шаклланиб, мустақил фикрлашга чоғланаётган навқирон авлодга жамият билан боғлиқлик даражасини ва жамиятга мансублик масъулиятини, англатиш муҳим аҳамиятга эга.

Мазкур дастурда ана шу масалага алоҳида эътибор берилди. Муаммога миллий истиқлол ғояси талаблари нуктаи назардан ёндошилди. Жумладан, инсоннинг пайдо бўлиши, унинг

шаклланиш жараёни ва ривожланиш босқичлари, бу хусусидаги диний нуктаи назарлар ва дунёвий таълимотларга алоҳида эътибор берилди.

Шахс ва жамият масалаларини қараб чиқишда цивилизациялар тўқнашуви, уларнинг ўзига хослиги, ҳар бир тарихий даврнинг инсон такомилли ва ривожланишига таъсири муаммолари ўрганилди. Айтиш мумкинки, ҳар қандай цивилизация у дунёга келган замонадаги маънавий-руҳий ва ахлоқий мезонлар асосида барпо бўлади. Маълум бир халқ тараққиёти бевосита мил-

раён ҳам ўз ифодасини топганки, бу мустақил тараққиёт омилларини кўпроқ ўрганишга, мустақиллик даври фуқаросини шакллантиришга бевосита ва билвосита ёрдам беради, деб ўйлаймиз.

С.ШЕРМУХАМЕДОВ, академик:

— Дастлабки қарашларда "Шахс ва жамият" фани оддийгина кўринади. Лекин бу ерда профессор Н.Жўраев ушбу фаннинг мавзулари доирасини тавсифлаганда ҳам билинганидек, анча жиддий ва муҳим назарий дунёқараш масалалари тўғрисида гап боради. Дастурнинг илгари кетма-кет уч марта босиб чиқарилгани ва педагоглар жамоаси томонидан хайрихоҳлик билан қабул қилингани ҳам кўрсатиб турибдики, муаллифлар жиддий ишлаганлар.

Дастурнинг таркибий тузилиши ҳақида қуйидагиларни айтмоқчиман: унда инсон феномени умумий масалаларидан бошланиб, изчиллик билан инсон шахси, инсоният дунёси (яъни социум)нинг турли даражаларда олинган ташкилий шакллари — жамият ва унинг цивилизациявий таҳлили орқали ахборот-техникавий келажак тўғрисидаги масалаларгача бўлган мавзулар қамраб олингани ҳар жиҳатдан янги, долзарб. Назаримда бундай ёндоқиш академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари талабаларини ижтимоий фанларнинг замонавий тамойилларини тўлароқ тушунишга ёрдам беради. Ўз навбатида бу ҳозиргача ҳам

монлама — яъни ҳам тузилиши жиҳатидан, ҳам мазмунан муҳокамага тортилмоқда. Унда берилган мавзулар "Шахс ва жамият" фанининг ўзига хос жиҳатларини ифодалайди, уларнинг жойлаштирилиши изчил ҳам мақсадга мувофиқдир. Мен бу хусусда хурматли домлаимиз академик С.Шермухамедов фикрларига тўла қўшиламан. Дастур ўзида бу соҳага доир тажрибаларни умумлаштириб, тегишли ахборотли модел кўринишини олган ва бўлажак мутахассислар тайёрлаш талабларига етарли жавоб беради.

Ушбу дастур ўзида ўқув элементларини ҳам муҳассам этганки, бу унинг йўналтирувчилик доирасида қўллаш мумкин бўлган қатор усулларни қамраганида ҳам кўринади. Дастур асосида тайёрланган ва ҳозир электрон версияда фойдаланишда бўлган дарсликни нашр этиш зарур, деб ҳисоблайман.

Н.АЛИҚОРИЕВ, ЎзМУ социология кафедрасининг мудири, профессор:

— "Шахс ва жамият" дастури тегишли меъёрий ҳужжатлар асосида тузилган. Мен унинг социология масалаларини ўзида қай даражада акс эттирганига эътибор қаратдим. Хусусан, ижтимоийлашув орқали инсон — шахснинг қарор топиши, унинг бегоналашуви ҳамда ижтимоий-маданий жараёнларининг қатор жиҳатлари дастурда зарур, даражада қамраб олинган.

Ш.АЗИЗОВ, ЎзМУ фалсафа факультети доценти:

— "Шахс ва жамият" фани ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида ижтимоий гуманитар фанлар ўқитилишини маълум маънода яқунлайди. Шунга кўра бу дастурда тегишли узвийлик бўлиши ўз-ўзидан равшан. Биз дастур тузувчи-муаллифлар буни доимо эътиборда тутдик.

Жумладан, мавзулар шу турдаги илгари ва ҳозир амалда бўлган биронта дастурни такорламайди. Унинг асосига инсоншунослик ва жамиятшуносликнинг замонавий тамойиллари қўйилган. Аини пайтда, миллий истиқлол ғоясини мафкуравий ифодалаш вазифаларидан ҳам келиб чиқилган.

Дастурдаги яна бир жиҳатга эътиборни қаратмоқчи эдим: аста-секин бўлса-да, мамлакат илмий ва педагогик жамоатчилиги назарига туша бошлаган илмий ёндошув — цивилизациявийлик дастурда атрофлича ўзига хос тарзда очиб берилган. Ўз навбатида цивилизациявий ёндошишни Ватан ва жаҳон ижтимоий-маданий жараёнлари ҳозирги босқичи ва тарихига асосан қўллашга ҳаракат қилишди. Бизнингча, бу ҳозирда ҳам қайсидир жиҳатлардан сақланиб қолаётган доғмалардан қутулишга ёрдам беради.

Бу ерда ушбу дастур асосида тайёрланган дарслик ҳақида ҳам гапирилди. Дарҳақиқат, ўқув йили давомида тингловчилар билан дарсликнинг электрон варианты устида иш олиб борилди, унинг тилини соддалаштириш ва мавзуларининг жойлашишида изчилликка эришилди. Дарсликнинг номланиши тўғрисида: академик С.Шермухамедов ва доцент А.Ўтамуродовнинг таклифи ўринли. Муаллифлардан бири сифатида бу хусусда анчадан бери ўйлаб юривдим. Менга ҳам "Ижтимоийёт асослари", деб номлаш маъқул.

М.АБДУРАИМОВ, Тўртқўл касб-хунар коллежи ўқитувчиси:

— Ушбу фандан дарс ўтаман. Лекин бизнинг ихтиёримизда зарур меъёрий ҳужжатлар, дастур ва қўлланмалар етарли даражада эмас. "Шахс ва жамият" дастури хусусида бу ерда жуда кўп ўринли фикрларни эшитдим. Уларга қўшилган ҳолда айтмоқчиманки, дастурда оила масаласига ҳам етарли даражада аҳамият берилиши керак. Албатта, ушбу дастур ва унинг асосида тайёрланган дарсликни тезроқ нашр этиш лозим.

Нурлан УСМОНОВ
ёзиб олди.

Davra

ДАСТУР ЯНГИ ТАМОЙИЛЛАР АСОСИДА ҚАЙТА ИШЛАНДИ

suhbati

лий ўзига хослиги, турмуш тарзи орқали, дунёқараши орқали ўзини кўрсатади ва миллат феноменига айланади. Агар ана шу цивилизация умумсаноий аҳамият касб этиб, умуминсоният тақдирига ва тараққиётига жиддий таъсир кўрсатадиган бўлса, у ялпи феноменга айланади. Ушбу дастурда масалага ана шу тарзда ёндошилди ва Фарбу Шарқ цивилизацияси масалалари аини ана шу нуктаи назардан қўйилди.

Яна бир нарсга алоҳида эътибор бериш керакки, аини биз яшаётган давр, биз яшаётган дунё ўзига хослиги билан, ўзига хос тараққиёти ва муаммолари билан алоҳида ўрганишни тақозо этади. Бу бевосита глобаллашув жараёнлари билан боғлиқ бўлган, инсоният келажиги ва Ер юзи тақдирига дахлдор бўлган ҳодисалардир. Дастурда ана шу масалага ҳам алоҳида ўрин ажратилди.

Миллий тараққиёт ва мустақиллик даври хусусида гапирганда шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ҳамма вақт ўтиш даврида ижтимоий-сиёсий жараёнлар оқими шиддатли инсон тафаккури ривожланишидан кўра тезроқ бўлади. Жараёнлар шу даражада сертошқин бўладики, инсон унинг кўламини, моҳиятини англаб ололмайди. Ана шунинг ўзи инсон ва жамият ўртасидаги боғлиқликини бироз мураккаблаштиради. Фуқаронинг янгиланишлар ва ислохотларга тайёр эмаслиги муаммосини келтириб чиқаради ҳамда унинг самарасини бирмунча камайтиради. Бу мураккаб маънавий-маърифий, сиёсий-иқтисодий, ҳуқуқий ва руҳий-ахлоқий жараён инсоннинг яхлит оламини бус-бутунлигича бойитишга ва моҳиятини кенгайтиришга монелик қилади. Дастурда ана шу мураккаб жа-

гуманитар-ижтимоий билимларнинг айрим тармоқларида давом этиб келаётган эскича ёндоқишларга танқидий руҳни ҳосил этади.

Яна бир жиҳат: ўқув фанининг номланишини ўйлаб кўриш керак. Балки "ижтимоийёт асослари" дейиш маъқулмикин?

Фикримча, меъёрий ҳужжатлар илова қилинса ёмон бўлмасди.

А.ЎТАМУРОДОВ, ЎзМУ Фалсафа факультети декани, доцент:

— Қизиқ бир ҳолга дуч келамиз: Фалсафа ҳар доим олий таълимнинг барча тизимларида муҳим ўрин тутса-да, ундан олдинги босқичда фалсафа асослари ўқитилишига зарур аҳамият берилмайдди. Бу ҳолатни ҳатто академик лицейлар ва касб-хунар коллежлари амалиётида ҳам кўриш мумкин. Ҳолбуки, маънавиятшунослик мағзини дунёқараш масалалари ташкил этади. Мен дастурнинг аввалги шартлари тайёрланишининг барча босқичларидан хабардорман, қизгин ўтган муҳокамалар иштирокчиси бўлганман. Сўнгги нашрига масъул муҳаррирлик қилганман. Дастурнинг тўртинчи нашри аввалгиларидан тамоман фарқланади. Унда дастур тузиш бўйича тўпланган тажриба етарли даражада ҳисобга олинган. Муаллифлардан бири, доцент Ш.Азизов қатор академик лицейларда дастурни жорий этиш ишларини олиб борди, унинг ютуқ ва камчиликларини амалиётда текширди.

Ўқув фанининг номланиши тўғрисидаги фикрда жон бор деб ҳисоблайман. Зеро, дастур мавзулари доирасида унга мос ном қўйиш керак. Масалан, дастурда кенг тақдим қилинган цивилизация масалалари амалдаги номга мос тушмайди.

Н.САИДАХМЕДОВ, ОПИ педагогика кафедраси мудири, профессор:

— Назаримда, ушбу дастур икки то-

БОҒЧАДА КОМПЬЮТЕР

Тасаввур қилинг, улкан гулзор ва унда учиб-қўниб юрган капалаклар кишида ажиб бир кайфият уйғотади. Агар бу тасаввур бошқачароқ, гулзор ўрнига боғча, капалаклар ўрнига болалар қўйилса ҳам, сиздаги ўша кайфият ўзгаришсиз қолади.

Тўрткўл туманидаги тилга тушган 8-болалар боғчасини ҳам худди шундай гулзорга менгзаб мумкин. Хар тонг бу ерга болаларини олиб ошиққан оналарнинг кечга қадар кўнгиллари тўқ. Гарчанд туман марказида бир нечта мактабгача таълим муассасалари бўлса-да, ота-оналар ўз фарзандларини шу масканга жойлаштириш илинжида елиб-югуришади. Сабаби аён, бу ерда боланинг овқатланишидан тортиб ёзув-чизувни, санок ва ўқишни, миллий урф-одатларни ўрганишига ҳам жиддий эътибор қаратилляпти.

Ўтган йили боғча билан хайрлашиб, мактабга чиққан 40 нафар тарбияланувчи ҳақида ўқитувчиларнинг фикри ижобий. Бу йил эса 30 болакай мактабга ошиқаяпти. Тайёрлов гуруҳи 2 та.

Боғчадаги таълим жараёни асосий машғулотлар — математика, ёзув, инглиз тили, компьютер ўйинлари, жисмоний машқларга сингдирилган ҳолда таш-

кил этилади. Хар бир машғулотнинг куни, соати бор.

Компьютер ўйинлари, айниқса, болаларни оҳанрабодек ўзига тортади. Боғча мудири Олмагон Хўжаниёзова елиб-югуриб, қайта-қайта мурожаат қилиб, Халқ таълими вазирлигидан компьютер “ундирди”. Ойимжон Сейтимбетова 11 та компьютерга турли ўйинлар дастурини киритган. Бу эса болаларга бир дунё завқ беради.

— Болаларга ўрганиш осон бўлган иқтисодий, тилга оид дастурларни ҳам компьютерга киритишимиз керак!

Бу — Ойимжоннинг дилига тугиб қўйган режаси, яқин вақтларда амалга ошиб қолар. Зеро, компьютерда ишлашни билиб, мактабга чиққан бола ўз келажагига пухта замин яратган ҳисобланади.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida

БОЛАЛАР БИЛАН
БАҒРИМ БУТУНМИЛЛИЙЛИК БОЛАГА
НИМА БЕРАДИ?

Кўп нарса. 8-болалар боғчасидаги 9 та гуруҳда ҳам миллий бурчакларга кўзимиз тушди. Бу бурчакда албатта, ўтов, миллий либосдаги қорақалпоқ йигит-қизларининг қўғирчоқ шакли макет қилиб қўйилган. “Маънавият ва маърифат” хонасида эса Тўрткўл шаҳрининг макетини кўришингиз мумкин. Қўлда ясалган турфа ўйинчоқларда ҳам миллийлик бўртиб туради.

— Хар бир бола ўзи туғилиб ўсган жой ҳақида тасаввурга эга бўлиши керак. Биз бу макетни меъморларга буюртма бериб ясагандик. Нафақат тайёрлов, балки ўрта гуруҳларда ҳам болаларга ўз миллий урф-одатларимиз хусусида тушунчалар бериб борамиз, — дейди боғча мудири Олмагон Хўжаниёзова.

ҲАЙВОНОТ БОҒИ,
ИССИҚХОНА ОРЗУСИДА

Боғча — катта хонадон, оила аъзолари кўп бўлган хонадон. 300 га яқин кичкинтой, 54 нафар ходим — тарбиячи, энага, шифокор, ошпаз, қоровул.

Албатта, “рўзғор-ғор” деганларидек, бу боғчада ҳам икир-чикирлар тугамайди. Моддий-тех-

ник базани бойитиш, майший шароитларни яхшилашга қайсидир ташкилотдан ёрдам сўраб ўтирадиган замон эмас. Ўтган йили Тўрткўл пахта заводи раҳбарияти бутун иситиш тармоқларини сошлаб беришди, шуни-сига ҳам шукр.

Ҳозир карусель, аттракционлар фалон пул. Эски каравотлардан карусель ясалди. Фитобарда хар йили 250-300 банка турли мева компотлари ёпилади. Қиш ойларида эса бу болаларга дармондори.

Эндиги режа — боғча худудида мўъжазгина ҳайвонот боғи бунёдга келтириш. Жонзотлар учун хоналар тикланган. Лекин ҳали анча-мунча ишлар бор. Иссиқхонада қиш ойларида сабзавотлар пишиб етилиб турса, бундан зўри борми? Ҳозирча иссиқхона тиклаш учун 100 машина тупроқ келтирилди. Ажаб эмас, яқин 2-3 йил ичида боғча ўз ҳайвонот боғи ва иссиқхонасига эга бўлса...

Хар қандай таълим муассасасининг тилга тушиши ёки танқидда учраши унинг раҳбарига боғлиқ. Ота-оналарнинг диди ва талабига мос тушаётган Тўрткўл туманидаги 8- болалар боғчаси мудири Олмагон Хўжаниёзованинг саъй-ҳаракатлари ҳам ана шу фикрни яққол исботлайди. Зеро, серфарзанд оиланинг қизи бўлгани боис у болалар билангина ўз бағрини бутун деб билади.

Х.ТУЙМАНОВА

Каттакўрғон шахридаги 33-ўрта мактабнинг математика фани ўқитувчиси Нигинабону Нормуродова 19 йилдирки, ёшларга аниқ фандан сабоқ бериб келади. Астойдил меҳнат қилиб келаётган устознинг шогирдлари олдида ҳурмати ниҳоятда юқори. Унинг хар бир бир соатлик дарс ишланмаса кўргазмалар қурол ва техника воситаларига бой. Унинг асосий ижодхонаси — математика кабинети замон талабига мос жиҳозларга эга. Кабинетда турли стендлар, диаграммалар, жадваллар хар бири ўзига муносиб ўрин эгаллаган. Дарс мазмунини ўқувчи-

УСТОЗГА
ТАЪЗИМ

лар онгига сингдиришда янги педагогик технология усуллари кенг фойдаланганлиги боис баҳолашнинг рейтинг тизими бўйича туманда унинг тажрибаси пешқадам ҳисобланади.

Шунингдек, ёш ўқитувчиларга яқиндан қўмак бериб, математика фанига оид турли кечалар, тадбирлар ўтказиб келаётганлиги туфайли унинг ўқувчиларининг аксарияти “4”-“5” баҳоларга ўзлаштиришмоқда.

Нигинабону Элмуродованинг иш тажрибаси плакат тарзида туман миқёсида омалаштирилиб, бошқа мактабларга тарқатилгани эса муаллимнинг изланувчанлигидан далолатдир.

Моҳинисо ПҲЛАТОВА

“ТАЛАБА” ДАСТУРИ

Республикамизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури бўйича таълим тизимини ислоҳ қилиш ва унинг моддий-техника негизини яратиш учун давлатимиз томонидан катта маблағлар ажратилмоқда, дастурни амалга оширишда компьютер технологияларидан кенг қўламда фойдаланишга эътибор қаратилмоқда.

Президентимизнинг “Компьютерлаштириш ни янада ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш тўғрисида”ги Фармони бу соҳани тараққий эттиришга янада эътибор кучайганлигини кўрсатади.

Фармонда мактаблар, касб-ҳунар коллежлари, академик лицейлар ва олий ўқув юртларининг таълим жараёнига замонавий компьютерларнинг қўлланишига асосланган илғор тажрибани киритиш лозимлиги кўрсатилган. Айниқса, замонавий миллий ахборот базаларини яратиш, ахборот алмасхувининг электрон тизимига изчиллик билан босқичма-босқич ўтиш белгиланган.

Давлат тест маркази (ДТМ) ҳам ҳаётга ва ишлаб чиқариш амалиётига компьютерларнинг тезроқ кириб бориши, электрон ахборот тизимлари ва улар асосида миллий ахборот базаларини яратиш соҳасида муайян ишлар олиб бормоқда. Жумладан, электрон ўқув қўлланмалари, масофадан туриб тест топшириқларини

ечиш ва на-
таҳлил
риентлар

Yangilik

лумотларни масофадан туриб электрон тизим орқали йиғиш ва шу каби компьютер дастурлари мажмуасини амалиётга татбиқ этмоқда.

Ўқув юртларида таҳсил олаётган ёшларимиз орасида иқтидорли, интилувчан, илмга чанқокларини аниқлаш, уларнинг билим савиясини кенг қўламда таҳлил этиш имкониятларини яратиш мақсадида Давлат тест маркази томонидан “Талаба” — компьютер дастурлар мажмуаси яратилди.

Ушбу дастурлар мажмуаси ўқув юртларида татбиқ этилгандан сўнг маълумотлар электрон тизим орқали ягона марказга жамланиб, республикамиз миқёсида ўқувчи-ёшлар тўғрисида маълумотлар негизини шакллантириш кўзда тутилган.

Йиғилган маълумотлар эса, бу соҳада кенг қамровли таҳлил олиб бориш, ўқув юртларидаги ўқув жараёни сифатини кузатиш ва иқтидорли ёшларни танлаб олиш имкониятларини кенгайтиради.

“Талаба” — компьютер дастурлари мажмуаси ўқувчи ёшларнинг анкета маълумотлари, фанлардан ўзлаштирилиши, дарсларга қатнашиши, дарсдан ташқари фаолияти бўйича маълумотларни жамлайди.

мотларни жамлайди.

Бу маълумотлар базаси орқали ўқув юртлари бўлинмалари ҳужжатларини тайёрлаш, ҳисоботларни олиш, маълумотларни излаш тезкорлик билан бажарилади.

Шунингдек, ўқувчиларнинг анкета маълумотлари, фанларни ўзлаштириш кўрсаткичлари атрофлича таҳлил қилинади. Бунда, хар бир ўқувчи ёш гуруҳларнинг фанларни ўзлаштириш натижалари, гуруҳлар, курслар, мутахассисликлар, фанлар бўйича таҳлилий жадваллар ёки диаграммалар тузиш мумкин.

Ушбу компьютер дастурлари мажмуаси: ўқув юртлари — лицей, коллеж, олий ўқув юртларининг биринчи бўғинлари (деканат, ўқув бўлимлари) ишини автоматлаштиради.

Компьютер дастурлари мажмуаси ёрдамида ўқув юртларнинг биринчи бўғинларида ташкил қилинган маълумот электрон ахборот-коммуникация тармоғи орқали бир марказга йиғилади. Пировард натижада таълим муассасаларининг ахборот тармоқлари инфратузилмаси ташкил этилиб, маълумотлар электрон тизим орқали жўнатилади ва республика ўқувчи-ёшлар ҳақидаги ахборотларнинг миллий базаси ташкил қилинади. Бу ўз навбатида ўқитиш ва ўқиш жараёни сифатининг яхшиланишига олиб келади.

Р.НУРМАТОВ,
Р.САЙФУЛЛИНБИЗНИ ЎЗИМИЗДАН-ДА
КўПРОҚ ЎЙЛАЙДИГАН ЗОТ

фдаги жўшқин ҳаёт ташқи оламниқидан умуман фарқ қиларди ўшанда. Доска ёнига ўқувчиларга икки қадам наридаги ҳаёт ҳақида сабоқ берадиган меҳрибон устозимиз Мунаввархон Ортиқова кечагидек ёдимда. Бизни ўзимиздан-да кўпроқ ўйлайдиган жонқуяр ўқитувчимиз қадрини мана энди, олисда юриб сезаяпмиз. Мен таърифламоқчи бўлган меҳрибон устозимиз М.Ортиқова ўзларининг муборак 60 ёшларини қарши олмақдалар.

Устоз Мунаввар Ортиқова 1952 йилда Наманган туманининг Бешкапа қишлоғида туғилган. 1969 йилда Наманган педагогика институти (ҳозирга НамДУ)нинг география факультети-

га ўқишга кирдилар. Ўқишни тамомлагач, тумандаги 12-мактабда география фани ўқитувчиси бўлиб иш бошладилар. 1975 йилдан то шу кунгача туманда қолаверса, вилоятда кўзга кўринган Хожимирза Бобоназаров номидаги 8-ўрта мактабда ишлаб келмоқда. Изланувчан ўқитувчимиз ўз даврида мактабнинг директор ўринбосари, илмий бўлим мудири, мактаб хотин-қизлар раиси вазифаларида фаолият кўрсатдилар. Олий тоифали ўқитувчи, тажрибали педагог М.Ортиқова ўз дарсларини ноанъанавий усулларда ўтиб, доимо ўқувчилари билимининг юқори бўлишига интиладилар. Дарс жараёнида асосий эътиборни ўзлари география фани

ўқитувчиси бўлганликлари учун миллий қадриятларимизни қадрлаш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, экология муаммоларини ҳал қилишдек бугунги долзарб масалага қаратадилар.

Устозимизнинг фидокорона меҳнатлари туфайли жуда кўплаб шогирдлари ўзларининг ёруғ йўлларини топмоқдалар. У кишидан таълим-тарбия олган хар бир шогирд борки, устози ҳақида меҳр билан гапирарди. Бир неча ўқувчиларининг туман, вилоят, республика олимпиадаларида фахрли ўринни эгаллашларида ҳам устознинг самарали меҳнатлари ётади.

Кечагина бизни мустақил ҳаётга кўзда ёш билан кузатган жонқуяр ўқитувчимиз бугун юртимизнинг турли олий ўқув юртларида таҳсил олаётганлигини кўриб, бошлари осмон қадар баланд бўлса керак.

Носиржон ЖҲРАЕВ,
ЎЗМУ талабаси

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги

**ТОШКЕНТ
ИСЛОМ УНИВЕРСИТЕТИ**

2002-2003 йилги ўқув йили учун баъалавратча

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Университетда қуйидаги йўналишлар бўйича мутахассислар тайёрланади:

Ислон тарихи ва фалсафаси факультети:

✓ **Диншунослик, ислоншунослик.**

Фикҳ, иқтисод ва табиий фанлар факультети:

✓ **Ислон ҳуқуқи;**✓ **Халқаро иқтисодий муносабатлар;**✓ **Информатика ва ахборот технологиялари.**

Абитуриентлар қабул ҳайъатига қуйидаги-ларни тақдим этишлари лозим:

✓ **ректор номига таълим йўналиши ва тили кўрсатилган ариза;**✓ **ўрта ёки ўрта махсус маълумоти тўғриси-**

даги ҳужжатнинг асл нусхаси;

✓ **0-86У шаклдаги тиббий маълумотнома;**✓ **3х4см ўлчамдаги 6 дона фотосурат.**

Паспорт ва ҳарбий хизматга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Абитуриентлардан ҳужжатлар 20 июндан 20 июлгача (шу куни ҳам) қабул қилинади.

Абитуриентлар учун тест синовларига кирган фанлар бўйича университетнинг малакали профессор-ўқитувчилари томонидан консултациялар олиб борилади.

Замонавий ўқув хоналари, компьютер хоналари, кутубхона, спорт заллари талабалар хизматида.

Азиз йигит-қизлар!**Сизларнинг Тошкент Ислон университети талабаси бўлишингизга тилакдошимиз!****Омад Сизларга ёр бўлсин!****Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, А.Қодирий кўчаси, 11-уй.****Метронинг "Алишер Навоий" бекати. Мурожаат учун тел: 144-95-97****Qarisi bor uyning parisi bor****ҚАРЗ ВА ДАРАХТ**

Кекса ёшдаги инсонларнинг юзига бир нигоҳ ташласак, ажинлар кўрамиз. Уларда худди ҳаёт сўқмоқлари акс этгандек. Шу чиқиқларнинг ҳар бирида бу мўътабар зотларнинг ғам-аламли ҳамда кувонч-шодликка тўла кунлари битилган.

Бугун кексалик гаштини сураётганлар ҳам бир вақтлар навқирон ёшлар бўлишган. Улар ҳам ҳаётда қоқилган, хато қилган. Уларнинг хатоларини такрорламаслик, қоқилган сўқмоқларидан юрмаслик учун айтган сўзларига қулоқ солиб, панду насиҳатларига риоя қилсак, ўтмишда йўл қўйилган камчиликлар қайтарилишининг олдини олган бўламиз.

Шу боис биз ёшлар кексаларга алоҳида меҳр, эътибор зарурлигини ҳеч қачон унутмаслигимиз даркор, деб ўйлайман. Уларни қадрлаш, уларга мурувват кўрсатиш — биз ёшлар учун ҳам қарз, ҳам фарз.

Ўтмишга нигоҳ ташлар эканмиз, кекса ёшдаги инсонларга нисбатан ҳурмат билан қараш одати минг-минг йиллардан бери шаклланиб келаётганини ҳис этамиз. Демак, бу анъананинг яшаб қолиши ҳамда давом этишига бел боғлашимиз зарур.

Айрим чет мамлакатлардаги вояга етган ёшларнинг ота-оналарини ташлаб кетиш одати халқимизга ёт. Ўз иймонини йўқотган, тўғри йўлдан тойган, ноинсоф одамгина шундай йўл тутуши мумкин.

Гап бориб қариялар уйида яшаётган кексаларга тақалади. Улардан айримларининг ниҳол каби умид билан ўстирган фарзандлари бор. Фарзанд ота-онанинг қуёш каби меҳридан баҳраманд бўлиб шу даражага етган-ку!

Бироқ улар бу илиқ меҳр-му-

руватнинг қадрини билмай, ота-оналарини "қариялар уйи" аталмиш жарликка улоқтириб ташлайди.

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида ҳар бир инсон ўз ота-онаси ҳақида қайғуриши кераклиги белгилаб қўйилган. 2002 йилнинг "Қарияларни қадрлаш йили" деб эълон қилиниши эса ота-оналаримизга алоҳида ғам-хўрлик қилиш учун айни муддао бўлди.

Биз — ёшлар қариялардан сабр-бардошни, иродали бўлишни ўрганишимиз керак, чунки улар биз учун тажрибанинг қони, гўё тирик тарих.

Ҳозир ҳам тарихнинг беаёв, шафқатсизларча берган азобларини, урушларини кўрганлар бор. Улар ҳаётнинг зарбаларига дуч келиб, очарчиликни, қаҳатчиликни, қирғинларни бошларидан кечирганлар. Улар шу азобларни бардош билан енгилган. Биз ҳам улар сингари бардошли бўлишимиз ва уларни қадрлашимиз, айтган сўзларига қулоқ тутиб, берган панд-насихатларига риоя қилиб, қимматли дуоларини олиб юришимиз лозим. Зеро, "Қариси бор уйнинг париси бор", — деб бежиз айтишмаган.

... Ривоят қилишларича, қадим замонларда икки биродар бўлган экан. Улар бир-бири билан жуда қалин дўстлашиб, оғир кунларида бир-бирларига ёрдамларини аямас эканлар.

Кунлар ўтиб, улардан бири ёрдамга муҳтож бўлиб, оиласи билан очарчиликда қолиб кетибди. Шунда дўсти олдига келиб, ундан кўмак беришини сўрабди. Дўсти ўз ёрдамини аямай, унга қўлидан келганча кўмак берибди, дўстини очарчилик ботқоғидан қутқариб олибди.

Йиллар ўтиб, қийинчилик кўрган

йигитнинг иши юришиб, бой-бадавлат бўлиб кетибди. Фалақнинг гардишини қарангки, энди унинг дўсти ундан нажот сўраб келибди. Дўсти эса унга ёрдам бермай, уни қувиб солибди. Шунда камбағал дўсти бир неча йиллар бурун берган қарзини сўраган экан, дўсти қарз олганини тан олмабди. Шунда йигит дўстининг отаси олдига келиб, ўғли устидан арз қилибди. Отаси ҳар икки дўстни юзма-юз ўтқазиб қўйиб, сўроққа тутибди. Қариянинг ўғли қарз олгандан тонгандан сўнг, ўғлининг дўстига юзланиб:

— Қарз бераётганингни кўрган гувохлар борми? — дебди.

— Ҳа, мен унга бир дарахт олдига қарз берган эдим, шу дарахт гувох, — дебди.

Ота:

— Бор, ўша дарахтдан сўраб кел-чи, ростдан сенинг қарз берганингни кўрган эканми? — дебди.

Йигит дарахт олдига жўнаб кетибди. У кетгандан сўнг ота ўз ўғлидан сўрабди:

— Ўғлим, дўстинг дарахт ёнига етиб бордимми?

— Йўқ, ҳали йўлда давом эта-япти, — дебди ўғил.

Бироз вақт ўтиб ота яна сўрабди:

— Ўғлим, энди дўстинг етиб борганми?

— Ҳа, етиб борган.

Ўғлининг шу жавобидан ҳайрон бўлган ота ўғлига юзланиб:

— Сен қарз олмаган бўлсанг, дарахт қаердалигини қаёқдан биласан? — деб сўрабди.

Шунда ўғли ўзининг бу қилмишидан уятда қолиб, давлатининг тенг ярмини дўстига берибди ва ундан ҳам, отасидан ҳам узр сўрабди.

Наргиза ФИЁСОВА

Тил билиш, хусусан, ўзга тилларни ўз ёзувида равон ўқий олиш, уни жаҳон адабиёти тарихи билан қиёслаб таҳлил эта олиш ҳам бугунги кун талабидир.

Адабий жараён, ижод билан боғлиқ муаммолар, албатта, тил билишнинг мушкулликларисиз ҳал бўлавермайди. Минг йиллар мобайнида ижод қилинган адабий ёдгорликлар, уларнинг ёзув услуби, хат турлари ва хатотлик санъати, бадиий адабиётда янги жанрларда юксак маҳорат билан ижод қилиш, сўз ўйини, муаммо жанри, тарих битиш кабилар ўзига хос Шарқ бадиий санъат намуналаридир. Уларни ўрганиш ўрта мактаб, академик лицей ва коллежларда ўз ёзувида ўқитилишини тақозо этади.

VII асрлардан эътиборан араб ёзуви, эндиликда "Эски ўзбек ёзуви" деб

ва ёзув сирларини чуқур ўзлаштириш вазифалари қўйилган.

Эндиликда бу борада бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Эски ўзбек тили ва ёзуви бўйича академик лицей, олий ўқув юртларининг филология факультетларига мўлжалланган дастур ва методик қўлланмалар юзага келмоқда.

Маълумки, илгари ўрта мактаб ўқувчилари ва олий ўқув юртлари талабаларига, мустақил ўрганувчиларга мўлжалланган "Эски ўзбек ёзуви", "Араб — ўзбек ёзуви", "Эски ўзбек тили ва ёзуви", "Ўқиш китоби" каби дарслик ва қўлланмалар мутахассислар томонидан ёзилиб, бир неча бор нашр этилган бўлса-да, бугунги кун ўқувчиси учун аниқ йўлланма берувчи манбалар етишмаяпти. Айниқса, ўзбек ёзувлари тарихи ханузгача махсус ўрганилмаган. Ҳарф, белги ва унинг товушлар таркиби хусусида махсус методик тав-

**ХАЛҚНИНГ
МАЪНАВИЙ МУЛКИ**

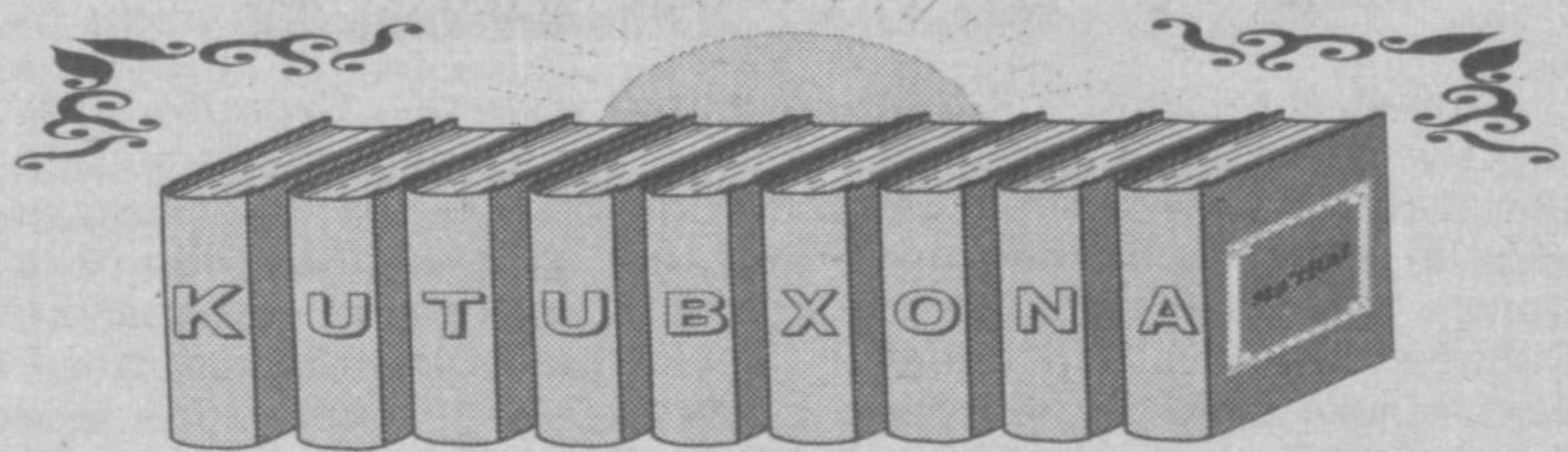
аталиб келинаётган, бу ёзувда халқнинг асосий тарихи ўз аксини топган. Шу боис ўқувчиларни ижтимоий йўналиш бўйича ўқитишда, уларнинг бу соҳа фанларидан чуқур билимга эга бўлишлари учун эски ўзбек ёзуви ва бу билан боғлиқ қўлёзма манбаларни асл нусхасида ўқиш, ўзбек тилининг тарихий тараққиёт босқичларини ўрганиш катта аҳамият касб этади.

Ёзув ҳам тил сингари халқнинг маънавий мулкидир. Халқ ўз маънавий мулкини доимо бойитиб, ривожлантиришда ўзига хос усулни танлаб келган. Ўзбек адабий тилининг юқори такомилга етиши, бадиий адабиётнинг юксак даражада ривожланиши, тилшунослик фани олдига муҳим вазифалар қўяди.

"Таълим тўғрисида"ги қонунда эски ўзбек ёзуви ва тили фанини гуманитар йўналишдаги академик лицейлар талабаларининг тўлиқ ўзлаштириши кўзда тутилади. Ўзбек тилидаги тарихий, адабий ёдгорликларни асл нусхада равон ўқий олиш, она тили тарихи

сияномалар ёзилмаган. Эски ўзбек ёзувининг ҳарфлари, ёзув билан боғлиқ ҳаракатлар (остки, устки белгилар), уларнинг қисқа товуш ифодаси каби имловий хусусиятлари махсус тушунтиришни тақозо қилади. Турли даврларда яратилган туркий (ўзбек) матнларда четдан кирган (араб, форс) сўзларни тўғри ёзиш имлоси ҳам чигал, ўқувчига тезда тушунадиган мавзу эмас, кенг, батафсил изоҳ беришни талаб этади. Ушбу масалаларга тўхталиш эски ўзбек тили ва ёзувини чуқур ўзлаштириш мақсадида мактаб ёшидан бошлаб назарий ва амалий маълумотга эга бўлишни тақозо этади. Натижада, аста-секин олий ўқув юртлари филология факультетлари, ҳамда тарих, шарқшунослик бўлимларида ўтмишда яратилган адабий меросни ўзлаштирувчи манбашунослик ва матншунослик соҳаси мутахассислари тайёрлашга замин яратилади.

Зиёдулла ҲАМИДОВ,
ЎЗМУ доценти

ШЕЪР НАФОСАТИ СИРЛАРИ

Шеър санъатини урганиш ва тарғиб этиш адабиётшунослик илмининг долзарб масалаларидан. Зотан, уларни билмай туриб, мумтоз адабиёт намуналарининг сирли олами ва ўзига хос гўзаллигини чуқурроқ англаш қийин.

Ўзбек адабиётшунослигида бадият масалаларига бағишланган бир қанча илмий ишлар амалга оширилган. Утган асрнинг 20-йилларида Фитрат "Адабиёт қоидалари" қўлланмасида улардан айрим-айримларига тўхталиб ўтган эди. 70-йилларга келиб атоқли навоийшунос олим Ё.Исҳоқов "Ўзбек тили ва адабиёти" журнали саҳифаларида шеър санъатини тадқиқ этишга киришди. 1972 йили В.Раҳмоновнинг "Шеър санъатлари" китоби нашрдан чиқди. 1981 йили академик А.Рустамов Атоллоҳ Хусайинийнинг "Бадойиғу-с-санойиғ" китобини ўзбекчалаштирди.

Мустақиллик йилларида шеър илми, шоирлик маҳорати ва салоҳияти сирларини кашф этишга қизиқиш кучайди. Профессор А.Ҳожаҳмедовнинг "Шеър санъатлари ва мумтоз қофия" (1998) рисолида 70 дан ортқ бадий тасвир воситалари хусусида маълумот берилди. Т.Бобоев ва З.Бобоевнинг "Бадий санъатлар" (2001) қўлланмаси ҳам ушбу соҳага бағишланган.

Адабиётшунос Ваҳоб Раҳмоновнинг "Шеър санъатлари" ("Ёзувчи" нашриёти, Тошкент, 2001 йил) рисолини шу йўналишдаги амалий ишларнинг давоми дейиш мумкин. Рисола 4 бўлимдан таркиб топган бўлиб, 80 дан ошқ бадий тасвир воситалари хусусидаги кузатишларни ўз ичига олади. Рисоланинг бадият илми ("илми бадеъ") масалалари тадқиқига бағишланган қисмининг хусусиятларидан бири шундаки, ундаги санъатлар 3 туркумга ажратилган, яъни араб алифбосидаги сўз уйинларига асосланган бадий тасвир воситалари "Ҳарфий санъатлар" деб алоҳида гуруҳда берилган.

"Шеър санъатлари" рисолининг бошқа фазилатлари санъатлар миқдорининг кўплиги, илмий асослилиги ва оммабоплигида кўринади. Унда ўқувчини қийнайдиган назарий фикр ва мулоҳазалар деярли учрамайди. Китобни ўқиш жараёнида ҳар бир китобхон шеър санъатларининг моҳиятини осонлик билан ўзлаштира олади.

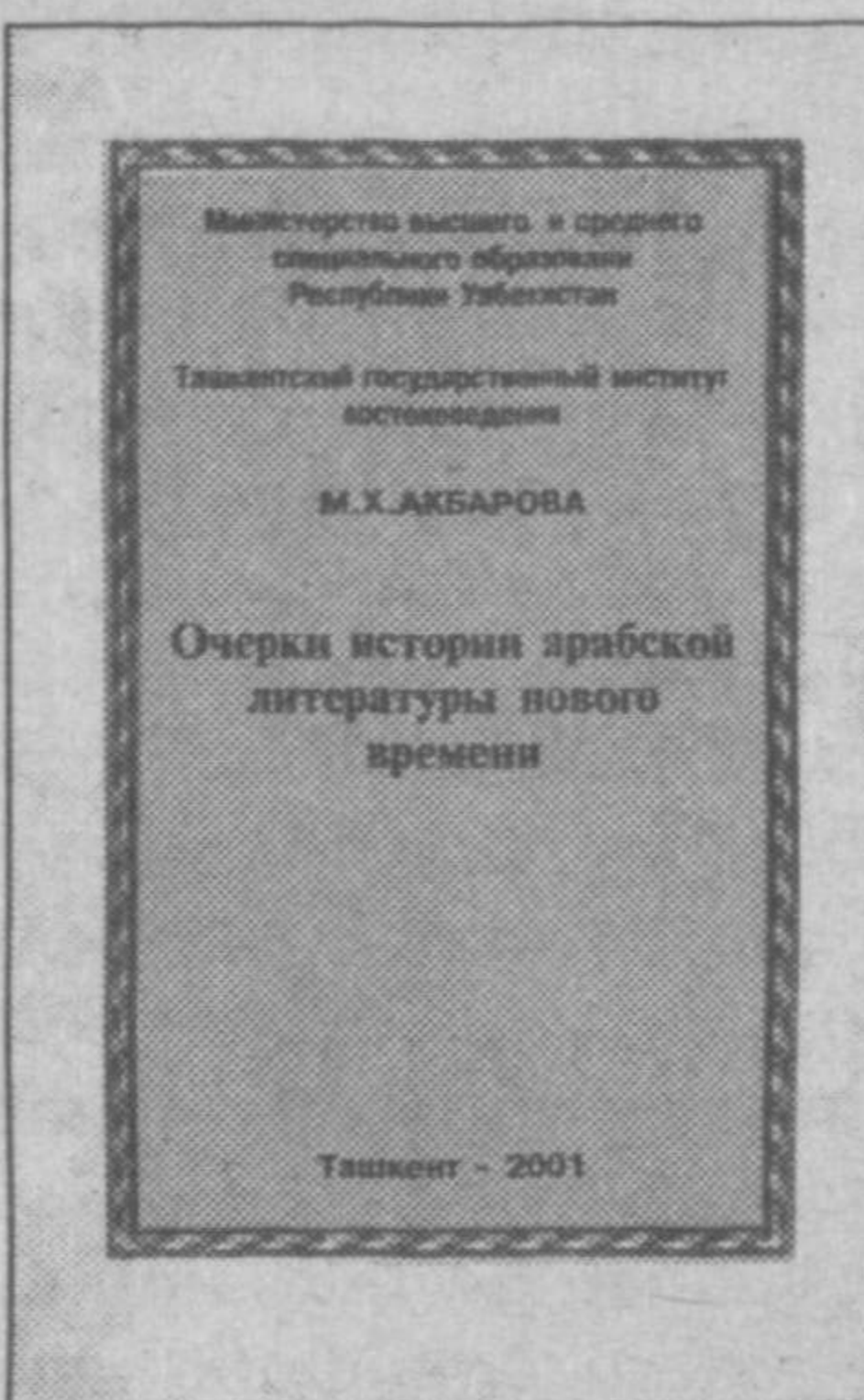
Берилаётган мисолларнинг соддалиги, бадий санъатлар моҳиятига мослиги, шунингдек, уларнинг мумтоз шеърят билан биргаликда замонавий адабиёт намуналаридан ҳам танланиши рисолининг муваффақиятини таъминловчи омиллардан биридир. Бу хусусият, айниқса, лафзий санъатлар бўлимида яққолроқ намоён бўлади.

Рисолада Шарқ адабиётшунослигининг бир тармоғи ҳисобланган қофия илмига оид бўлим ҳам мавжуд бўлиб, унда қофиянинг хатқофия, мукаррар қофия, ички қофия, бош қофия, зулқофия-тайн, тажниси қофия, раддул қофия сингари турлари, шунингдек, равий, ридф, қайд, таъсис, васл каби унсурлари ҳақида эътиборли фикр юритилган. Бизнингча, мазкур бўлим бироз кенгайтирилиб, қофиянинг бошқа унсурлари тўғрисида ҳам маълумот берилса, шу билан бирга, ҳарфий санъатлар бўлимида келтирилган айрим мисолларнинг ҳосил бўлиши араб ҳарфлари шакли орқали ҳам кўрсатиб ўтилса, берилаётган санъат моҳиятини тасаввур қилиш янада осонлашган бўлур эди.

Музаффар МАМАТКУЛОВ,
Гулистон Давлат университети
ўқитувчиси

Яқинда Тошкент Давлат шарқшунослик институти нашриёти ҳозирги замон араб адабиёти бўйича йирик мутахассис М.Ақбаровнинг "Янги давр араб адабиёти тарихи очерклари" монографиясини чоп этди. Муаллиф ўз китобини республикадаги араб тили ва адабиёти ўқитиладиган олий ўқув юртлари, академик лицейлар учун ўқув қўлланмаси сифатида тавсия этади. Бу китоб Ўзбекистонда янги давр адабиёти бўйича яратилган биринчи дарсликдир.

Китоб ҳам ҳажман, ҳам хронологик жиҳатдан салмоқли бўлиб, икки асрдан ортқ — 1800 йилдан ҳозирги кунгача бўлган

қўйилган. Айрим ҳолларда бу хатоликлар атоқли отлар имлосида ҳам учрайди. Масалан, суриялик ёзувчилардан бирининг исми икки шаклда — Али Халқи ва Али Ҳалқи тарзида зикр қилинади. Албатта, бундай нуқсон ўқувчини чалғитади.

Фикримизча, китобда мазкур давр араб адабиётининг Ўрта Осиё маданияти, адабиёти билан боғлиқ бўлган алоқалари бирмунча кенгрок ёритиб берилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Масалан, Суриянинг машҳур адиби Жўржи Зайдон асарлари Абдулла Қодирий услубига сезиларли таъсир кўрсатгани маълум. Қолаверса, ўрта осийлик зиёлилар XIX—XX аср бошларида нафақат

ЎЗБЕК ТИЛИДА ХАМ ЧОП ЭТИЛСА...

даврни қамраб олади. Унда Миср, Сурия, Ироқ, Лубнон, Жа-зоир, Тунис, Марокаш каби мамлакатларнинг икки асрлик адабиёт тарихи, бу мамлакатларда яшаб ўтган машҳур адиблар ижодий биографияси тадқиқ этилиши билан биргаликда яхлит маданий жараён сифатида тасаввур этиладиган араб адабиёти тушунчаси ҳам асослаб берилди. Турли мамлакатларда кечган адабий жараённинг ягона умумий араб адабиёти билан алоқаси, унга таллуқлилиги баён этилади. Бу эса 20 дан ортқ араб давлатлари бўлишига қарамай, араб тили, араб адабиёти тушунчалари ях-

лит маънога эга эканлигини яна бир бор таъкидлайди.

Дарсликнинг яна бир ижобий томони — унда материалларнинг ўқув режаси талабларига мувофиқ, системали, ўзаро манتيкий боғлиқликда баён этилгандир.

Фикримизча, бу китоб фақат Ўзбекистонда эмас, балки қўшни мамлакатлар шарқшунослик марказларида ҳам фойдали қўлланма сифатида мамнуният билан қабул қилинади. Шу маънода унинг рус тилида ёзилганлиги ҳам қўл келади.

Энди айрим мулоҳазаларни баён этсак. Биринчидан, китоб матнида кўп имло хатоларга йўл

Туркия, балки Миср, Сурия каби илғор араб давлатларидаги адабий-маданий муҳит билан таниш бўлганлари, ундан таъсирланганлари сир эмас. Бундай материаллар, албатта, китоб мазмунини янада бойитган бўлар эди.

Шунингдек, сув билан ҳаводек зарур бўлган ушбу дарсликнинг ўзбек тилида ҳам чоп этилишига аминимиз. Китоб олий ўқув юртларидаги адабиётшунослик таълимини мазмунан бойитиши, шубҳасиз.

Муҳсин ОЛИМОВ,
Раҳмонхўжа ИНОМХЎЖАЕВ,
филология фанлари
номзодлари

ЗАМОНАВИЙ ЎҚУВ ҚЎЛЛАНМАСИ

Бугунги кунда иқтисодиёт, дипломатия, фан ва техника, автомобилсозлик каби бир қатор соҳаларда эришган ютуқларимизни бир сўз билан ифодалаб бўлмайди. Хусусан, таълим тизимида содир бўлаётган ўзгаришлар инсониятнинг диққат марказида турибди.

Ўқув жараёнининг моддий-техника базасини янада яхшилаш мақсадида дарсликлар ҳамда ўқув қўлланмалари нашрдан чиқарилмоқда.

Мана шундай эътиборга лойиқ қўлланмалардан бири пойтахтимиздаги "Молия" нашриётида чоп этилган Андижон Давлат университети профессорлари А.Тешабоев, С.Зайнобиддинов ва физика-математика фанлари номзоди Ш.Эрматовларнинг "Қаттиқ жисм физикаси" ўқув қўлланмасидир.

Бу қўлланма университетлар ҳамда олий техника ўқув юртларининг физик-бакалавр ва муҳандис-бакалаврларига мўлжалланган бўлиб, ўз йўналиши бўйича ўзбек тилида яратилган ilk қўлланма саналади. Унда изчиллик, системалилик ва аниқлик таъминиларига қатъий риоя қилинган.

Қўлланма физика фанининг энг мураккаб ва кенг соҳаларидан бири ҳисобланган қаттиқ жисмлар физикасига бағишлангани учун ундан нафақат физика фани мутахассислари, балки ўз фаолиятлари тараққиётида қаттиқ жисмларга тез-тез мурожаат этиб турадиган алоқа, радиотехника, металлшунослик, машинасозлик, самолётсозлик, компьютер техноло-

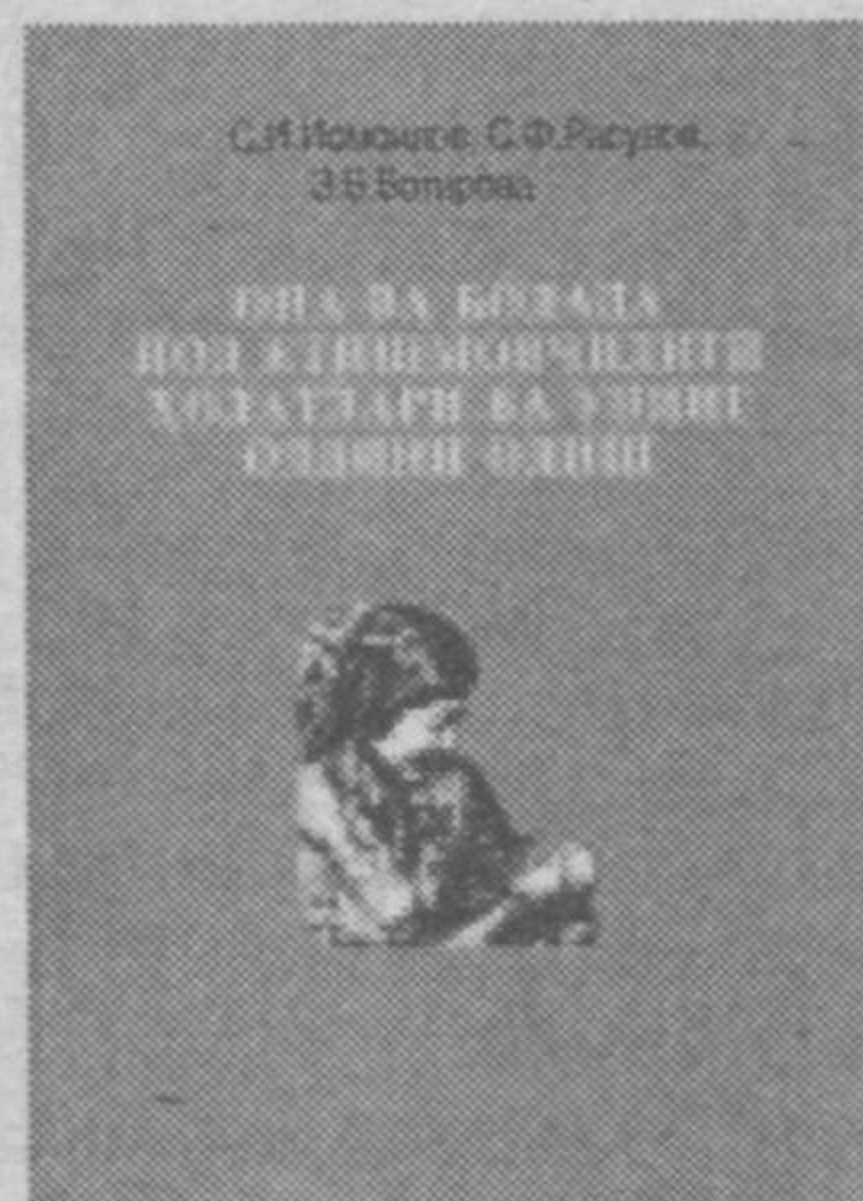
гияси, ҳарбий техника, медицина каби соҳаларнинг ходимлари ҳам унумли фойдаланишлари мумкин.

Қўлланмада мазкур фан соҳаси билан дастлаб танишиш учун зарур бўлган бўлимлар ва тушунчалар қамраб олинган. У 14 бобдан иборат бўлиб, умумий ҳажми 323 саҳифани ташкил қилади. Унга 106 чизма киритилган ҳамда расмлар ва диаграммалар ўринли жойлаштирилган.

Қаттиқ жисмларнинг кристалл тузилиши, кристалл панжара тебранишлари, қаттиқ жисмлар учун статистик физика қонунлари, идеал кристаллида электронларнинг энергиялари спектори, ҳақиқий кристалл қаттиқ жисмлардаги нуқсонлар, керамик қаттиқ жисмлар каби мавзуларга бағишланган боблар ўзининг тўлақонлиги, ўқитишнинг умумдидактик талабларига қатъий жавоб бера олиши, ҳар бир бобда назарий материални мустаҳкамлашга мўлжалланган назарий саволларнинг мунтазам келтирилиши билан қўлланманинг амалий аҳамиятини янада оширади.

Муаллифлар жамоаси "Қаттиқ жисмлар физикаси" ўқув қўлланмасини тайёрлаш учун жуда катта меҳнат қилишган. Фикримизча, мазкур қўлланма "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" талабларига тўла-тўқис жавоб бера олади.

Э.ДАДАХЎЖАЕВ,
доцент,
Х.ОХУНОВ,
физика-математика фанлари номзоди

Хар қандай тараққий этган мамлакатда аҳоли саломатлиги билан боғлиқ масала давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан биридир. Зеро, соғлом кишиларгина соғлом жамият кура олади. Шу боис истиқлолга эришганимиздан буён юртимиз аҳли, айниқса, келажак авлод воситачиси бўлган аёллар саломатлигини муҳофаза

СОҒЛОМ БОЛА — СОҒЛОМ ҲАЁТ

қилишга ҳукуратимиз томонидан алоҳида эътибор қаратиб келинаётир. Бироқ, баъзан аҳоли, ҳатто айрим оналар ўз саломатликларини асрай олиши қай даражада муҳим эканини, соғлом турмуш тарзи, оқилона овқатланиши, кийиниши, юриш-туриши, жисмоний ҳаракатлар мутаносиблиги, ишлаш ва дам олиш, ҳаёт тартибига риоя қилиш қанчадан-қанча касалликларнинг олдини олиши мумкинлигини англай олмайди.

"Она ва болада йод этишмовчилиги ҳолатлари ва унинг олдини олиш" рисо-ласи(С.Исмоилов ва

бошқалар. Тошкент, 2001)ни ўқиган киши соғлом турмуш тарзи нақадар катта бойлик эканини яна бир бор ҳис этади. Чунки рисолада сўнгги йилларда республикаимиз ҳудудида муаммага айланиб бораётган организмда йод элементининг етишмовчилиги (йод танқислиги) туфайли келиб чиқадиган бўқоқ касаллиги ва унинг олдини олишнинг осон йўллари ҳақида баён қилинади. Ўйлаймизки, ўз фарзанди тақдирига бефарқ бўлмай-диган ҳар бир ота-она ушбу рисоладан тегишли хулоса чиқариб, унга амал қилади.

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, барча соҳада янгиланиш жараёни олиб борилиб, фаолият эзгу мақсадларга йўналтирилмоқда. Шу жумладан, тиббиёт ходимлари, айниқса, акушерлик амалиёти билан шуғулланишга умид қилган ва шуғулланаётган талабаю шифокорлар

АМАЛИЁТЧИГА НАЗАРИЙ БИЛИМ БЕРАДИ

зиммасига соғлом авлодни етиштиришдек масъулиятли вазифа юкланган. Маълумки, акушерлик амалиёти бошқа турдаги амалиётлардан бирмунча фарқ қилади. Бу ҳомиладорликда, туғруқ жараёнида, туғруқдан кейин она ва бола-нинг соғлигини ҳимоя қилиш, соғлом авлодни тарбиялаб етиштиришда илмий ва амалий асосларни мукамал билиш-ни тақозо қилади. Шунингдек, ҳар қандай амалиёт назария асосида қурилади. Шу маънода профессор-ўқитувчилар А.Қодинова бошчилигидаги муаллифлар гуруҳи-

нинг "Акушерлик амалиёти" (Тошкент, Абу Али ибн Сино номидаги тиббиёт нашриёти, 2001 йил) ўқув қўлланмаси тиббиёт олий ўқув юртлари талабаларига назарий билим бера олади, дейиш мумкин.

Ўзбек тилида биринчи мартаба чоп этилган мазкур қўлланмада асосан физиологик жараёнлар ҳақида фикр юритилади. Шунингдек, ички секреция безларининг ўзига хос хусусиятлари, жинсий аъзоларнинг туғруқ жараёнида бажарадиган вазифалари ҳам батафсил ёритилган.

Milliy dastur — amalda

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Ёнғин хавфсизлиги олий техник мактаби 1993 йилдан бери фаолият кўрсатиб келаётир. Мактаб МДХ доирасидаги ҳарбийлаштирилган олий ўқув юртлиари ичида биринчилардан бўлиб икки босқичли ўқув тизимига ўтди. Мактаб ходимлари Олий ва ўрта махсус мактаб муаммолари институти кўрсатмасига биноан, "Ҳаётий фаолият хавфсизлиги" (бакалавр) ва "Ёнғин хавфсизлиги" (магистр) мутахассисликлари бўйича давлат таълим стандартларини, намунавий ва ишчи режаларини, унга мос равишда ўқув дастурларини ишлаб чиқдилар. Мактаб ҳозирги вақтда "Ҳаётий фаолият хавфсизлиги" йўналиши бўйича республикада ягона илм даргоҳи ҳисобланади. Куйида мактаб фаолияти ҳақидаги саҳифани ҳукмингизга ҳавола этмоқдамиз.

кадр ҳар қандай соҳани ўз билими ва иқтидори билан ривожлантиради, янгилик киритади. Бугунги куннинг энг ҳозиржавоб шioriга айланган бу мақсадга педагогик жамоамиз ҳам бефарқ эмас. Шунини ишонч билан айта ола-

Ҳарбийлаштирилган олий таълим муассасаси бўлганлиги учун тингловчиларимиз тез-тез фавқулодда ҳолатларни бартараф этишга ҳам жалб қилинадилар. Сабаби, турмушда тасодифий бахтсизликлар рўй бериб туради. Курсантлар Тошкент шаҳрида жамоат тартибини сақлашда ҳам фаол иштирок этмоқдалар. Доимий таркиб 1999—2001 йилларда республика миқёсида ўтказилган йиғма отрядларда қатнашди.

Спорт ва жисмоний тарбия бобида маҳоратга эга бўлмаган тингловчи фавқулодда вазиятларда панд еб қолиши аниқ. Агар спортчидан эпчиллик, чаққонлик, нишонга тўғри ола билиш талаб қилинса, худди шундай хислатлар ўт ўчирувчидан ҳам талаб қили-

яратиб қўйилган. Сирғали туманидаги худудимизда замонавий спорт мажмуи бор. Шу боисдан ходим ва тингловчиларимиз спортда қувонарли натижаларга эришиб келмоқдалар. Жумладан, курсант А.Тангриев Сиднейда ўтказилган Олимпия ўйинлари қатнашчиси. Бундан ташқари Россия ва Туркияда ўтказилган дзюдо бўйича халқаро турнирлар совриндоридир. Ўқитувчилар М.Худойкулов, А.Гришин, Ш.Аҳмадулов, Ф.Йўлдошевлар республика миқёсида чемпионлик даражасига эга бўлишди. Кураш, қўл жанги, самбо, югуриш, амалий ўт ўчириш спорти бўйича ҳар йили ўтказилаётган мусобақаларда голиблик бизга насиб этмоқда.

Турмушда кўнгилсиз ҳодисалар, кутилмаган мусибатлар бўлмаслигини ҳаммамиз ҳам истаймиз. Лекин фалокат биз билан ҳисоблашмайди ва у кутилмаганда рўй бериши мумкин. Ёнғин ҳодисаси ҳам, афсуски, унда-бунда учраб туради. Мактабимизда ўт-оловга бардошли, ҳеч нарсадан тап тортмайдиган, у билан онгли, билимли инсон сифатида кураша оладиган мутахассисларни тайёрлаш педагогик жамоамизга бундан кейин ҳам масъулият юклайди.

ЎТ-ОЛОВГА БАРДОШ КЕРАК

Халқимизда "Ўт балосидан, сув балосидан асрасин" деган мақол бор. Олов — бу тилсиз ёв. У йиллаб йиққанини бир лаҳзада қўлга айлантириб ташлаши мумкин. Лекин ўт балосига қўқсини қалқон қила оладиган, унинг йўлини тўсишга қодир жасур ва матонатли касб эгалари — ўт ўчирувчилар бор. Ана шу касб эгаларини етиштириб беришга ихтисослаштирилган Ёнғин хавфсизлиги олий техник мактаби бошлиғи, "Ўзбекистон республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси", полковник Матрасул СОБИРОВ даргоҳ фаолияти ҳақида ҳикоя қилади:

зистон, Тожикистондан таклиф қилинган олимлар ҳамда ёнғин хавфсизлиги идораларининг раҳбарлари, амалиёт ходимлари, шунингдек, юртимиздаги бир қатор университет ва институт вакиллари, ички ишлар ҳамда фавқулодда вазиятлар вазирликлари-нинг ходимлари ҳам иштирок этишди.

Президентимизнинг "Билимга танқоқ, истеъдодли ёшларни топиб, уларни Ватанга фидойи инсонлар қилиб тарбиялаш муқаддас вазифадир" деган даъвати ҳар бир таълим муассасаси олдида масъулият қўяди. Дарҳақиқат, юксак малакали

манки, мактабимизга қабул жараёнида ҳар йили ўсиш кўзга ташланмоқда. Агар 1994-95 йилларда бир ўринга аранг икки номзод тўғри келган бўлса, кейинги йилларда бу кўрсаткич қарийб 5 кишига тўғри келмоқда. Уларнинг кўпчилиги оддий меҳнаткаш халқнинг фарзандларидир. Демак, халқимиз ўт ўчирувчилар мисолида жасур ва матонатли инсонларни кўра бошлади. Аслини олганда, бошига ўт балоси тушмаган кишилар бу касб эгаларининг ҳузур-қўловатдан холи меҳнатларини қўз олдида келтира олмайдилар.

нади. Мактабимизда тингловчиларнинг спорт билан дўстлашишлари учун зарурий шароитлар

Суратда: тингловчилар замонавий ўт ўчириш машинасини ишлатиш жараёни билан танишмоқдалар.

ОРЗУГА АЙБ ЙЎҚ

Яқинда пойтахтимиздаги "Интерконтинентал" меҳмонхонаси мажлислар залида ўз маҳсулотлари тақдимотини ўтказган, ёнғин хавфсизлиги бўйича сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқараётган жаҳондаги илғор фирмалардан бири — Италиянинг "Силвани Античеде спа" компанияси вакиллари мактабимизга таклиф этилди.

Уларнинг мақсади, ёнғин хавфсизлиги тизимини такомиллаштириш соҳасида мамлакатимиз билан ўзаро ҳамкорлиқни йўлга қўйишдир. Компания президенти Александр Массьеронинг таъкидлашича, мазкур корхона ёнғин хавфсизлигини таъминлаш ва ўт ўчиришда фойдаланиладиган автоматик хабарлаш қурилмалари, ўчириш мосламалари, махсус автомашиналарни ишлаб чиқариш билан шуғулланади.

Италияликларнинг нефть маҳсулотлари омбори ва сигимларида содир бўлган ёнғинларни 60-70 метр баландликкача кўтарилиш имконияти бўлган саватли нарвон ва унда ўрнатилган дастаклар орқали кўпик сочиш усулида ўчириш, ўрмон ва далалардаги ёнғинларни вертолётлар ёрдамида бартараф этиш, дала майдонлари ҳамда галлазорлар-

да содир бўладиган ёнғинни сувни майда сачратиб сепиш орқали ўчиришлари энг самарали усуллардан ҳисобланади.

Учрашув чоғида иштирокчиларни қизиқтирган саволларга компания техник директори Дино Нести ва лойиҳа менежери, жаноб Массимилано Франконелар жавоб бериб, маҳсулот ва уларнинг қўлланилиши юзасидан кўрсатмалар беришди.

Германия давлати ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимларидан иборат бир гуруҳ делегация аъзолари ҳам

Hamkorlik

яқинда мактабимизда бўлишди. Тингловчиларимизнинг ўқиш ва яшаш шароитлари, мактаб тадқиқотчилари томонидан фан ва техника соҳасида олиб борилаётган изланишлар ҳам уларни қизиқтириб қолди.

Жаҳондаги йирик компаниялар билан алоқалар ўрнатиш мамлакатимизда ёнғин хавфсизлиги тизими такомиллашувида гоят катта аҳамият касб этади. Ишончим комилки, келажакда хорижийки сингари техника воситалари ва маҳсулотлар яратиш жараёни бизда ҳам, албатта, вужудга келадди.

Зикрилла НЕЪМАТОВ,
мактаб ходими, ички хизмат подполковниги

Abiturient—2002

Мактабга тингловчиларни қабул қилишда биз ҳеч қачон адашмаслигимиз керак. Жисмоний тайёргарлик ва касбий танлов синовларидан ўтгачина абитуриент тест синовларига қўйилади. Бу танлов ҳақиқий мусобақага айланиб кетади, рақобат муҳити яққол намоён бўлади. Мусобақалар мактабимизнинг Сирғали туманидаги худудда ўтказилади.

Тингловчиларни танлаш ва сара-

КУРСАНТЛИККА ЛОЙИҚМИСИЗ?

лашга жойлардаги туман, шаҳар ички ишлар идоралари ёнғин хавфсизлиги бўлиналари бизга катта ёрдам беришади. Аввало абитуриентларнинг ҳужжатлари ўша идораларда тўпланади ва қабул комиссиясига келиб тушади. Мактабимиздаги қабул ҳайъати аъзолари бўлгуси тингловчиларни ҳар томонлама имтиҳон қилишади.

1 август куни барча олий таълим муассасаларидаги сингари бизнинг мактабимизда ҳам тест синовлари ўтказилади. Билими тингловчиликка лойиқ деб топилган, жисмоний ва касбий танловларда тегишли баҳосини олган абитуриент бизда ўзининг тўрт йиллик таълим босқичини бошлайди.

Боқижон МУСЛИМОВ,
мактаб илмий котиби,
ички хизмат майори

ИККИ ЙИЛЛИК ТАЪЛИМДА ЕТУКЛИК САРИ

Магистратурага қабул қилиш тартиби таълимни бошқариш бўйича Давлат органи томонидан тасдиқланган "Магистратура тўғрисида"ги Низом ва ИИВнинг меъёрий ҳужжатлари билан белгиланади. Факультетимизга тингловчилар илк бор 2001 йилда икки йўналиш бўйича ўқишга қабул қилинди. Кутилган асосий мақсад ички ишлар идораларининг ёнғин хавфсизлиги

Magistratura

хизматларига юксак даражадаги билим ва малакага эга бўлган мутахассислар тайёрлаб беришдан иборат.

Магистратура йўналишида мутахассис тайёрлаётган профессор-ўқитувчилар олдида янада мураккаб ва масъулиятлироқ вазифалар юкланади. Бу эса таълим бериш жараёнини тўғри ташкил этишда магистратура факультети тингловчилари учун тузиладиган ўқув дастурларини бакалаврият босқичи учун тузилган ўқув дастурларида кўзда тутилган мавзулар, яъни шу кунга қадар ўтилган материаллар билан узвий боғлиқликда давом эттирадиган,

тингловчилар билими янада чуқурроқ бўлишини таъминлаш, зарур бўлган дастурлар тўғрисида ишлаб чиқиш, уларни амалга ошириш демакдир.

Айни кунда тингловчи-магистрантларимиз бажараётган магистрлик илмий ишларининг йўналишларидан бири — ёнғин таъсирига чидамли полимер, қурилиш ва тўқимачилик материаллари олиш усулларини янада такомиллаштиришга йўналтирилган.

Ҳар бир магистрант-тингловчи ўқишни битириш арафасида ўз мутахассислиги йўналишида бажарган илмий ишини ҳимоя қилади. Бу ўз навбатида илмий ишларни бажариш учун мактаб кафедралари илмий-тадқиқот базасини янада мустаҳкамлаш заруриятини тўғдиради. Тингловчиларнинг илмий ишларига фан номзодларининг раҳбарлик қилиши тадқиқот жараёнида муҳим аҳамиятга эга.

Фарход СОИПОВ,
мактаб магистратура факультети бошлиғининг ўринбосари, ички хизмат подполковниги

— Ортиқбой ака, маълумки, ҳар бир академик лицей ўз йўналишларидан келиб чиққан ҳолда олий таълим муассасалари билан яқиндан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишлари лозим. Сизнинг илм масканингизда бу борада амалга ошириладиган ишлар хусусида тўхталсангиз.

— Дарҳақиқат, академик лицейимиз Тошкент Педиатрия тиббиёт институти қошида ташкил этилганлиги боис, илм-фан бобидаги асосий ҳамкорлик алоқаларимиз ушбу олийгоҳ профессор-олимларининг илмий салоҳияти, ўқув-услубий ҳамда моддий-техник базаси билан бевоқифа бўлмоқда. Институт кафедралари негизда лицейимизда кимё, биология, тиллар, аниқ фанлар, ижтимоий фанлар, жисмоний тарбия кафедралари фаолият кўрсатмоқда. Ўқувчиларимизга таълим-тарбия беришадиган профессор-ўқитувчилардан 3 нафар фан доктори, 11 нафар фан номзоди ҳамда 29 нафар тажрибали олий тоифали ўқитувчиларимизнинг деярли барчаси ТошПТИ, хусусан унинг кафедралари билан алоқадордир. Ўқув режасига мувофиқ айрим дарслар институт лабораторияларида ташкил этилади, институтнинг кимё, биология, физиология, анатомия, топографик анатомия кафедралари олимлари эса лицейимизда ўқувчиларга маърузалар ўқишади. Бундан ташқари, лицейимизда доимий равишда институт раҳбарияти, профессор-ўқитувчилари билан турли хил мавзуларда суҳбатлар, учрашувлар, қизиқarli савол-жавоб кечалари, очик мулоқотлар уюштирилади. Мен ўзим институт илмий кенгаши аъзоси-ман ҳамда тиббий генетика кафедраси мудириман. Бу кафедра мамлакатимизда, асосан, ирсий касалликларнинг тарқалиши ва унинг олдини олиш масалалари билан шуғулланади. Илмий кенгаш аъзоси сифатида менга институт раҳбарияти олдида лицей ҳаёти, таълим-тарбия жараёнидаги муваффақиятлар билан бирга дуч келинадиган айрим муаммоларни ҳал қилиш йўллари билан ўртоқлашимизга имкониёт яратилмоқда. Ўз навбатида биз ҳам ТошПТИдаги англичанлар, таълим масмунини такомиллаштириш ва унинг сифатини яхши-

ситаларининг мавжудлигида эмас, балки хориждан катта маблағлар эвазига келтириладиган ушбу асбоб-ускуналар, техник воситалардан самарали фойдалана билишдир. Бунинг учун эса, ўзингиз яхши тушунасиз, ўқитувчилардан қўшимча малака, билим, савия ва махсус кўникмалар талаб этилмоқда.

— Академик лицейда ўқувчиларнинг ҳар томонлама камол топишлари, соғлом вояга етишлари, уларнинг маънавий ва маърифий билимларини

тоб жамғармасига эга кутубхона ва қироатхона доимо ўқувчи ўқитувчилар билан гавжум. Шунинг таъкидлаш жоизки, ўқувчиларимиз ҳамда ўқитувчиларимизнинг барчаси ТошПТИнинг 22 миллион китоб жамғармаси бор кутубхонасига аъзо бўлиб, унинг барча хизматларидан фойдаланиб келмоқда.

Лицейимизда дарсдан ташқари пайтда ўқувчиларнинг қизиқликлари инobatга олиб ташкил этилган "Ёш кимёгарлар", "Ёш биологлар", "Ёш информатиклар", "Ёш математиклар", она тили ва адабиёти, чет тили каби фан тўғрисида, "Қизлар клуби", "Ёш ижодкорлар", "Шунқор йигитлар" каби клублар ҳамда спортнинг футбол, баскетбол, волейбол, теннис, стол тенниси каби турлари бўйича спорт тўғрисида фаолият юритилмоқдаларки, буларнинг барчасига ўқувчиларимиз фаол қатнашмоқдалар.

— Ортиқбой ака, лицейда амалий машғулотларга эътибор қандай?

— Биласизми, юқори малакали психологларнинг аниқлаш-

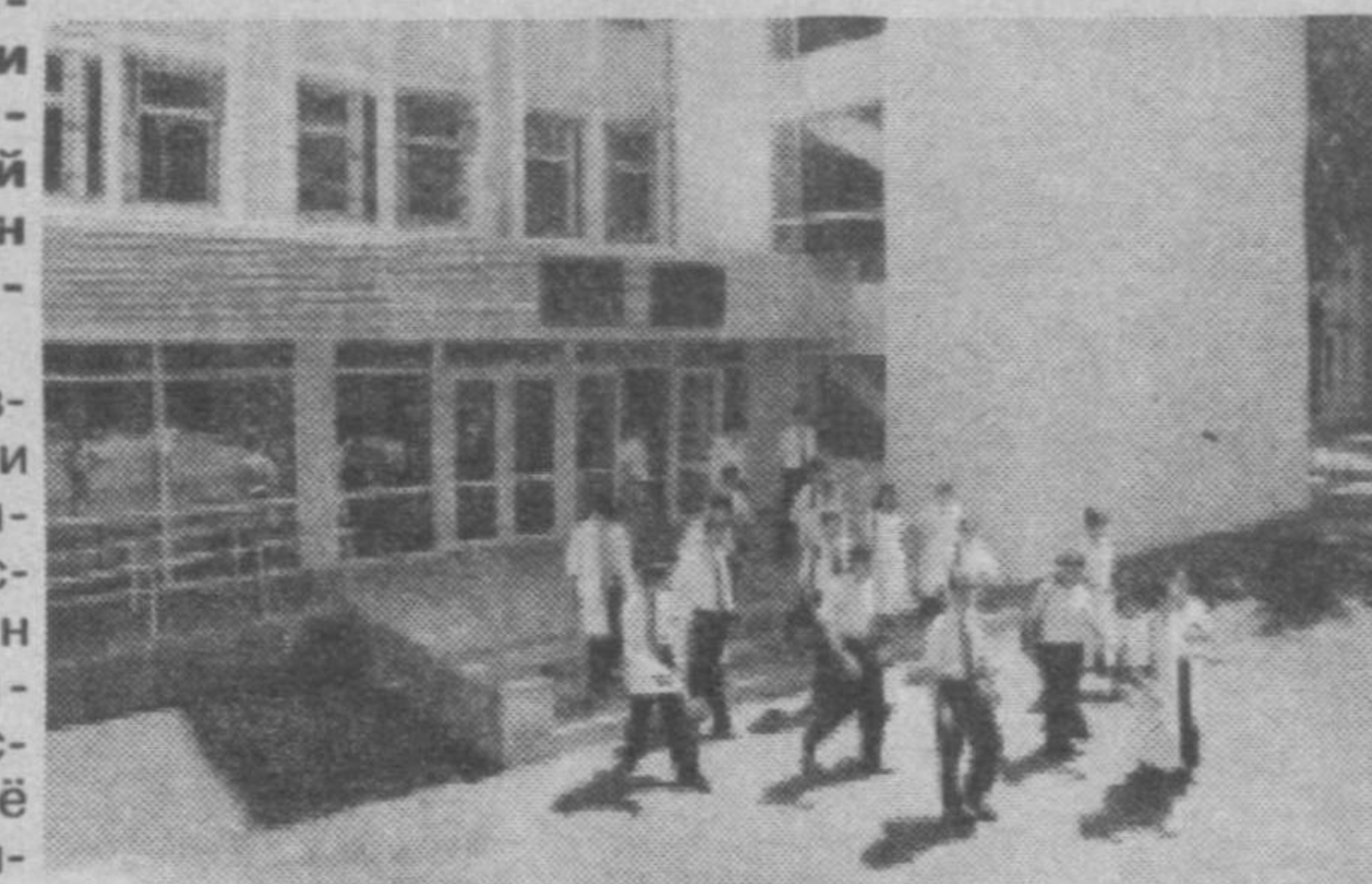
дан самарали фойдаланаётган ўқитувчиларимизнинг бир қисми бугунги кунда номзодлик, докторлик диссертациялари устида тинимсиз изланмоқдалар.

— Маълумки, ҳар бир устоз шогирдлари камолини кўриб бахтли бўлади. Ўқувчиларининг илм-фан сирларини эгаллашларида қандай ютуқлари билан мактана olasiz?

— Лицейимизнинг бу йилги битирувчиларидан Шоҳиста Асқарова фан олимпиадасининг шаҳар босқичида кимё фани бўйича биринчи ўринни эгаллаб, республика олимпиадасида ҳам ўз муваффақиятини тасдиқлади. Олимпиада голиби сифатида имтиёзли равишда муд-

Ўзбекистон Фанлар академиясининг махсус стипендиантлари бўлишди. Бу сингари ютуқлар, албатта, жамоамизнинг ҳар бир аъзосини беҳад хушнуд қилмоқда.

— Бу йилги қабул жараёни ҳақида ҳам айтиб ўтсангиз.

— Тошкент Педиатрия тиббиёт институти қошидаги Юнусобод академик лицейи биология ва кимё фанларига қизиқувчи, келгусида мамлакатимизда кимё соноати, фармацевтика ёки тиббиёт соҳаларида олий маълумотли мутахассис кадр бўлиш учун ушбу йўналишдаги олий таълим муассасаларида таълим олишни давом эттирмоқчи бўлган ўқувчиларни таклиф этади. Бу йилги режага кўра, лицейимизда таълим ўзбек тилида олиб бориладиган гуруҳларга 125 нафар, рус тилидаги гуруҳларга 25 нафар, жами 150 нафар ўқувчи қабул қилинади. Ҳозирги кунга қадар юздан ортиқ абитуриент ҳужжатлари расмийлаштирилди. Бу борада қабул ҳайъати масъул котиби, доцент А.Бекмухамедов, ҳужжатларни расмийлаштирувчи А.Маматмуродовлар алоҳида жонбозлик кўрсатишмоқда. Қабул жараёнига жалб этилган ўқитувчилардан ижтимоий фанлар кафедраси мудираси, тарих ва давлат ҳуқуқлари фани ўқитувчиси Зулхумор Эргашеванинг айна дамда ҳафтасига уч-тўрт марта академик лицей талабгорларига консультация дарсларини жуда қизиқarli ўтиб келаётганлигини алоҳида таъкидлашни истардим.

Нурлан УСМОНОВ
суҳбатлашди

Суратларда: лицей ҳаётидан лавҳалар.

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ
олган суратлар.

ОРЗУЛАР ҚАНОТ ҚОҚМОҚДА

Тошкент педиатрия тиббиёт институти қошидаги Юнусобод академик лицейи 1999 йилда ташкил топган. Академик лицейнинг лойиҳа бўйича қуввати 375 нафар ўқувчига мўлжалланган. Бу ерда йигит-қизларга кимё ва биология йўналиши бўйича таълим берилади. Мазкур даргоҳда ТошПТИ, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг биокимё илмий-техшириш институти ҳамда биология-кимё йўналишидаги қатор институтлар билан ҳамкорликда муайян ишлар қилинмоқда. Эътиборингизга муҳбиримизнинг мазкур лицей директори, биология фанлари доктори, профессор Ортиқбой Ишонкулов билан суҳбати ҳавола қилинмоқда.

янада чуқурлаштириш борасида нималар қилинмоқда?

— Эртанги ёрқин келажакимиз бўлган ёшларни билимли, доно ва маънавий етук инсонлар қилиб тарбиялаш педагогик жамоамизнинг бош мақсадидир. Академик лицейимиз ташкил топган дастлабки кунларданок илм масканимизда ўқувчиларни нафақат билимли, балки маънавий бой кадрлар қилиб тарбиялаш мақсадида маънавият ва маърифат маркази ташкил этилган. Бу марказда йигит-қизларимизнинг маънавий озуқа олишлари учун барча шарт-шароитлар муҳайё қилинган. Тажрибали ва ташаббускор, янгиликка интилувчан муаллимлардан ташкил топган марказ ходимлари лицейнинг "Қамолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати билан биргаликда ранг-баранг мавзулардаги суҳбатлар, баҳс-мунозара кечаларини уюштириб келмоқда.

Бундан ташқари, академик лицейда ўқувчиларнинг маънавий дунёқарашларини шакллантиришга хизмат қилувчи катта ки-

рича, "...ўқувчиларга маълумотлар оғзаки тарзда берилса 5 фоиз, кўргазмали қуроллар ёрдамида тушунтирилса 20 фоиз, агарда ўқувчи қўлоғи билан эшитиб, кўзи билан кўриб, ва қўллари билан ўзи амалда бажарса, ўша пайтнинг ўзида берилган маълумотнинг 90 фоизини ўзлаштириб оларкан". Шунинг учун ҳам бизнинг академик лицейимизда ўқувчиларга билим беришда чуқурлаштирилган маърузалар билан бир қаторда амалий машғулотларга ҳам катта эътибор берилмоқда. Эсингизда бўлса, бундан уч йил илгари Ўзэкспомарказда ташкил этилган кўргазмада намойиш этилган ўқув-услубий ва кўргазмали қуроллар, замонавий техник воситалари, муайян фан хоналари ва лабораториялар учун меbel жиҳозларининг аксарияти бугун лицейимизда борлиги мени қувонтиради. Зеро, фан ўқитувчилари дарс жараёнида уларнинг барчасидан самарали фойдаланишмоқда. Айниқса, ўқитувчиларимиз томонидан таълим жараёнига янги педагогик ҳамда информацион технология элементларининг жорий қилинишида ушбу воситалар жуда асқотаяпти. Лицейда мавжуд бўлган замонавий мультимедиа тизими, Интернет тармоғи, компьютер воситаларининг кенг имкониятлари-

датидан илгари I-ТошМИ талабаси бўлишдек бахтга муяссар бўлди. Жорий йил февраль ойида бўлиб ўтган "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури иккинчи босқич вазифалари табиий фанларни ўқитишда таълим ва фан интеграцияси" республика конференциясида Ш.Асқарова билан бирга Умид Мирзоевнинг иккинчи ўрин соҳиби сифатида махсус со-вғага эга бўлди. Ҳаётжон Муллаев ва Гулчехра Алимбековлар

лаш борасида ахборотларга эга бўлмоқдамиз.

— Эшитишимизча, ўқув даргоҳингиз энг замонавий асбоб-ускуналарга, компьютер воситаларига бой академик лицейлардан бири экан...

— Менингча, лицейимиздаги мавжуд энг илғор техник воситалар, жумладан чет тилларини мукамал ўрганиш учун 6 та лингвафон хонаси, энг сўнгги "Pentium—II" ва "Pentium—III" русумидаги компьютерлар билан жиҳозланган 3 та компьютер хонаси, физика ва кимё фанларидан махсус жиҳозлар билан таъминланган лаборатория хоналари, кодоскоп ва видеонигиҳ воситаларига эга бўлган биология, анатомия хоналари, мультимедиа воситалари, теле-радиомарказлар бугунги кунда юртимизда кўплаб ташкил этиладиган янги турдаги таълим муассасаларининг деярли барчасида бор десам, янглишмасам керак. Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидламоқчиман: асосий мақсад — таълим муассасасида ўқитишнинг замонавий во-

Тошкент Педиатрия Тиббиёт институти қошидаги
Юнусобод академик лицейи

2002—2003 ўқув йили учун

Ўзбекистон Республикасининг барча вилоятларидан, Қорақалпоғистон Республикаси ва Тошкент шаҳридан 9-синфни тугатган иқтидорли ўқувчиларни

ўқишга таклиф қилади

Академик лицейда ўқиш муддати 3 йил.

Хурматли ўқувчи!

Сиз академик лицей қабул ҳайъатига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишингиз лозим:

- ✓ Директор номига ариза.
- ✓ Туғилганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси.
- ✓ Тиббий маълумотнома (УФ86).
- ✓ Доимий яшаш жойидан маълумотнома.
- ✓ 6 та фотосурат (3х4 ўлчамли).
- ✓ 9-синфни тугатганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг асл нусхаси.
- ✓ Ташхис марказидан тавсиянома.
- ✓ 9-синфни жорий йилда битирмаганлар учун 10—11-синфларда тахсил олмаганлиги тўғрисида ўзлари ўқиган мактабдан ва маҳалла кўмитасидан маълумотнома.

Юнусобод академик лицейи қабул ҳайъати ўқувчилардан ҳужжатларни 20 июндан 25 июлгача қабул қилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Жаҳон Обидова кўчаси, 223-уй, 19, 83, 96, 129-автобусларнинг "Микрорайон ТашГРЭС", 115-автобуснинг "ТошПТИ академик лицейи" бекати. Телефонлар: 162—00—73, 169—17—21.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
Ўзбекистон Давлат Жаҳон тиллари университети

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ЎҚИНИҲ ВА ЎЙЛАБ КЎРИНИҲ:

- ✓ Жаҳон тараққиётининг бир қисми бўлишни,
- ✓ Шекспир, Хемингуэй, Дюма, Гёте, Сервантес ва бошқа муаллифларнинг асарларини асл нусхада ўқишни,
- ✓ Бошқа мамлакатлар фуқаролари билан бемалол мулоқотда бўлишни,
- ✓ Спектакль, кинофильмларни хорижий тилларда кўришни

ИСТАЙСИЗМИ?

Бунда биз Сизга ёрдам берамиз. Сиз Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университетининг

инглиз, олмон, роман-герман ва испан

филологияси факультетларига

ўқишга кириш, Сизнинг интилишингиз ва бизнинг ўқитувчиларимизнинг малакалари Сизга танлаган йўналишингизда билимларни эгаллашингизга ёрдам беради. Чет тилини эгаллашингизда, шунингдек, хорижий мутахассислар: инглиз филологиясида АҚШ, Буюк Британия мамлакатларининг етакчи университетларининг профессорлари, Олмон филологиясида Рур университети қошидаги Германистика институтининг, Берлин, Гейдельбург, Вена ва Границ университетларининг профессорлари, француз филологиясида Брюссель таржимонлар институти профессорлари, испан филологиясида Алкала ва Гранада университетларининг профессорлари ёрдам берадилар.

Видео-аудио материаллари, кутубхоналар, Англия, АҚШ,

Испания, Греция, Германия, Австрия, Франция, Исроил, Жанубий Корея, Япония ва бошқа давлатлардан келтирилган адабиётлар мавжуд махсус ўқув заллари Сизнинг хизматингизда.

Шунингдек, Сиз яна 2-3 тил ўрганишни ва таржимон бўлишни хоҳлайсизми? Марҳамат!

Бунда таржимонлик факультети мутахассислари Сизга ёрдам берадилар.

Факультетда 10 та:

араб, япон, грек, корейс, хитой, испан, итальян, индонезия ва иврит тиллари марказлари

фаолият юритади.

Сиз бакалавр дипломини оласиз.

Сиз университетни тамомлаб:

- ✓ халқ таълими тизимида;
- ✓ олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида;
- ✓ божхонада;
- ✓ ташқи ишлар вазирлиги тизимида;
- ✓ ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги тизимида;
- ✓ қўшма корхоналарда, очиқ акциядорлик жамиятларида ва бошқа ташкилотларда;
- ✓ хорижий мамлакатларда ишлашингиз мумкин.

Сўнгра магистратурага ўқишга киришингиз мумкин.

ЎҚИНИҲ, ҲАВАС ҚИЛИНИҲ

ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИСТ ДИПЛОМИ

✓ Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида ягона бўлган факультетда ўқиш;

✓ Хорижий давлатларда журналист бўлиб ишлаш;

✓ Халқаро ҳаёт масалаларини ёрита билиш, таҳлил қила олиш ва олдиндан айтиб бериш;

✓ Ўзга давлатлар иқтисодий ва ижтимоий янгиликларидан хабардор бўлиш;

✓ Халқларнинг маданий қадриятларини билиш ва дунё миқёсида тарғибот қилиш;

✓ Спортни ташвиқот ва тарғибот қилиш;

✓ Мамлакатларнинг дунё ҳамжамиятига қўшилишига ҳисса қўиш;

✓ Чет тилларни мукамал билиш;

Бу билимларни эгаллашни хоҳлайсизми? Ундай бўлса, Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети қошидаги халқаро журналистика факультетига ўқишга кириш. Бу факультет Ўзбекистон Республикасидагина эмас, МДХ мамлакатларида ҳам ягонадир.

Сизнинг билимли ва малакали халқаро журналист бўлиб етишингизда чет эллардан таклиф қилинган билимли

мутахассислар, таниқли олимлар ва Ўзбекистон Республикаси журналистикасининг машҳур намоёндалари ёрдам беришади.

Теле-радио студиялар, кутубхоналар, ўқув заллари Сизнинг хизматингизда.

Хориждан келтирилган ва Ўзбекистонда яратилаётган адабиётлар ҳисобига мунтазам равишда бойитиб бориладиган фанлар Сизга мунтазир.

Ўқишни тугатгунингизгача Сиз уч тилни мукамал эгаллайсиз.

Бакалаврни тугатсангиз, Сизнинг олдингизда кенг ва чорловчи уфқлар очиладики, Сиз у ерда ўзингизнинг барча имкониятларингизни ишга сола оласиз:

- ✓ Ўзтелерадиокомпаниясининг чет элдаги махсус мухбири;
- ✓ Хорижий агентликларда, газета ва журналлар нашриётларида республиканинг махсус мухбири;
- ✓ Фотожурналист;
- ✓ Магистратура;
- ✓ Оммавий ахборот воситалари тизимида турли хилдаги раҳбарлар;

Бизнинг олийгоҳга

МАРҲАМАТ ҚИЛИНИҲ!

Манзилимиз: Тошкент ш., А.Икромов тумани, академик Решетов кўчаси, 4-уй
(аввалги Республика рус тили ва адабиёти институти).
"Пахтакор" метросидан № 35-автобус, "Чилонзор" метросидан № 20-автобус қатнайди.
Телефонлар: 75-82-21, 75-89-51.

ВЕНЕЦИЯДА ХАВФСИЗЛИК КУЧАЙТИРИЛДИ

Ҳозирда Венеция шаҳрининг яҳудийлар яшайдиган туманида хавфсизлик ҳолати кучайтирилган бўлиб, бунинг учун мамлакатнинг сувоисти кемалари ҳам жалб этилган. Бунга "Ал-Қоида" ташкилоти шаҳарнинг яҳудийлар истиқомат қилаётган ҳудудда террор актларини амалга оширмоқчи бўлганликлари ҳақида маълумот олинганлиги сабаб бўлди. Бугун шаҳардаги ҳар бир киши, у маҳаллий фуқаро ёки хорижлик сайёҳ бўлишидан қатъи назар, полиция текширувидан ўтмоқда. "Ал-Қоида"нинг хуружи ҳақида бизга ахборот келиб тушган. Энг муҳими, аини чора-тадбирларимиз ҳар қандай кўнгилсизликнинг олдини олади, — деди Венеция полицияси раҳбари Доменико Баньято.

ТЕРРОРЧИЛАРГА ҚАРШИ БЕЛЬГИЯ ОВЧАРКАЛАРИ

Исроил ҳукумати фаластинлик террорчи — камикадзларнинг бўлғуси хуружларининг олдини олиш мақсадида яқин кунларда хориждан махсус ўргатилган итларни олиб келишни режалаштирди. Эндиликда Бельгиянинг зотдор овчаркалари Исроил полициясига кўмак берадилар. Мусулмон экстремистлари эса ўлимидан олдин ит тишлаган одамни шахид кетмайди, яъни жаннатга тушмайди, деб ҳисоблайдилар.

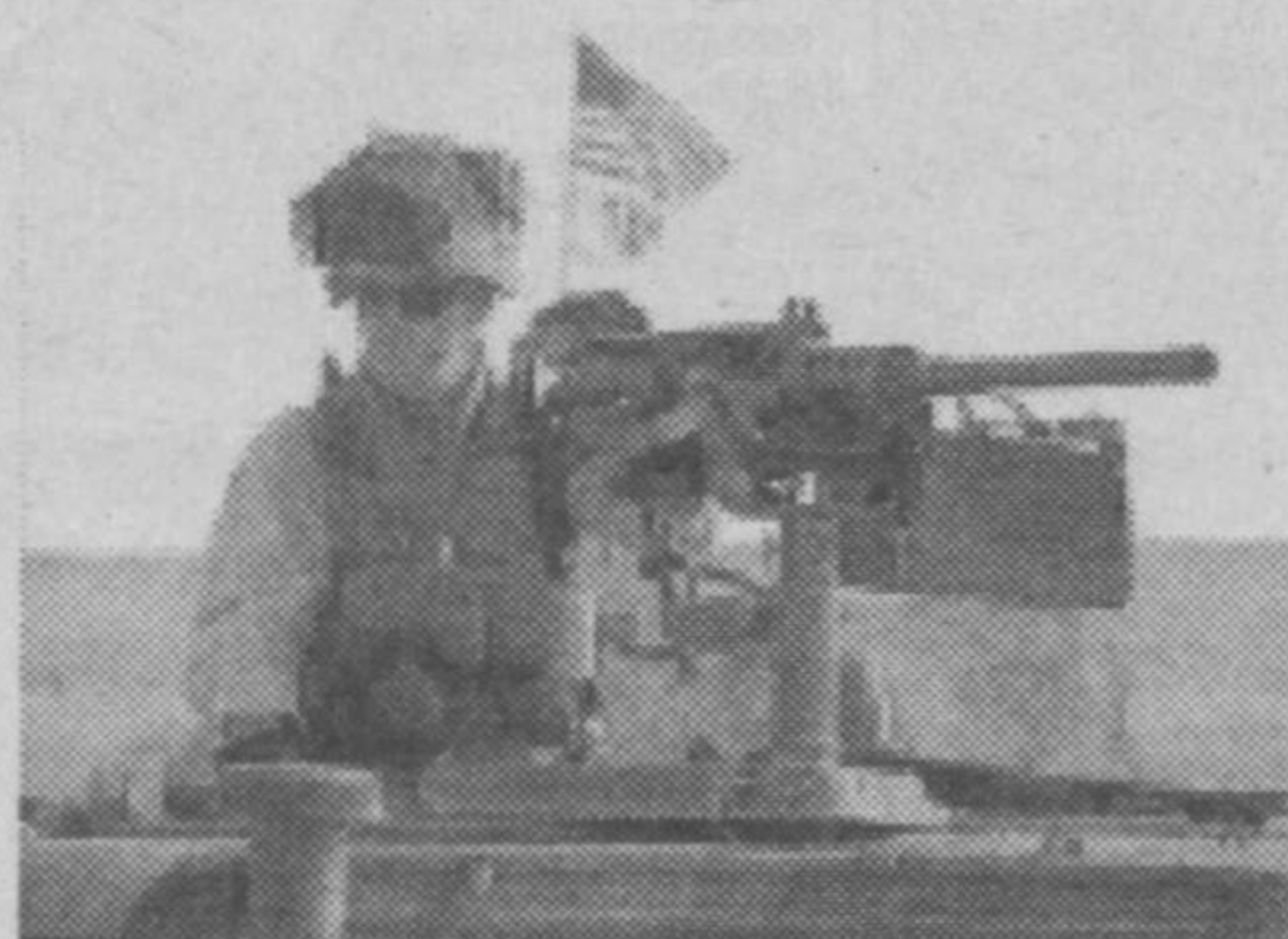
ШВЕЙЦАРИЯ ПРЕЗИДЕНТИ УФАГА КЕЛМОҚЧИ

2 июль куни Германияда юз берган "Ту-154" ва "Боинг-757" самолётлари тўқнашувининг қурбонлари бўлмиш уфалик ўқувчиларнинг ота-оналари фожиа юз берган жойдан ватанларига қайтиб келдилар. Уфада бўлиб ўтган видолашув маросимидан сўнг Швейцария президенти Каспар Филлигер Бошқирдистонга келишга қарор қилди. У шахсан ўзи ва бутун швейцарияликлар номидан марҳумларнинг яқинларига ҳамдардик билдирмоқчи. Аммо Россия ташқи ишлар вазирлиги Москвадаги Швейцария элчихонасини бугунги Уфадаги ҳолат, кишилардаги нохуш кайфият сабаб, делегациянинг хавфсизлигини таъминлашга кафолат берилмаслиги ҳақида огоҳлантирган.

РЕЖА ТАЙЁР, ЛЕКИН...

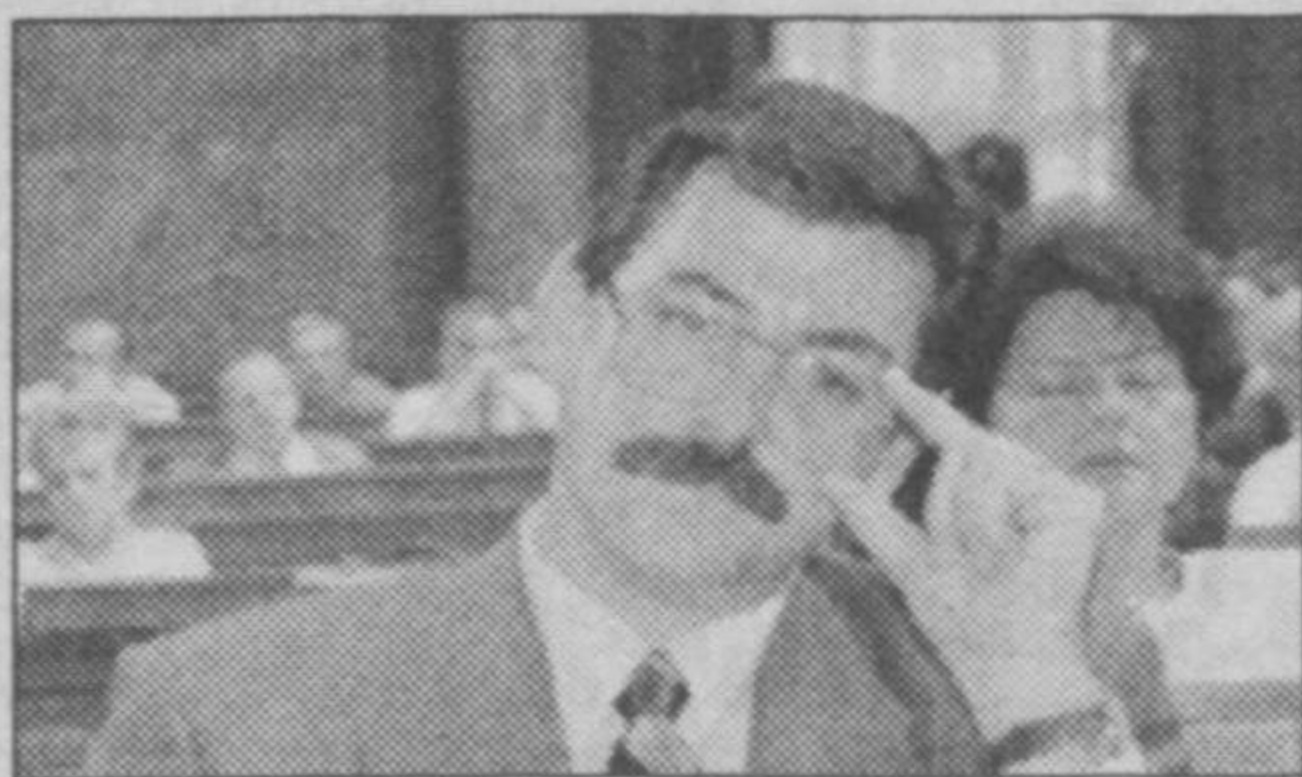
АҚШ Ироққа нисбатан уруш эълон қилиш бўйича режа ишлаб чиққан бўлса-да, лекин уни бошлай олмапти, дея "USA Today" газетасига кўнғироқ қилди исмининг ноаниқ қолишини хоҳлаган киши. Унинг айтишича, Пентагон режасига кўра, операцияларда ҳарбий-тех-

никалар билан бирга 300 минг аскар иштирок этади. Яқинда эса БМТ Бош қотиби Кофи Аннан Ироқ ташқи ишлар вазири билан мамлакатга халқаро инспекторларни киритиш борасида музокаралар ўтказди.

СОБИҚ ПРЕЗИДЕНТ ХИБСГА ОЛИНДИ

Югославияга 1993—1997 йилларда раҳбарлик қилган собиқ президент Зоран Лилич Белградда ушланиб, халқаро "Гаага" ҳарбий трибуналига юборилди. У ўз ҳамкасби геноцид ва инсониятга қарши жиноятлар уюштиришда айбланаётган Слободан Милошевичнинг жиноий иши бўйича гувоҳлик кўрсатмаси бериши керак. Кўпдан буён Зоран Лилич ўзидан сўнг мамлакатни бошқарган

Милошевич иши юзасидан гувоҳлик беришдан бош тортиб келаётганлиги учун Югославия ҳукумати уни ҳибсга олиб, "Гаага" трибуналига юборишга қарор қилган эди.

"ИНТЕРНЕТ" хабарлари асосида
Ғайбулло ТУРДИЕВ тайёрлади.

"Устоз" жамғармаси ташаббуси билан жорий йил 21 майдан 4 июнгача республикамиздаги олий ўқув юр்தларининг илмий ишлар ва ахборотлар технологияси бўйича 20 нафар проректорлардан иборат гуруҳ Сингапур мамлакатига малака ошириб қайтдилар. Ушбу сафардан кўзланган мақсад — Сингапур мамлакатини олий ва ўрта-махсус таълим тизими тузилишини ўрганиш, ахборот-коммуникация технологиялари бўйича малака ошириш, мактаблар ва коллежлардаги ўқитиш жараёнини ўрганиш, талабалар амалиётини ташкил этиш; бу давлат халқларининг маданияти ва интеллектуал имкониятлари билан танишиш, таълим соҳасида ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ўрнатишдан иборат эди.

Сингапур давлати нафақат Осиё китъасида, балки дунё миқёсида сўнгги чорак аср мобайнида ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан юқори даражада ривожланган давлатлардан ҳисобланади. Аҳоли жон бошига ҳар йили ишлаб чиқарилаётган ялпи маҳсулотнинг ўртача миқдори 27-28 минг АҚШ долларини ташкил қилади. Иқлими субтропик, сув ва ҳаво йўллари қулай бўлган Сингапур мамлакатига табиий ва ер ости бойликлари деярли йўқ. Истеъмол учун зарур бўлган асосий озиқ-овқат маҳсулотлари, мева-сабзавотлар хориждан келтирилади. Ушбу давлатнинг асосий бойлиги — унинг интеллектуал салоҳиятидир. Ижтимоий-сиёсий тизимдан қатъи назар, ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий ривожланиши бевоқифа юқори малакали мутахассис кадрларга боғлиқ. Тарих саҳифаларидан маълумки, Сингапур мамлакатини кўп йиллар мобайнида Буюк Британия мустамалакатида бўлган. Ҳозирда ўзаро муомала воситаси ҳам инглиз тили ҳисобланади. Мамлакат таълим тизимида Буюк Британиядаги олий ва ўрта махсус ўқув муассасаларига қабул сингари барча жорий имтиҳонлар ёзма шаклда амалга оширилади.

Институт ва университетлар фаолияти уларнинг ушбу мамлакат даражавий салоҳиятидан келиб чиқиб, ўзаро узвийлик касб этади. Ҳар йили ўрта мактабни тугатган ёшларнинг 40 фоизга яқини политехника институтларига, 40 фоиздан кўпроғи коллежларга, қолган 20 фоизи эса ишлаб чиқаришга боришади. Ушбу тақсимот таълим муассасаларига қабул режасини тузишда

асос қилиб олинади.

Сингапурлик йигит-қизлар политехника институтлари, коллежларда 3 йил мобайнида таҳсил олиб, мутахассислик бўйича диплом оладилар. Политехника институтлари кенг тармоқли бўлиб, уларнинг таркибида ҳатто даволаш факультетлари ҳам мавжуд.

Бакалавр, магистр ҳамда докторлик диссертациялари асосан университетлардаги илмий кенгашларда амалга оширилади. Университетда ўқиш ҳуқуқи фақат политехника институти, коллежни тугатган ёшларга берилади. Мактабни битирган ўқувчилар тўғридан-тўғри университетга қабул қилинмайди. Мамлакатдаги таълим муассасаларида ўқув дастурлари тузилаётганда, фанларнинг амалиётдаги ўрни ва аҳамиятига қараб, коллежлардаги мутахассислар учун зарурлиги, халқаро миқёсдаги

таклиф қилинади.

Масалан, Нанянг технология университетида 70 дан ортиқ чет эллик педагог дарс беради. Шунингдек, кўплаб мамлакатлардан талабалар Сингапурга келиб, билим олишади. Технология университети талабаларининг 20-25 фоизи хорижий мамлакат фуқароларидир. Улар асосан, хитойлик, малайзиялик, жанубий корейлик, япониялик талабалардан иборат.

Сингапур ўқув муассасалари фаолиятидаги ўзига хос хусусият, электроника яъни информацион технология соҳасининг жадаллашганлигидир. 1970 йилда хорижий мамлакатлар корпорациялари ҳамкорлигида кадр тайёрлаш бўйича марказ ташкил қилинди.

Мамлакат миқёсида электроника соҳасини ривожлантиришнинг бош режаси 1975 йили тузилиб, амалга татбиқ қили-

КОМПЬЮТЕРНИ БИЛМАГАН ПЕДАГОГ ЙЎҚ

аҳамияти ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилади. Таъриба сифатида АҚШ, Германия, Франция, Япония ҳамда Хитой давлатларидаги етук олий ўқув юр்தлари фаолияти ўрганилади ва ўзаро ҳамкорлик асосида иш олиб борилади.

Таълим муассасалари бинолари ҳам Европа мамлакатларидаги ўқув юр்தлари лойиҳаларига мос равишда ишланган. Нанянг политехника институти бинолари бир неча майдонда жойлашган бўлиб, унинг лойиҳаси Германия мутахассислари томонидан тайёрланган. Институтнинг ривожланиш босқичи 1970 йилда бошланган бўлиб, унда 5 та йўналиш бўйича мутахассисликлар тайёрланади, яъни, бизнес-информация, инженер-ахборот, электрон дизайн, шифокорлик, интернет коммуникация. Қисқа муддат давомида кадр тайёрлаш, мамлакат иқтисодиётини мутахассислар билан тезроқ таъминлаш мақсадида политехника институтлари ташкил қилинган.

Ўқув жараёнини ташкил қилишда Германия, Англия, АҚШ, Франция, Япония сингари мамлакатлар таърибаси асос қилиб олиниб, улардан етук профессор-ўқитувчилар шартнома асосида ишга

на бошланди. 1980 йилларда мамлакатда информацион технология бўйича 30 мингга яқин мутахассис тайёрланган ва бу кўрсаткични 2010 йилга бориб, 250 мингга етказиш режалаштирилган. Шу боис тайёрланаётган мутахассислар ҳам айнан электроника, ахборот-коммуникация технологиялари соҳаларига йўналтирилган. Компьютерда ишлашни ўрганиш асосан ўрта мактабларда амалга оширилади. Қисқа вақт ичида мактаб ўқитувчилари малакаси оширилади. Компьютерда ишлашни билмаган мутахассис таълим муассасаларига ишга қабул қилинмайди. Бу соҳада ҳукумат томонидан қабул қилинган режа бўйича, 2002 йилнинг охиригача мактаблардаги ҳар 2 ўқувчининг бири компьютер билан таъминланади. Шунинг учун олий ва ўрта махсус таълим муассасаларида компьютерда ишлашни ўрганиш муаммоси йўқ. Тайёрланаётган мутахассисларнинг асосий қисми бевоқифа ишлаб чиқариш соҳаси учун ихтисослашган, ўқув жараёни ҳам корхоналар, корпорациялар билан яқин ҳамкорликда ташкил қилинган бўлиб, битирув ишлари амалиётда қўлланадиган натижа билан яқунланиши шарт ва талаба битирув иши

Xorijda ta'lim

натижасига кўра, иш жойи билан таъминланади.

Шунингдек, талабалар 4-6 ой мобайнида ишлаб чиқариш жараёнида амалиёт ўташади. Нанянг политехника институтида 200 дан ортиқ лаборатория мавжуд бўлиб, уларда ўқув жараёни билан биргаликда корпорациялардан келган буюртмалар ҳам бажарилиб, юқори даромад олинади. Бугунги асосий лойиҳалар қарбий соҳа, ҳамда масофадан ўқитиш учун илғор техника ва технологиялар яратиш, шунингдек, локал тармоқларни симсиз бирлаштиришдан иборат. Таълим муассасаларидаги сиртки ўқитишнинг 50-60 фоизи, кундузги шаклнинг 30-35 фоизи масофадан ўқитиш асосида амалга оширилади, кутубхоналар юқори даражада автоматлаштирилган. Ўқув режасидаги фанлар бевоқифа мутахассисликка алоқадар бўлиб, фанларнинг 70-80 фоизи мутахассисликка тааллуқли. Шунини таъкидлаш лозимки, ҳар бир талаба минимум режани бажариши шарт, бунда у танлаб ўқийдиган фанлар ҳам мавжуд. Магистратура тингловчисига раҳбар тайинлангандан кейин, у бевоқифа раҳбар ва ишлаб чиқариш объектида иш олиб боради, уларга мустақил ишлаш учун катта имконият яратилган. Магистрлар икки йил мобайнида 4 та асосий фандан таълим олишади. Улар ишлаб чиқариш ва илмий-тадқиқот ишларига йўналтирилиб, шу асосда ўқув дастурлари ҳам икки йўналишга мослаб тузилган.

Сингапур таълим тизими таърибаси Республика миқёсида олий таълим муассасаларида татбиқ қилинса, мақсадга мувофиқ бўларди. Биз ҳам информацион технологиялар ва интернет тизимида уланганмиз. Маълумки, компьютерлар 3-4 йил ичида эскиради, демек улардан самарали фойдаланиш лозим. Компьютерда ишлашни ўрганиш олий таълим тизимида қадар, яъни мактаб-лицей ва коллежларда амалга оширилса, уни кейинги босқичнинг ўқув режасига киритиш шарт эмас. Ҳар бир педагог компьютер билан ишлай олсин.

НОСИР МАХМУДОВ,
Тошкент Давлат
иқтисодий
университетининг
илмий ишлар ва
ахборотлар
технологиялари
бўйича проректори,
иқтисод фанлари
доктори, профессор

Душанба, 15

«Ўзбекистон» телеканали
Телеомошабинлар диққатига!
Профилактика муносабати
билан душанба, 15 июль кун
«Ўзбекистон» телеканали
курсувлари соат 15.00 дан
бошлаб кўрсатилади.

15.00 «Тахлилнома».
15.45 ТВ клип.
15.50 «Ошин». Телесериал.
16.20 «Обод уйда пок одамлар
яшайди».
16.40 «Жаҳон киноси
юлдузлари».
Эзги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».

17.00 1. «Ўлғайиш поғоналари».
2. «Олтин тоғ». Телевизион
уйин.
18.00 ЯНГИЛИКЛАР
18.10 «Мулк».
18.30 «Олтин мерос».
18.45 «Бахтли воқеа».

Телелотерея.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00
ЭЪЛОНЛАР
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 Биржа ва банк хабарлари.
20.30 «Ахборот».

21.05 Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 11 йилли-
гига. «Ўзбектелефилм»
намоиши: «Оғир синовлар
даври». Премьера. 1-қисм.
21.30 «Бир жуфт қўшиқ».

21.40 2002 йил - Қарияларни
қадрлаш йили. «Париси бор
уй».

22.10 «Оқ йўл» Шаҳнозобону
куйлайди.
22.45 «Спорт, спорт, спорт».
23.00 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр» Тонгги.
10.00 «Янги авлод» студияси:
болалар учун концерт.

10.15 «Кундуз амакининг
хўжоялари». Мультсериал.
10.30 Саломатлик сирлари.
10.50 Мусиқий лаҳзалар.

11.00 «Давр» ҳафта ичида.
11.30 «Кусто командасининг сув
ости саргузаштлари». Телесериал.

12.20 «Давр»-news.
12.40 «Янги авлод» студияси:
«Мураббий». Видеофильм.
13.30 ТВ-анонс.

13.40 Болалар экрани. «Маринка,
Янка ва қирол қасрининг сирин».
14.55 Спорт ҳафтаномаси.
15.10 «Армонли дунё». Бадий
фильм.

16.40 Соғлиқни сақлаш
вазирлиги тақдим этади: «Илк
туғу» видеофильми. 1-қисм.
17.05 Кўрсатувлар дастури.

17.10 «Янги авлод» потаси.
17.30 «Кундуз амакининг
хўжоялари». Мультсериал.
17.45 Халқаро фестиваллар
совриндори Суроб Кенжаев
куйлайди.

18.10 Ўзбегим кураши.
18.30 Тафаккур ёлқинлари.
18.45 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.

19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 Кўҳна оҳанглар.
19.50 Илдиш ва япроқ.

20.10 Ёшлар овози.
20.30 Муҳаббат қўшиқлари.
20.55 «Эсмеральда».

Телесериал.
21.30 Қишлоқдаги тенгдошим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Муҳаббат қаҳваси».

Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалда
спорт: Интерфутбол. Танлафус
пайтида -23.50 «Давр». Ахборот
дастури.

«Тошкент» телеканали
17.20 ТТВда сериал «Официна
баридан чиққан фарибгарлар».
31-қисм.
17.55, 19.10, 22.00 «Экспресс»
телегазетаси.

18.15 «Болажонлар экрани».
18.30, 20.00, 21.15, 22.20
«Пойтахт». Ахборот дастури.
18.50 «Халқ саломатлигини
йўлда».

19.30 «Авто-news».
19.45 «Аёл-она, мураббий,
рақсбар» телеклуби.
20.30 ТТВда сериал: «Бибилиска
пул» (яқунловчи)
21.35 «ТВ плус».

22.45 Кинонигоҳ. «Бахтли
хўдсиз».

«Халқаро» телеканал
17.00 «Вести».

РЖТ
17.15 «Хазил кетидан хазил».
Ҳажвий журнал.
18.20 «Қойилмақом». Бадий
фильм.

20.00 «Время».
20.35 «Заиф бўғин». Шоу уйин.
УзТВ-IV
21.25 CFI тақдим этади: «Цирк».

22.20 Кинематограф.
«Робертсонлар ва
полицейшлар». Бадий фильм.
23.45 «Ахборот» (рус тилида)

Сешанба, 16

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Камалак». Болалар учун
кинодастур.
9.35 «Соғлом она - соғлом
бола».

10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Тиббиёт одимлари».
10.15 «Саёхатлар эртаги».

Бадий фильм.
12.05 «Мулк».
12.25 «Париси бор уй».
12.55 «Оқ йўл» Шаҳнозобону
куйлайди.

13.30 «Бу ажиб фасл». Теле-
альманах.
14.10 Кундузги сеанс: «Шум
бола». Бадий фильм.

15.40 «Қалб гавҳари».
Эзги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».

16.00 «Покахонтас». Мульт-
сериал премьераси.
16.55 «Ватанимга хизмат
қиламан».

18.10 «Баркамол авлод орзуи».
18.30 «Қалон».

18.50 Бир жуфт қўшиқ.
19.05 «Тафсилот».

19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».

21.05 Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 11 йилли-
гига. «Ўзбектелефилм»
намоиши: «Оғир синовлар
даври». Премьера. 2-қисм.

21.30 «Ўзбекистон - Ватаним
мамин».

21.50 «Солиқ ва биз».

22.05 «Ўзбекистон» каналда
илк маротаба: «Ошин».

Телесериал премьераси.
22.35 Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 11 йилли-
гига «Тарих кўзгуси».

3-қисм.
23.00 «Ахборот - дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси:
«Дунё ва болалар».

9.35 «Кундуз амакининг
хўжоялари». Мультсериал.
9.50 «Давр»-интервью.
10.05 Мусиқий лаҳзалар.

10.15 «Эсмеральда».
10.45 Солиқ ҳақида сабоқлар.
11.00 «Живоланмаган Африка».

Ҳужжатли сериал.
11.50 Ёшлар овози.
12.10 Болалар экрани. «Менинг
шотландиялик дўстим». 2-қисм.

12.40 «Пул ва жаноб Ҳеч ким».
«Сеҳрли аждар». Мульт-
фильмлар.

13.30 Кўҳна оҳанглар.
13.45 «Ёшлар» телеканалда
спорт: Теннис.

14.25 Ўзбегим кураши.
14.45 «Севги афсонаси». Бадий
фильм. 2-қисм.

15.45 Илдиш ва япроқ.
16.05 Автопатруль.
16.40 «Янги авлод» студияси:
«Билагон маслаҳати». Болалар
учун концерт.

17.00 «Кундуз амакининг
хўжоялари». Мультсериал.
17.15 «Болажон».

17.30 «Янги сайёра» маърифий
дастури.
18.20 Чемпион сирлари.

18.40 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.40 «Давр»-интервью.

19.55 Марди майдон.
20.15 Дийдор.
20.35 Ёшлар навалари.

20.55 «Эсмеральда».
21.30 Ёшлар овози.
21.50 Олтин мерос.

22.00 «Давр». Ахборот дастури.
22.40 «Муҳаббат қаҳваси».

Телесериал.
23.05 «Ёшлар» телеканалда
спорт: Интерфутбол. Танлафус
пайтида -23.50 «Давр».

«Тошкент» телеканали
17.20 «Официна баридан чиққан
фарибгарлар». 32-қисм.
17.55, 19.05, 21.35 «Экспресс»
телегазетаси.

18.15 «Болажонлар экрани».
18.30, 20.00, 21.15, 22.25
«Пойтахт». Ахборот дастури.
18.50 «Дурдона».

19.25 «Нима учун?»
19.45 «Жозиба».

20.30 ТТВда сериал: «Афсунгар».
21.55 «Туризм ҳақида». «Нил
дарёсидagi олишув». 1-қисм.

«Халқаро» телеканал
РЖТ 6.30-8.00
17.00 «Вести».

РЖТ
17.15 «Оилавий ришталар».

18.15 «Билл Гейтс - компьютер
султони». Ҳужжатли фильм.
18.55 «Микрокосмос».

20.00 «Время».

20.35 «Ким миллионер бўлишни
истайди?» Телеуйин.
УзТВ-IV
21.25 «Азиз инсонлар».

21.45 «Соната» гуруҳи концерти.
21.55 FCN «Ўзбекистон
янгиликлари» (инглиз тилида)
22.05 Кинематограф. «Таграда
қиш оқшони». Бадий фильм.
23.30 «Ахборот» (рус тилида)

Чоршанба, 17

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00 - 8.35 «Ахборот».
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Ўзбектелефилм» намои-
ши: «Танбур».

9.20 «Бахтимизга омон бўлинг».
9.40 «Тафсилот».

10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 Алифбо сабоқлари.
10.25 «Нозигойим». Бадий
фильм.

12.05 Болалар учун. «Митти-
войлар оиласи».

12.25 «Асия».

12.45 «Баркамол авлод орзуи».

13.05 «Ринг».

13.25 «Ошин». Телесериал.
14.10 «Остонаси тиллодан».

14.30 Кундузги сеанс: «Сўнгги
пушаймон». Бадий фильм.

15.40 «Талабалик йилларим».

16.00 «Ягона оилада».

Эзги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».

17.00 1. «Болалар ва катталар».
2. «Сеҳрли ҳарфлар ороласи».

18.10 «Ўзбекистон ифтихор-
лари». Спорт дастури.
18.50 «Аёл - дунёни тебратар».

19.10 Эстрада тароналари.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.

20.30 «Ахборот».

21.05 Ўзбекистон Республикаси
мустақиллигининг 11 йилли-
гига. «Ўзбектелефилм»
намоиши: «Оғир синовлар
даври». Премьера. 3-қисм.

21.30 «Бир жуфт қўшиқ».

21.40 «Таянч нуқтаси».

22.00 «Ўзбекистон» каналда
илк маротаба: «Ошин».

Телесериал премьераси.
22.30 «Спорт, спорт, спорт».

22.45 «ТВ-клуб».

23.10 «Ахборот - дайжест».

«Ёшлар» телеканали
9.00 «Давр». Ахборот дастури.
9.15 «Янги авлод» студияси:
«Дунё ва болалар».

9.35 «Кундуз амакининг
хўжоялари». Мультсериал.
9.50 «Давр»-интервью.

10.05 Мусиқий лаҳзалар.
10.15 «Эсмеральда».

10.45 Солиқ ҳақида сабоқлар.
11.00 «Живоланмаган Африка».

Ҳужжатли сериал.
11.50 Ёшлар овози.
12.10 Болалар экрани. «Менинг
шотландиялик дўстим». 2-қисм.

12.40 «Пул ва жаноб Ҳеч ким».
«Сеҳрли аждар». Мульт-
фильмлар.

13.30 Кўҳна оҳанглар.
13.45 «Ёшлар» телеканалда
спорт: Теннис.

14.25 Ўзбегим кураши.
14.45 «Севги афсонаси». Бадий
фильм. 2-қисм.

15.45 Илдиш ва япроқ.
16.05 Автопатруль.
16.40 «Янги авлод» студияси:
«Билагон маслаҳати». Болалар
учун концерт.

17.00 «Кундуз амакининг
хўжоялари». Мультсериал.
17.15 «Болажон».

17.30 «Янги сайёра» маърифий
дастури.
18.20 Чемпион сирлари.

18.40 Оқшом навалари.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.40 «Давр»-интервью.

19.55 Марди майдон.
20.15 Дийдор.
20.35 Ёшлар навалари.

20.55 «Эсмеральда».

21.30 Ёшлар овози.

21.50 Олтин мерос.

22.00 «Давр». Ахборот дастури.

22.40 «Муҳаббат қаҳваси».

Телесериал.

23.05 «Ёшлар» телеканалда

спорт: Интерфутбол. Танлафус

пайтида -23.50 «Давр».

«Тошкент» телеканали

17.20 «Официна баридан чиққан

фарибгарлар». 33-қисм.

17.55, 19.10, 22.20 «Экспресс»

телегазетаси.

18.15 «Болажонлар экрани».

18.30, 20.00, 21.15, 22.40

«Пойтахт». Ахборот дастури.

18.50 «Аёл қалби».

19.30 «Мусиқий меҳмонхона».

19.50 «Эхтиром ила».

20.30 ТТВда сериал: «Афсунгар».

21.15 «Дорихона эшитиди».

Бевоҳита мулоқот.

23.05 Кинонигоҳ. «Нил дарё-
сидagi олишув». 2-қисм.

«Халқаро» телеканал

РЖТ 6.30-8.00

17.00 «Вести».

РЖТ

17.15 «Оилавий ришталар».

18.15 «Олишув». Бадий фильм.

20.00 «Время».

20.35 «Рус рулеткаси».

УзТВ-IV

21.25 «Ишбилармон кишилар».

21.45 «Соккер клуб».

22.05 Кинематограф. «Ойнури

агентлиги». Бадий фильм.

23.45 «Ахборот» (рус тилида)

Пайшанба, 18

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.40 Газеталар шарҳи.
Эзги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».

9.00 1. «Болалар ва катталар».
2. «Сеҳрли ҳарфлар ороласи».

10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Улкан балиқ ови». Бадий
фильм.

11.15 «ТВ-клуб».

11.40 «Аёл - дунёни тебратар».

12.05 «Фанимиз истиқболлари».

12.30 «Химмат».

Спорт дастури.

12.50 «Спорт, спорт, спорт».

13.05 «Ўзбекистон ифтихор-
лари».

13.25 «Ошин». Телесериал.

14.10 «Интерклуб».

14.55 Кундузги сеанс: «Дерсу
Узала». Бадий фильм.

1-қисм.
16.00 «Соз сеҳри».

16.20 «Фарзанд - умид юлдузи».

16.45 «Харита». Халқаро шарҳ.

Эзги таътил кунларида: «Болалар
сайёраси».

17.00 1. «Мен бобомдек
бўлишни хоҳлайман». 2. «Цирк,
цирк, цирк».

18.10 «Ўзбекистон: XXI аср
ёшлари».

18.30 «Яши ният». Телелотерея.

19.05 «Инсон ва қонун».

19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.

ЖАҲОНГА ЮЗ ТУТГАН ДАРГОҲ

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети қошидаги Шайхонтоҳур академик лицейи ўз фаолиятини бундан уч йил муқаддам бошлаган.

Лицейда замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган ўқув-лаборатория хоналари, махсус тренажерлар ўрнатилган спорт мажмуаси, шинам ва ёруғ кутубхона ҳамда кироатхона, 2 та юсак дид билан безатилган мажлислар зали, компьютер ва Интернет хоналари, бир вақтнинг ўзida 250 ўқувчига хизмат кўрсатадиган ошхона мавжуд.

Бу ерда иқтисодиёт, ижтимоий-гуманитар ва хорижий филология йўналишларида тахсил олаётган ўқувчиларнинг деярли тенг ярми вилоятлардандир. Айни кунда илм масканида 3 нафар фан доктори, 19 нафар фан номзодлари, 26 нафар олий тоифали ўқитувчилар меҳнат қилишмоқда.

Академик лицейнинг моддий-техник базаси ва ўқув-услубий ишларини такомиллаштиришда Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ҳамда Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети яқиндан ёрдам бериб келмоқда. ЖИДУ лицей ўқувчилари учун алоҳида ётоқхона ажратиб, унда 100 га яқин ўқувчи истиқомат қилмоқда. Уларга бепул нонушта ва лицейга қатнаши учун алоҳида автобус ажратилган. Шунингдек, университет томонидан лицейга замонавий компьютерлар, нусха кўпайтириш қурилмалари, микроавтобус, енгил авто-

машина, дарсликлар ва ўқув қуроллари, махсус спорт тренажери ажратилди.

Лицейда 12 та фан ва спорт тўғараклари мавжуд бўлиб, уларда мунтазам равишда машғулотлар олиб борилмоқда. Футбол жамоаси Тошкент шаҳри ўМКХТ муассасалари ўртасида ўтказилган беллашувда 1-ўринни эгаллади.

Мазкур даргоҳда компьютерлаштирилган ўқув тизимига зарур дастурлар мавжуд. Мультимедиа тизими ишламоқда, 50 тадан ортиқ CD-ROOM ва лицей ўқитувчилари томонидан тайёрланган 7 фан бўйича тест мажмуалари ва ўқув жараёнида фойдаланиладиган 60 тадан зиёд видеоматериаллар мавжуд. Таълим

Abiturient — 2002

жараёнида ўқитишнинг техник воситаларидан самарали фойдаланиш мақсадида махсус техник марказ ташкил этилган бўлиб, у буюртмалар асосида техник восита ва материалларни керакли аудиторияга етказиб беради.

Лицей кутубхонасида жами дарсликлар, бадий, илмий-оммабоп, иқтисодий, сиёсий, чет тили адабиётлари бўлиб, 6 мингга яқин китоб фонди бор. Бу ерда компьютерлаштирилган электрон каталог ҳам яратилган. Кутубхона фондиди бойитиш учун ЖИДУ кутубхонаси, Британия Кенгаши, халқаро ПЕРЦА лойи-

ҳаси томонидан кўплаб адабиётлар ва CD-ROOMлар, глобус, харита ва лугатлар олинган.

Айни кунда академик лицей Британия Кенгаши томонидан ажратилган 300000 АҚШ доллари миқдоридаги лойиҳани амалга оширмоқда. Бу лойиҳага асосан лицей кутубхонаси дарслик, ўқув қўлланма, аудио-видео материаллар ва электрон дарсликлар билан бойитилади. Шунингдек, ўқитувчилар малакалари оширилиб, ўқитиш методларини такомиллаштириш бўйича қатор услубий семинар-тренинглар ташкил этилмоқда.

Германиянинг Бонн шаҳридаги Бетхсвен гимназияси билан ҳамкорлик алоқалари ўрнатилиб, бунинг натижасида ўқувчи ва ўқитувчиларнинг ўзаро алмашув дастурлари амалга оширилмоқда. Ушбу давлатнинг мамлакатимиздаги СИМЕНС ташкилоти ваколатхонаси ёрдамида лицейда махсус Интернет синфхонаси ишга туширилди. АҚШдаги "Columbus High School" мактаби билан ҳам электрон алоқа ўрнатилиб, ҳамкорликда "One Sky Above Us" журнали нашр этилди.

Академик лицейнинг ўқувчи ва ўқитувчилари республика ва халқаро танловларда ҳам фаол қатнашиб келмоқда. Ўқитувчилардан Г.Махкамбоева, Н.Никифорова ва А.Абдувоҳидовлар сўнгги икки йилда АК-СЕЛС дастури бўйича аълочи инглиз тили ўқитувчилари танловида голиб бўлишиб, дарслик ва махсус оргтехника билан тақдирланди, Г.Махкамбоева ва Н.Никифорова-лар эса АҚШда икки ой давомида малака ошириб келишди. Ўтган йили лицей ўқувчиларидан 1 нафари АК-СЕЛС дастури бўйича АҚШда ўқиб келган бўлса, айни кунда шу дастур бўйича 5 нафар ўқувчи тахсил олишмоқда. Янги ўқув йилидан эса яна 5 нафар лицей ўқувчиси АҚШга ўқишга жўнатилади.

Жорий йилда МДХ мамлакатлари ўқувчилари орасида рус тили фани бўйича ўтказилган халқаро олимпиадада О.Турсунбоев ва К.Мухаммедхонвалар қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллашди. О.Тур-

сунбоев мутлақ голиб бўлганлиги боис Россия олий ўқув юртларидан бирига кириб ўқиш ва имтиёзли стипендия олиш ҳуқуқини қўлга киритди. Математика фанидан Остона шаҳрида ўтказилган халқаро мусобақада лицейнинг 3 нафар ўқувчиси қатнашиб, 1 та бронза медали

ва 2 та I даражали дипломлар олиб қайтишди.

Бундан ташқари лицей ўқувчилари мамлакатимизда ўтказилиб келинаётган "Ёш математиклар", "Ёш информатиклар", "Конституция билимдонлари" каби танловларда ҳам фаол иштирок этиб келмоқдалар.

АБИТУРИЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети қошидаги
ШАЙХОНТОХУР АКАДЕМИК ЛИЦЕЙИ
ЎҚИШГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўрта мактабнинг 9-синфини "аъло" ва "яхши" баҳоларга битирган, чет тили (инглиз тили), математика, иқтисодиёт ва ижтимоий фанларга қизиқувчи ўқувчилар ўқишга таклиф этилади.
Ўқишга кирувчилар қабул хайъатига қуйидаги ҳужжатларни тақдим қилишлари зарур:

- ✓ лицей директори номига ёзилган ариза;
- ✓ туғилганлик ҳақидаги гувоҳномадан кўчирма (гувоҳноманинг асл нусхаси қабул хайъатига ҳужжатлар қабул қилинаётганда шахсан кўрсатилади);
- ✓ 086/у шаклдаги тиббий маълумотнома;
- ✓ доимий яшаш жойидан маълумотнома;
- ✓ 3х4 ёки 4х6 ҳажмдаги 6 дона фотосурат;
- ✓ 9-синфни битирганлиги ҳақида шаҳодатноманинг асл нусхаси;
- ✓ ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш ва педагогик-психологик тахшиш марказининг тавсияномаси;
- ✓ 9-синфни жорий йилда битирмаганлар учун 10—11-синфларда тахсил олмаганлиги тўғрисида ўзлари ўқиган мактабдан ва маҳалла кўмитасидан маълумотнома.

Ҳужжатлар ўқишга кирувчи томонидан қабул хайъатига шахсан тақдим этилади.
Ҳужжатлар 25 июлгача қабул қилинади.
Кўшимча маълумотлар учун телефон: 144—75—38.

МАНЗИЛ: Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, Зулфияхоним кўчаси, 242-уй.

"Umid nihollari — 2003"

Ҳаммамиз яхши биламизки, мактаб ўқувчиларининг 2003 йилдаги "Умид ниҳоллари" спорт ўйинлари Аму соҳилида ўтказилади. Қувонарли жиҳат, бугун Урганч Давлат университети, биринчи Тошкент тиббиёт институтининг Урганч филиали, ўрта махсус касб-хунарга таълими бошқармаси, "Урганчтрансгаз" шўба корхонаси, вилоят электр тармоқлари жамоалари, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, мудофаага қўмаклашувчи "Ватанпарвар" ташкилоти вилоят кенгашлари "Умид ниҳоллари — 2003" мусобақа-

"НИҲОЛЛАР" КУРТАК ЁЙМОҚДА

ларига ҳомийлик қилиш бўйича ташаббус билан чиқдилар.

Бундан ташқари, шаҳар ва туман хокимликлари ўз ҳудудларидаги спорт иншоотлари ва залларини сифатли таъмирдан чиқариш ҳамда спорт анжомлари ва жиҳозлари билан таъминлаш, халқ таълими бўлимлари ва спорт кўмиталари билан биргаликда ҳар бир спорт тури бўйича иқтидорли ўқувчилар ва тажрибали мураббийларни излаб топиш, уларнинг шуғулланишлари учун етарли шароитлар яратиб беришни ўз зиммаларига олганлар.

М.АЙТИМОВ

РОМИТАНДА ФУТБОЛ БАЙРАМИ

Яқинда Бухоро вилоятининг Ромитан туманида "Футбол ғунчаси" номи остида 11—12 ёшли болалар ўртасида республика миқёсида турнир бўлиб ўтди. Рақибларидан маҳоратлироқ ўйнаган хоразмликлар жамоаси биринчи ўринни эгаллашди. Келгуси ҳафтада эса мазкур турнир 9—10 ёшлилар ўртасида ўтказилади.

11 Ёшли спортчилар

Чиноз туманидаги "Олмазор" спорт мажмуида Тошкент, Наманган ва Сирдарё вилоятларидан келган 11 ёшли спортсевар болалар ўртасида таэквандо бўйича мусобақа бўлиб ўтди. Голиблик учун кечган мurosасиз баҳсларда якка тартибда чинозлик ёш таэквандочиларга омад кулиб боққан бўлса, умумжамоа ҳисобида ҳам биринчи ўрин Тошкент вилояти вакилларига насиб этди. Голиблар қимматбаҳо совринлар ҳамда эсдалик совғалари билан тақдирланишди.

ҲАМЮРТЛАРИМИЗНИНГ ЭРОНДАГИ ҒАЛАБАСИ

14—31 октябрь кунлари Катар давлатида бўладиган 19 ёшли футболчилар ўртасидаги Осиё чемпионатида муваффақиятли иштирок этиш учун мамлакатимиз терма жамоаси Эронда ўз тенгқурлари билан ўртоқлик учрашуви ўтказдилар. Эрон терма жамоаси билан кеч-

ган ушбу баҳсда 3:2 ҳисобида ўзбекистонлик футболчилар зафар қучдилар. Мезбонлар дарвозасига голларни Александр Гейнрих (2 та) ҳамда Ярослав Крушельницкийлар қойилмақом қилиб йўллашди.

АҚЛ ГИМНАСТИКАСИ

Республика "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати ташаббуси билан мактаб ўқувчиларининг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш мақсадида мамлакат миқёсида шахмат-шашка мусобақаларини ўтказиш бошлаб юборилди. Айни кунларда мазкур мусобақанинг дастлабки босқичи ўтказилмоқда.

ЛЬЮИС КЛИЧКО БИЛАН УЧРАШАДИМИ?

Оғир вазнлилар ўртасида WBC ва IBF йўналишлари бўйича жаҳон чемпиони Леннокс Льюис америкалик "темир мушт" Майк Тайсонни енганидан сўнг, унинг украиналик боксчи Владимир Кличко билан жанг ўтказиши ҳақида хабарлар тарқалган эди. Аммо, англиялик Льюис Кличкони ўзига тенг ҳисобламасдан ўтган сешанба куни "Кличко билан рингга тушишим, беҳудага вақтимни кетказишдир", дея айтган эди. Леннокснинг бу фикрига жавобан, кеча Владимир у билан учрашув ўтказишга тайёрлигини айтди. Эслатиб ўтамиз, Кличко Льюис билан бир маротаба "Оушеннинг 11 дўсти" фильмининг тасвирга олиш вақтида учрашган.

Шоҳиста ЭРГАШЕВА тайёрлади.

Самарқанд вилоятида ҳар ойнинг охириги шанбаси халқ таълими куни, дея эълон қилинган, хусусан, Боғишамол туманидаги 1-сон ихтисослашган мактабда турли қизиқарли тадбирлар ўтказилиб келинмоқда.

Яқинда ушбу мактабнинг жисмоний тарбия муаллими, олий тоифали

"БРОНЗА МУСКУЛЛАР"

мураббий Наталья Тарасова саъй-ҳаракати билан 7—9-синфлар ўртасида "Бронза мускуллар" шиори остида мусобақалар бўлиб ўтди.

Қизиқарли ва шиддатли кечган мусобақалар якунида 9-"А" синф ўқувчилари очколар ҳисобида голиб чиқиб, бош соврин эгаси бўлишди.

М.АХМЕДОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган спорт устози

Тун. Кўча,
Уй худди қафасга ўшар.
Эркинлик соғинар юрагим—
бир куш.
Шовқини дунёни бузар автолар
Сокинликни кўмсар,
Ичимда куйдайин инграган
Товуш.
Куш
учиб кетмоқ истайди,
Осойишта, сокин боғларга.
Жим! Тонг отаётир, оппоқ
Жиловини куйвор хаёлининг —
Кўзларни оч,
Туғилди кун—янги,
Эски дардларни сидир
дил ойнасидан.

ЖОҲТТИ ЭРМАК

Тонготар, дилимни китиклар бир ҳис,
Дафтарга томчилаб шеър куйилади.
Ташқари ёмғирдан тўйинган денгиз,
Ичкари иссиқдан бўғилади.

Нафас ололмайин қалам тўхтади,
Бўғриқиб ўзини отади қоғоз.
Чарчаган донодай китоб ухлайди,
Ёз, деб турткилайди ичимдан овоз.

Ёзгин, деб кўймайди тонгнинг шарпаси,
Деразамни чертиб ўтади ёмғир.
Очилик кетарда куннинг пардаси,
Бир ажиб илмилар шабада изғир.

Шунда деразамни очаман, мен ҳам
Шеър тўла дафтарни тахмонга кўйиб,
Баралла юракдан, жўшиб куйлайман
Беғубор ҳавони сипқориб, тўйиб.

Акмал ИКРОМОВ,
талаба

Вақт ўтаверган сайин, замон ҳам ўзгаради. Биз кўп нарсалар топиб, кўп нарсалар йўқотамиз, лекин бир ҳис борки, ҳеч қачон унутилмайди ва йўқолмайди. Юракка азоб солувчи бу туйғу муҳаббатдир.

Ойнага ўйилган гўзал
нақшсимон,
Илк севги қалбингдан
асло кўчмайди.
Унинг кўрки бўлиб
яшайди ҳар он,
Кўзгу синмагунча, у ҳам
ўчмайди!

Муҳаббат ҳақида шоирлардан бири муболага қилиб шундай деган экан: "Муҳаббат фақат тирик жонда эмас, ҳатто тошда ҳам бор, агар сўзимга ишонмасангиз, бирор тошни чақиб кўринг, парчаланган сари, бағридан учкун чақнайди, аслида у учкун эмас, балки қовушгани бағридан ажрашган бўлак чеккан ноланинг алангасидир. Фақат ўлган одамдаю кесакдагина аланга бўлмайди, шунинг учун ҳам ўлган одамни кесак билан тенг қилиб ерга кўмадилар".

Кимдир муҳаббат инсон

қалбини яралайди, деса, яна кимдир муҳаббат инсонни қайта кашф қилади, дейди. Инсон ўз қўли билан яратган илк кашфиёти ўзи учун қанчалик қадри бўлса, биринчи муҳаббат ҳам унутилмас бўлиб, бир умр киши қалбини ларзага солиб келади. Дунё деган шундайин англаб бўлмас сир экан,

жонивор, инсон зоти борки, ҳаммасида муҳаббат мавжуд, лекин кимдир ундан олий қаср яратади, кимдир эса барбод қилади.

Дўстим, севги минг сир,
минг сеҳр,
Севги—минг хил
товланувчи тош,
Севги қалбга сингган
бир меҳр,
Соғинч чоғи балки
томган ёш.

Муҳаббат бу пулга ўхшаган нарса, пул бойда ҳам, гадода ҳам озми, кўпми бўлади, лекин пулни кимдир қиморга сарфлайди, кимдир биронинг кори-хайрига ишлатади. Бир донишманд деган экан: "Муҳаббатни худди чақадек кўчаларда хор қилганлар ҳам бордир". Қўнғида муҳаббати бор инсон ҳеч қачон ёмонлик қилмайди, аксинча гўзалликка, ёруғликка интилади. Зеро, муҳаббат бу шундай буюк ва гўзал ҳиски, у ҳаммага насиб этавермайди, илойим, яратган эгам ҳаммага шундай буюк туйғуни насиб этсин.

Дилором ОДИЛХЎЖАЕВА

ҚАЛБГА СИНГГАН МЕҲР

Гоҳ кенг экан, гоҳида туйнуксиз қаср экан,

Лекин инсон ҳамиша бир хисга асир экан,

Нечун билмовдим аввал, биринчи муҳаббатим,

Парво қилмовдим аввал, биринчи муҳаббатим.

Дунёда қимирлаган жону

“ОРАЗ” ЦИКЛОКРОССВОРДИ

1. Пойтахти Бағдод. 2. Ақлли. 3. Инсон. 4. Илмил. 5. Домла. 6. Мансаб. 7. Газлама. 8. Эътиқод. 9. Дунё. 10. Банди. 11. Хушбуй. 12. Мева. 13. Бахт. 14. Сув йўли. 15. Кекса. 16. Семиз. 17. Хушрофот. 18. Инсофли. 19. Ранг тури. 20. Темур. 21. Ҳамд. 22. Узоқ эмас. 23. Бўзчининг ...сидай. 24. Анаконда. 25. Қанд. 26. Матжон. 27. Пойдевор. 28. Хур. 29. Грек. 30. "Сичконча". 31. Хайқирик. 32. Миркарим. 33. Фотиҳа. 34. Жуда. 35. Ҳам. 36. Ахлоқ.

72. Зиён. 73. Малҳам. 74. Халк. 75. Ашула. 76. Пиллапоя. 77. Газ. 78. Ота. 79. Садо. 80. Эчки. 81. ... рухсор. 82. Денгиз. 83. Отамнинг отаси. 84. Дон тури. 85. Мақол. 86. Қадам. 87. Халқ. 88. Ядро. 89. Қулба. 90. Суяк ёғи. 91. Боқийлик. 92. Ручка. 93. Ҳазаб. 94. Йўл ҳақи. 95. ... қани? 96. Эквадор пойтахти. 97. Хашарот. 98. Равшан. 99. Гина. 100. Жоду. 101. Игна. 102. Нуксон. 103. Узум. 104.

Офат. 37. Аҳил. 38. Олов. 39. Урф. 40. Тугун. 41. Пойтахти Бомако. 42. Чехра. 43. Бола. 44. Узоқ. 45. Тириш. 46. Бахши. 47. Ишқ эгаси. 48. Бадан. 49. Маст. 50. Ажал. 51. Муаззин. 52. Илож. 53. Бурж. 54. Кек. 55. Михаил. 56. Бой. 57. Прокурор. 58. Иморат. 59. Вақвақа. 60. Ер ҳайдаш асбоби. 61. Фильм. 62. Роза. 63. Эстрада гуруҳи. 64. Мабода. 65. Мангу. 66. Склад. 67. Ихтилоф. 68. Уқубат. 69. Кўркам. 70. Транспорт. 71.

105. Муътабар. 106. Ширинлик. 107. Тўсин. 108. Касаллик. 109. Уя. 110. Отгўшти. 111. Пойтахти Сантьяго. 112. Фарзанд. 113. Кун. 114. Дур. 115. Бироз. 116. Ибн ... (аллома). 117. Покиза. 118. Кўзойнак. 119. Шаҳар (Миср). 120. Кўз ёши. 121. Ўлим.

Тузувчи Давронбек ТОЖИЛИЕВ

СОВФАБОП ЎЙИНЧОҚЛАР

“Совпластитал” кўша корхонаси расом ва дизайнерларининг изланишлари туфайли янги турдаги ўйинчоқлар юзага келди.

Айниқса, “Кучук бола” деб номланган ўйинчоқ болакайларга ёқиб қолди. Қулоқларини осилтириб, орқа оёқларида ўтирган кучукча кўринишида ясалган бу ўйинчоқ ўзига хос образга эга.

“Футболчи” ўйинчоғи ҳам бадий ишланганлиги билан эътиборни ўзига тортади. Унда футболчи сиймоси шарқона усулда тасвирланган. Шунингдек, бошқа бир қатор ўйинчоқлар ҳам ҳозирданок харидоригир бўлиб қолди.

Бугун эса мазкур бадий изланишлар ихтиро сифатида баҳоланиб, патент идораси давлат реестри рўйхатидан ўтказилди.

А.АЛИЕВ

ТДИУ қошидаги иқтисодиёт гимназияси томонидан 2002 йилда Юсупов Илҳом номига берилган таянч маълумот тўғрисидаги О'Р-З №0633525 рақамли гувоҳнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Қарши муҳандислик иқтисодиёт институти томонидан 1995 йилда Тоғев Актам Хушманович номига берилган № 043681 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент Педагогика коллежи томонидан 1995 йилда Ғуломов Феруза номига берилган 093415 рақамли ўрта махсус маълумот тўғрисидаги диплом йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 70-мактаб томонидан 1998 йилда Маннопов Журъат Абдувосидович номига берилган О'Р-А 214080 рақамли шаходатнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги,
Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир: Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АХМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Шукур ЖОНБОЕВ, Фахриддин КАРИМОВ (масъул котиб), Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ, Абдусамат РАХИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Хулкар ТҶИМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот Кўмитасида № 20 рақам билан 12 июнь 1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-629.
Тиражи 24217 Г. 1 2 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табоқ,
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3

Навбатчи муҳаррир:
Хулкар ТҶИМАНОВА,
Навбатчи:
Даврон ТОЖИЛИЕВ.

«Маърифат»да материалларни кўчириб босиш тахририят руҳсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар, мактабгача ва мактабдан ташқари таълим янгиликлари бўлими—136-54-23, умумий ўрта таълим янгиликлари бўлими, касба йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими—136-54-03, олий таълим янгиликлари бўлими, реклама ва тарғибот бўлими—136-55-58.

Газета материаллари «Ma'rifat Madadkor» нашриётида терилди. Репетит компьютерида Лилия БИНАШЕВА ва Малоҳат ТОШОВА саҳифалади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акционерлик компанияси босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти—20.00.
Тошхирилди — 20.00